

Kvinner, en marginalisert gruppe?

-Ikke i Europaparlamentet

Maylén Mago Pedersen



Masteroppgave i statsvitenskap

Institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2012

© Maylén Mago Pedersen

2012

Kvinner, en marginalisert gruppe?
-ikke i Europaparlamentet

Maylén Mago Pedersen

Antall ord: 36 725

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

I denne oppgaven belyses kvinners posisjon i det sjette Europaparlamentet. Ved å fokusere på komitéstrukturen undersøkes både kvinnes vertikale og horisontal representasjon. Den vertikale representasjonen analyseres ved å bruke en gruppering av komiteene etter lovgivende innflytelse. Denne analysen viser at kvinner er overrepresentert i komiteene med mye lovgivende makt. En ytterligere analyse av rapportøroppdrag viser at kvinner er noe overrepresentert også her. Over femti prosent av kvinnene i parlamentet skriver en eller flere rapporter. Disse to funnene sett i sammenheng gjør at det ikke er grunn til å si at kvinner er marginalisert i det sjette parlamentet. For å kartlegge den horisontale representasjonen i det sjette parlamentet plasseres komiteene langs et reproduksjon-produksjonskontinuum. Analyser av komitésammensetningen viser et kjønnsmonster både i komiteene, men også i andelen rapporter og rapportører. I det sjette parlamentet samles kvinner og kvinnelige rapportører i porteføljer på reproduksjonssiden av kontinuumet, mens menn samles i den andre enden av kontinuumet. I denne oppgaven undersøkes også hva som avgjør tildeling av komitéplasser og rapportøroppdrag langs kontinuumet. Ut fra det teoretiske rammeverket antas det at det enten er egeninteresse og erfaringer eller politiske partier som avgjør tildelingen av disse. Analysene viste ingen gjennomgående signifikante resultater som støtter entydig opp om antagelsene som fremgår av teoriene. Det er dermed ikke grunnlag for å konkludere med at det er egeninteresse og erfaringer eller partipolitiske føringer som avgjør tildelingen av komiteer og rapportøroppdrag langs kontinuumet. Det er innslag av begge i analysen, og i disse funnene ser en tendens til samme spesialisering i parlamentet som tidligere analyser av Europaparlamentet har vist.

Forord

Når denne oppgaven leveres, avsluttes også min tid som student. Det har vært fem lærerike år som har gitt meg mye, både i form av kunnskap og gode venner. Nå som det er på tide å forlate skolebenken gjøres dette derfor med både vemod og glede. Jeg ser frem til å komme ut i arbeidslivet og anvende det jeg har lært på universitetet, men til tider vil jeg nok savne de lange dagene og samholdet på Blindern.

Før oppgaven leveres er det på sin plass å uttrykke min takknemmelighet til alle som har bidratt til dette prosjektet. En stor takk rettes til mine veiledere, Bjørn Høyland og Cathrine Holst. Deres kunnskap og veiledning har vært uvurderlig i denne prosessen. Til Heidi rettes en stor takk for hjelp med språket og flyt i oppgaven, den ville ikke vært den samme uten din hjelp.

Til mine studiekamerater rettes en takk for godt selskap og samhold under hektiske perioder som masterstudent. En ekstra takk rettest til Malin, for at du var en god følgesvenn når jeg trengte en miljøforandring. Sara fortjener også en spesiell takk, selv om vi har gått hvert vårt masterprogram, startet vi prosessen sammen og du har vært et viktig holdepunkt i hverdagen på Blindern.

Til Dan rettes en stor beundring og en veldig takknemlighet, uten deg hadde dette året vært mye tyngre. Du har holdt ut med mitt evinnelige mas om masteroppgaven og sørget for at hverdagen har gått rundt selv i de tøffeste tider av denne prosessen.

En siste takk rettest til mamma og pappa, som alltid har sagt at jeg kan få til det jeg vil. Dere skal også ha en takk for å ha holdt ut med min stahet, nå har den endelig kommet meg til gode.

Alle eventuelle mangler og feil i denne oppgaven er mitt ansvar.

Oslo, 30. mai 2012

Maylén Mago Pedersen

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	III
Forord	V
Innholdsfortegnelse	VII
Figuroversikt	IX
Tabelloversikt.....	IX
Kapittel 1: Innledning	1
Tema og problemstilling	7
Avgrensninger og avklaringer	9
Oversikt over oppgaven	10
Kapittel 2: Organiseringen av Europa-parlamentet og blikk på kjønnsfordelingen	12
Europaparlamentets øverste ledelse	13
Partigruppene	13
Kvinner i partigruppene i det sjette parlamentet	16
Komiteene	18
Komiteenes sammensetning	20
Komitélederskap.....	21
Komiteenes arbeid – rapporter	21
Europaparlamentskomiteene sammenlignet med nasjonale parlamentskomiteer	23
Kvinner i komiteer i det sjette parlamentet	24
Oppsummering	27
Kapittel 3: Teori og foreliggende litteratur	28
Kongressteori	28
Tidligere studier av komitétildeling i Europaparlamentet.....	32
Tildeling av komiteplasser	33
Årsaker til at funnene i Europaparlamentet peker i ulike retninger	35

Horisontal representasjon -studier av kvinner og komitétildeling	36
Kapittel 4: Innsamling og bearbeiding av data	42
Datamaterialet	42
Bearbeiding av data.....	43
Bearbeiding av rapportdata	45
Sletting av observasjoner og behandling av enkelt MEPer	46
Hvordan behandle data med duplikater – kjønnsfordeling som eksempel.....	47
Utarbeiding av variabler fra det eksisterende datasettet.....	49
Innsamling av data	52
Kapittel 5: To tilnærminger til rangering av Europaparlamentets komiteer	57
Komitérangering basert på formelle jurisdiksjoner.....	57
Horisontale kjønnsmønster.....	59
Kapittel 6: Marginalisering av kvinner og et kjønnsmønster i Europaparlamentet?	63
Kjønnsfordeling i komiteer rangert etter lovgivende innflytelse	63
Analysemodell og utledning av variabler.....	64
Logistisk regresjon av tildeling til komiteer med mye lovgivende innflytelse	67
Kjønnsfordeling i komiteer langs reproduksjon- produksjonskontinuumet.....	68
Tildeling av komitéplasser langs kontinuumet.....	73
Kapittel 7: Kvinner som rapportører	80
Tidligere funn på rapporttildeling	80
Forventninger til sammenheng mellom komitéplassering og fordelingen av rapporter ..	83
Tildelingen av rapporter til kvinner	84
Rapporter, partigrupper og kvinner	85
Rapporter, medlemsland og kvinner	86
Rapporter, komiteer og kvinner	88
Fordeling av rapporter langs vertikale og horisontale linjer	90

Tildeling av rapportøroppdrag - en overrepresentasjon av kvinner basert på komitéplassering?	91
Kapittel 8: Kvinner i Europaparlamentet, - en konklusjon	97
Litteraturliste	102
Vedlegg	107
Komiteenes ansvarsområder	108
Beskrivende statistikk	110

Figuroversikt

Figur 1 Fordelingen av andelen rapporter per kjønn i komité sortert etter kontinuumet	2
Figur 2 Komparativ kvinneandel i EU- og nasjonale parlamenter.....	4
Figur 3 Partigruppene plassert langs venstre-høyreaksen	15
Figur 4 Partigruppene langs den sosioøkonomiske venstre-høyreaksen, med prosentandel kvinner.....	17
Figur 5 Andelen av kjønnene i komiteer (sortert på høyest kvinneandel)	26
Figur 6 Lena Wängneruds inndeling av Riksdagens komiteer	37
Figur 7 Wängneruds forklaringsmodell på kjønnsmønstre i Riksdagen	39
Figur 8 Forhold mellom antall tildelte mandater og antall MEPer fra medlemslandene i løpet av EP6	48
Figur 9 Europaparlamentets komiteer langs reproduksjon-produksjonskontinuumet	61
Figur 10 Prosentandel rapporter skrevet av kvinner i partigrupper langs høyre-venstreaksen	86
Figur 11 Forholdet mellom prosentandel seter og prosentandel av rapportene	87
Figur 12 Prosentandel rapporter skrevet av hvert kjønn i komiteer	89

Tabelloversikt

Tabell 1 Partigruppene i Europaparlamentet.....	14
Tabell 2 Prosentvis fordeling av kjønn i partigrupper.....	16
Tabell 3 Komiteene i Europaparlamentet.....	19
Tabell 4 Yordanovas inndeling av Europaparlaments komiteene.....	58
Tabell 5 Yordanova sin inndeling med prosentvis inndeling av kjønn i EP6	64
Tabell 6 Logistisk regresjon: Komiteer delt inn etter lovgivende makt.....	68
Tabell 7 Prosentandel av kjønn langs reproduksjon-produksjonskontinuumet	69

Tabell 8 Prosentandel kjønn i partigruppe langs kontinuumet.....	71
Tabell 9 "Myke og harde" porteføljer: En sammenligning av det første, andre og sjette parlamentet	72
Tabell 10 Logistisk regresjonsanalyse av komitétildeling langs kontinuumet	77
Tabell 11 Andel rapporter fordelt på kjønn langs kontinuumet	91
Tabell 12 Logistisk regresjonsanalyse av tildeling av rapportørroppdrag langs kontinuumet..	93
Tabell 13 Logistisk regresjonsanalyse: Rapportørroppdrag i komiteer delt inn etter lovgivende makt.....	95
Tabell 14 Andel kvinner i nasjonale parlamenter (30. juni 2004)	107
Tabell 15 Beskrivende statistikk: Avhengige variabler	110
Tabell 16 Beskrivende statistikk: Uavhengige variabler.....	111
Tabell 17 Multinomisk logistisk regresjonsanalyse, med kultur/juss som referansekategori	112

Kapittel 1: Innledning

En av de største institusjonelle politiske endringene i EU kom ved styrkingen av Europaparlamentets makt. Dette er godt befestet i litteraturen om Europaparlamentet. Maktøkningen har særlig kommet i form av større innflytelse over lovgivningsprosessen i EU (Hayes-Renshaw og Wallace, 2006; Scarrow, 1997; Scully, 2007; Yordanova, 2009). Parallelt med denne styrkede posisjonen var det vært en økning i andelen kvinnelige medlemmer i Europaparlamentet (Europaparlamentet, 2011c). I løpet av de tretti årene parlamentet har vært direkte valgt har det vært, mer enn en fordobling av andelen kvinnelige medlemmer. Kvinneandelen har steget fra 16 prosent i 1979 til 35 prosent i dagens parlament (2009). Dette strider mot Harriet Holters tese om *krympende institusjoner*, som sier at:

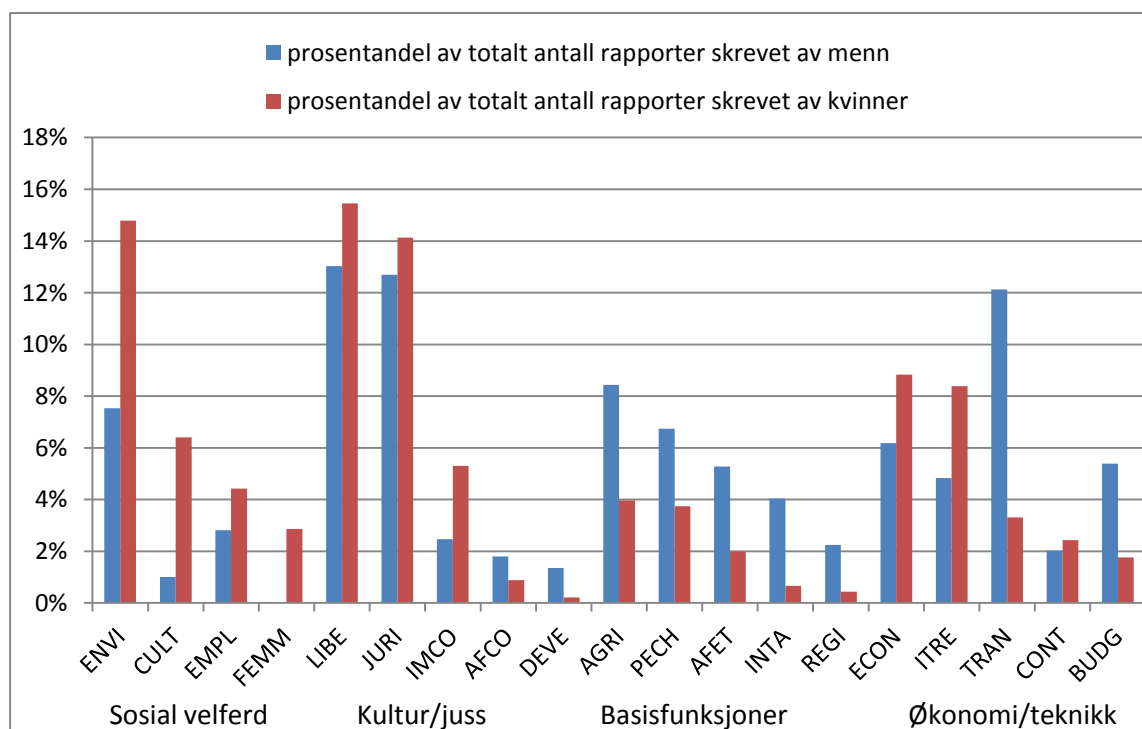
«Det strukturelt betingede og tilslørte ved kvinneundertrykkelsen i dag kan illustreres ved det jeg kaller kvinnnens innpass i overflødige eller «krympende institusjoner». Det dreier seg om å se forskyvninger fra direkte til indirekte undertrykkelse bl.a. om en bevegelse fra begrensede, men reelle rettigheter for kvinner – til like, men tomme rettigheter. Kvinnene overtar så og si etter menn posisjoner som utviklingen har gjort ubetydelige eller mindre viktige som utgangspunkt for makt og innflytelse» (Holter, 1981, s.227).

Altså: Der makt går ut, kommer kvinner inn. Denne teorien er kritisert for å ha lite empirisk belegg og for å ta lite hensyn til kvinner som aktører i politikken (Hallberg, 2003, s.18; Raaum, 1995, s.90; Skjeie, 1992, s.97).

I min analyse av kvinners posisjon i Europaparlamentet, tester jeg Holters teori ved å undersøke tildeling av komitéplasser til komiteer med mye lovgivende makt. Det viser seg, i motsetning til Holters antagelser, at kvinner i Europaparlamentet er overrepresentert både i rapportskrivning og i komiteer med mye lovgivende makt. Altså marginaliseres ikke kvinnene i det sjette Europaparlamentet, og Holters teori stemmer derfor ikke overens med mine funn. En ytterligere avkreftelse av marginaliseringen viser seg gjennom overrepresentasjonen av kvinner i utformingen av de viktigste rapportene i parlamentet. Den fraværende marginaliseringen av kvinner innebærer dog ikke at det ikke oppstår kjønnsmonstre i Europaparlamentet. I denne analysen viser jeg at tradisjonelle kjønnsmonstre preger tildelingen av komitéplasser i parlamentet. En slik kjønnsinndeling fremgår også i fordelingen av rapporter og rapportøroppdrag. I figur 1 vises fordelingen av andelen av rapportene skrevet

innenfor hvert kjønn i komiteen. Det er sortert etter reproduksjon-produksjonskontinuumet. Reproduksjonskategorien inneholder det som tradisjonelt er ansett som kvinnelige saksfelt, slik som sosialomsorg og utdanning. Produksjonssiden av kontinuumet inneholder saksfelt som økonomi og næringsliv, altså tradisjonelle mannsp porteføljer. Et slikt skille skaper forventninger om at kvinner er overrepresentert innen reproduksjon og menn innen produksjon. Sosial velferd (reproduksjon) og økonomi/teknikk (produksjon) illustrerer hvert sitt ytterpunkt.

Figur 1 Fordelingen av andelen rapporter per kjønn i komité sortert etter kontinuumet



Figuren viser at det finnes et kjønnsforskjell langs reproduksjon-produksjonslinjen i fordelingen av andelen rapporter skrevet av menn og kvinner i det sjette Europaparlamentet.

I analysen av hva som forårsaker slike kjønnsforskjeller viser det seg vanskelig å finne noen klare signifikante variabler som kan forklare dette, men det ser ut til at medlemmenes erfaringer er med på å avgjøre tildelingen av komitéplasser.

Europaparlamentet som arena for studie av kvinnerepresentasjon

Europaparlamentet som felt for kvinneforskning er interessant på grunn av dets unike situasjon som et overnasjonalt direktevalgt parlament. Det er også interessant da det er en relativt høy kvinneandel i plenumsforsamlingen. Europaparlamentet er EUs eneste direkte valgte organ og representerer EU-borgerne i utformingen av EUs lovgivning. Dets innflytelse har også økt,

noe som igjen er med på å øke medlemmene av parlamentet (MEP) sin makt. Kvinnene som sitter i parlamentet kan slik sett regnes som kvinner med politisk makt, noe som i seg selv er interessant å studere, ettersom mange studier av politikk enten ikke er så opptatt av kjønn eller fokuserer på kvinner og avmakt spesielt.

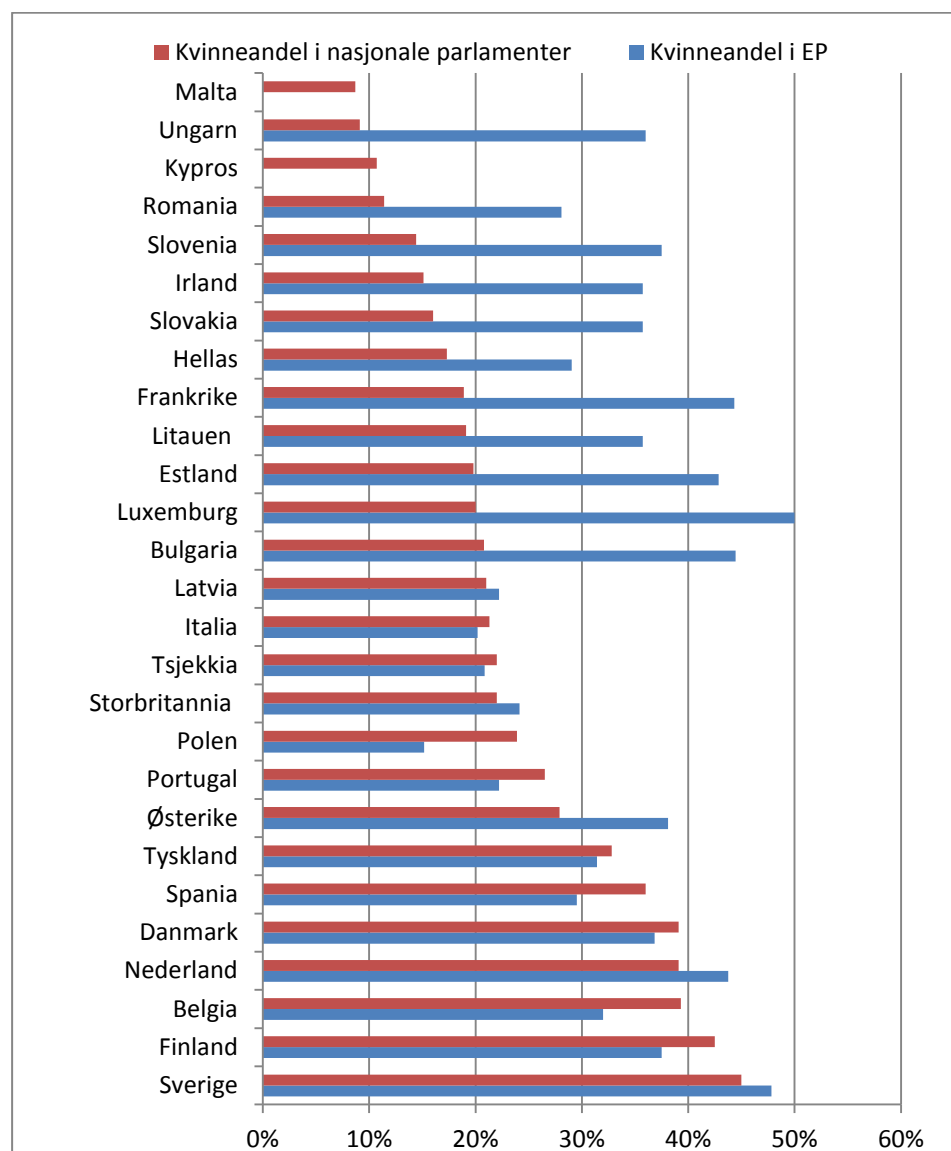
Sammenlignet med medlemslandenes nasjonale parlamenter viser det seg at kvinner i mange av tilfellene er bedre stilt i Europaparlamentet. I 2005 var den gjennomsnittlige kvinnedeltagelsen i EU-landenes nasjonale parlamenter 22 prosent, mens den på samme tidspunkt lå på rundt 30 prosent i Europaparlamentet (Corbett et al., 2007, s.49). Dette faktum er som sådan bemerkelsesverdig, da Europaparlamentets medlemmer ikke bare velges av borgerne i et medlemsland, men også stiller til valg i de samme nasjonale partiene som stiller til nasjonale parlamentsvalg. Det er to hovedforklaringer på dette fenomenet. For det første at Europaparlamentets marginale posisjon ikke tiltrekker seg mannlige politikere, fordi den nasjonale politikken fremstår som mer attraktiv og innflytelsesrik (Freedman, 2002, s.179; Kauppi, 1999, s.334; Vallance og Davies, 1986, s.9). Den andre forklaringen er at den politiske atmosfæren og handlemåten er annerledes i EUs institusjoner, og at denne institusjonelle stilen passer kvinner bedre og derfor tiltrekker seg en større kvinneandel enn i nasjonal politikk (Kauppi, 1999, s.335). I denne andre forklaringen antydes det at den overnasjonale politiske kulturen er mer likestilt enn den nasjonale (Freedman, 2002, s.179). Det kan dermed se ut til at kvinners posisjon er og har vært sterkere i Europaparlamentet enn i nasjonale parlamenter. Det forekommer dog nasjonale variasjoner i andelen kvinner i Europaparlamentet (Fuller, 2009, s.20). Variasjonen viser seg i alt fra at halvparten av delegasjonen består av kvinner (Luxemburg) til at ingen kvinner er representert (Malta og Kypros).

En del av landene har høyere andel kvinner i Europaparlamentet enn i sine respektive parlament. Hva som kan være årsakene til at kvinner tilsynelatende får lettere innpass i Europaparlamentet enn i nasjonal parlamenter har vakt vitenskapelig interesse (Freedman, 2002; Kauppi, 1999). Det eksisterer tre kombinasjoner av kvinnerepresentasjon i nasjonale parlamenter og i Europaparlamentet. Den første kombinasjonen er land der kvinner er godt representert i både nasjonale parlamenter og EP. Dette er land som Danmark, Finland, Tyskland, Nederland og Sverige (Kauppi, 1999, s.329). Den andre kombinasjonen består av land som Italia og Portugal. Disse har moderat representasjon av kvinner både i nasjonale parlament og Europaparlamentet. Den kombinasjonen som skiller seg mest ut er land der kvinner er bedre representert i Europaparlamentet enn i nasjonale parlamenter. Dette er tilfelle

for de fleste medlemslandene i EU. Eksempler på disse er Østerrike, Belgia, Frankrike, Hellas, Irland, Luxemburg, Spania og Storbritannia (Kauppi, 1999, s.329). De to siste kategoriene kan knyttes til Holters tese, i modifisert form, da det ser ut til at kvinner lettere får innpass i Europaparlamentet til sammenligning med nasjonale parlamenter.

Kategorisering av land etter kvinneandel i nasjonale parlamenter og i Europaparlamentet viser seg også i det sjette parlamentet. Det interessante med dette er at den samme tendensen viser seg etter utvidelsen av unionen i 2004 og 2007.

Figur 2 Komparativ kvinneandel i EU- og nasjonale parlamenter¹



¹ Dataene i figuren er hentet fra datasettet jeg har benyttet, gjort tilgjengelig av Høyland et al. (2009) og informasjonen om kvinneandel i nasjonale parlamenter er samlet inn fra ipu.org (2012)

I figur 2 vises den grafiske fremstillingen av dette forholdet i det sjette parlamentet, sortert etter kvinneandel i nasjonalparlamerter, det vises tydelige forekomster av de tre kategoriene. Land med høy kvinneandel i begge parlamenter (kategori 1) viser seg å ha fått følge av Belgia og Spania, som dermed ser ut til å ha blitt flinkere på kvinnerepresentasjon i nasjonale parlamenter. Land med moderat representasjon i begge parlamenter (kategori 2) er Italia og Portugal. De har fått følge av Latvia, Tsjekkia og Storbritannia. Storbritannia ser dermed ut til å ha blitt dårligere på representasjonen av kvinner i Europaparlamentet eller økt sin kvinneandel i det nasjonale parlamentet. Mens (kategori 3) Irland, Ungarn, Romania, Slovenia, Slovakia, Hellas, Frankrike, Litauen, Estland, Luxemburg, Bulgaria, Østerrike og Polen er land med høyere representasjon i Europaparlamentet enn i nasjonale parlamenter. Det viser seg dermed at de fleste nye medlemslandene har en bedre representasjon av kvinner i Europaparlamentet enn i nasjonale parlamenter. Malta og Kypros har som sagt ingen kvinner i Europaparlamentet, og faller derfor utenfor denne kategoriseringen.

Det er denne tredje og siste kombinasjonen som har skapt mest interesse. En rekke studier har forsøkt å belyse dette forholdet. Forklaringene som fremstilles over, om Europaparlamentets marginale posisjon og overnasjonale kultur, kan ikke forklare denne variasjonen blant medlemslandene. Variasjonene er dermed søkt besvart på andre måter. En forklaring er forskjeller i nasjonale valgsystemer. Valgsystemer som opererer med proporsjonal representasjon viser seg fordelaktig for kvinnerepresentasjon (Freedman, 2002, s.181). Et slikt valgsystem gjør det mulig å stille med flere kandidater. Det er gunstig for partiet å stille med bredest mulig liste som appellerer til hele valgkretsen og dermed inkluderer kvinner (Vallance og Davies, 1986, s.12-14).

En annen forklaring på ulikheter i representasjonen av kvinner på europeisk nivå er kandidatseleksjonen. Det forekommer også variasjoner i partidelegasjoner fra samme land som kan forklares av dette (Corbett et al., 2007, s.50). Det finnes forskjeller i de nasjonale partienes kandidatseleksjon til Europaparlamentet. I nominasjonsprosessen kan en av motivasjonsfaktorene være å ha kvinner på valglistene for å tiltrekke seg kvinnestemmer (Kauppi, 1999, s.337). En annen motivasjonsfaktor er å nominere lojale partikvinner til Europaparlamentet, som kompensasjon for fravær av nasjonal posisjon. På denne måten kan partiet forskyve kvinnene til en politisk posisjon som er mindre viktig for partiet, samtidig

som de kan vise til en ikke-diskriminerende politikk (Freedman, 2002, s.179-181; Vallance og Davies, 1986, s.10).

En tredje forklaring på variasjonen i kvinneandel mellom nasjonale parlamenter og Europaparlamentet, er i tråd med den foregående forklaringen, og er begrunnet i oppfatninger rundt Europaparlaments politikk (Freedman, 2002, s.181). Valgene til Europaparlamentet er av annenrangs karakter (*second order elections*). Dette innebærer at velgerne bruker Europaparlamentsvalgene til å straffe eller belønne nasjonale partier i forhold til nasjonal politikk og ikke Europeisk politikk. Valgene til Europaparlament kan således brukes som et mål på nasjonal politikk (Yordanova, 2009, s.262). Dette kan være med på å bygge opp under det faktum at mange nasjonale politikere tror at Europaparlamentet ikke er et sted for effektiv politikk. Dette kan føre til mindre konkurranse og økt villighet fra partiene til å nominere kvinner. Den høye kvinneandelen i Europaparlamentet kan føre til en oppfatning blant kvinner om at det er enklere å bli valgt inn i Europaparlamentet enn i nasjonale parlamenter. Dette kan dermed senke barrieren for å stille til valg til Europaparlamentet. Dette kan være en medvirkende faktor til den ulike representasjonen av kvinner i nasjonale parlamenter og i Europaparlamentet (Freedman, 2002, s.181).

Spørsmål som oppstår i lys av resultatene fra tidligere studier er: Hvilken posisjon har kvinnene i Europaparlamentet når de først er valgt inn? Er kvinner marginalisert i viktige posisjoner i Europaparlamentet? Og gjenspeiles samme type horisontale kjønnsmønstre seg som i nasjonale parlamenter, der kvinner i hovedsak befinner seg i såkalte «myke» porteføljer og menn i såkalte «harde» porteføljer? I denne oppgaven søker jeg å besvare disse spørsmålene.

Sett i lyset av det siste spørsmålet fant Vallance og Davies kjønnsulikheter i utvalgte komiteer, der «myke» komiteer har en høyere andel kvinner og «harde» komiteer har en lav eller fraværende kvinnedeltagelse (1986, s.66-67). Disse funnene baserer seg dog på Europaparlamentet for henholdsvis 33 og 28 år siden. Kvinneandelen er nesten fordoblet siden den gangen. På de to ulike parlamentene fant Vallance og Davies en forbedring i kjønnsfordelingen blant disse komiteene. Videre har slike kjønnsmønstre vist seg å være avtagende innen parlamenter på 1990-tallet (Thomas, 1994; Wängnerud, 1998; 2009). Det vises i denne oppgaven at det fortsatt finnes slike forskjeller i arbeidsdelingen mellom menn og kvinner, trass den relativt høye kvinneandelen. Det søkes deretter å besvare hvilke andre faktorer som kan være med på å forklare en slik kjønnsdeling i Europaparlamentet.

Tema og problemstilling

Målet med oppgaven er å belyse kvinners posisjon i Europaparlamentet, med hovedfokus på kjønnsforskjeller innad i komiteene. Tema vil derfor være å undersøke kjønns sammensetningen av Europaparlamentet i både komiteer, partigrupper og rapportøroppdrag. Kjønns sammensetningene av de ulike delene av Europaparlamentet blir undersøkt og andelen sammenlignet med den totale andelen av kjønnnet i parlamentet. På denne måten kan det undersøkes om det er adekvat representasjon av kvinner sammenlignet med sin respektive andel i parlamentet. Kjønnssdelingen som undersøkes er horisontale kjønns mønstre etter porteføljer, der et reproduksjon-produksjonsperspektiv legges til grunn. Forventningen til et slikt skille er en tradisjonell arbeidsfordeling mellom kjønnene i politikken, der parlamentskomiteene inndeles langs et kontinuum med reproduksjon og produksjon som ytterpunkter. Reproduksjonskategorien inneholder det som tradisjonelt er ansett som kvinnelige saksfelt, slik som sosialomsorg og utdanning. Produksjonssiden av kontinuumet inneholder saksfelt som økonomi og næringsliv, altså tradisjonell mannporteføljer. Et slikt skille skaper forventninger om at kvinner er overrepresentert innen reproduksjon og menn innen produksjon. I komiteer som havner mellom de to ytterpunktene i kontinuumet forventes en mer jevn fordeling av kjønnene (Hallberg, 2003; Kolberg, 2000; Wängnerud, 1998). Vallance og Davies (1986) har argumentert for at en tradisjonell arbeidsfordeling mellom kjønnene også gjelder for Europaparlamentet og at denne kun er befestet ved tradisjon (1986, s.61-62). En casestudie av franske kvinner i Europaparlamentet bekrefter dette, selv om arbeidsfordelingen er noe utvisket, gjør denne inndelingen seg fortsatt gjeldende i den franske komitetildelingen (Kauppi, 1999, s.334). Det er dermed uenighet om en slik kjønns arbeidsdeling i Europaparlamentet fortsatt gjør seg gjeldene i samme grad. Det bør bemerkes at det meste av den tidligere litteraturen er utdatert. Det «*ynge*» bidraget på kjønn og Europaparlamentet er ti år gammelt, utgitt i 2002, og omhandler kvinners deltagelse og mulighet til å delta i det femte parlamentet (altså 1999) (Freedman, 2002). Det kan dermed tenkes at det har skjedd en ytterligere forandring i kjønnssdelingen i Europaparlamentets komiteer siden den forrige studien ble utført.

Komiteene plasseres langs reproduksjon-produksjonskontinuumet og kjønns sammensetningen langs linjen undersøkes. Etter at bildet av Europaparlamentet er tegnet, søker jeg å forklare hvorfor det ser ut slik det gjør. Med utgangspunkt i tidligere studier på tildelingen av komitéplasser og teoriene brukt i disse, blir det undersøkt hva som eventuelt kan forklare kjønns mønstrene i Europaparlamentets komiteer. Her plasseres

komiteene i Europaparlamentet etter størrelse og plassering langs reproduksjon-
produksjonsskillet. Teoriene som blir brukt legger til grunn at komitétildeling enten skjer på
partipolitiske premisser, den partipolitiske tilnærmingen, eller etter medlemmenes eget valg
og ekspertise, distribusjon- og informasjonstilnærmingen. Disse testes ved en rekke variabler
og kjønn brukes eksplisitt i analysen for å undersøke påvirkning på tildeling til komiteer. De
tidligere analysene på hva som avgjør tildelingen av komitéplasser i Europaparlamentet har i
liten grad fokusert på fordelingen av kjønn. Det som har kommet frem i disse studiene er at
blant medlemmene i to av partigruppene er det større sannsynlighet for at kvinner får tildelt
en plass i miljø- og offentlig helsekomiteen enn menn (McElroy, 2006, s.18). Videre
undersøkes kvinneandelen langs en rangering av komiteer med mye og lite lovgivende makt.
Dette gjøres for å undersøke eventuelle sammenhenger mellom horisontale kjønnsmønstre i
komiteene og kjønnsfordelingen i komiteer som faktisk besitter makt. Til slutt undersøkes
rapporttildelingen. Denne undersøkes også langs kontinuumet for å se om arbeidsoppgavene,
altså rapportene, fordeles etter kjønn.

Jeg søker å belyse kvinners posisjon med utgangspunkt i ulike komponenter av
Europaparlamentet. Dette vil baseres på beskrivende statistikk og komparative andeler i
partigrupper, komiteer og rapportskriving. Det vil dermed undersøkes *hvordan*
kjønnsfordelingen er i Europaparlamentet. Videre søkes det å besvare *hvorfor* det oppstår
eventuelle kjønnsmønstre i komiteene. Fokuset vil her ligge på å undersøke om tidligere
erfaringer påvirker tildelingen av komitéplasser. Dette gjøres ved å kombinere teorier om
tildelingen av komitéplasser og teorier om kjønnsdeling av saks- og arbeidsoppgaver i
parlamenteer. Dette kan være med på å belyse kvinners posisjon i Europaparlamentet. Min
problemstilling er:

*«1) Hvordan er kjønnsfordelingen i partigruppene, komiteene og blant rapportørene i
Europaparlamentet og hvordan kan disse fordelingene forklares?*

*2) To vanlige forventninger om kvinners forekomst i parlamenteer er vertikale og
horisontale kjønnsmønstre:*

*2a) Vertikale kjønnsmønstre er en teori med forventninger om at kvinner
marginaliseres i de viktigste plassene i parlamentet: «jo mer makt, jo færre
kvinner» er gjennomgående i et slikt tankesett. Bekreftes en slik
marginalisering av kvinner i komitéplasseringen i det sjette parlamentet, og
hva kan forklare resultatet?*

2b) En vanlig antagelse er at kvinner søker seg til, eller plasseres i, posisjoner innen "sosiale" eller "myke" politiske områder, mens menn konsentreres innenfor "harde" politiske områder, som utenrikspolitikk og økonomi. Bekreftes eller avkreftes denne antagelsen for Europaparlamentets del, og hva kan forklare resultatet?

3) Dersom det viser seg slike kjønnsmønstre i Europaparlamentet, viser disse seg også i fordelingen av komiteenes arbeidsoppgaver, altså rapportene?»

For å besvare dette skal jeg benytte kvantitative data og metoder. Metodisk vil oppgaven dermed skille seg fra tidligere studier på EU og kjønn, som hovedsakelig er basert på intervjuer. En statistisk analyse vil gjøre utvalget betraktelig større, og jeg vil i større grad ha mulighet til å sammenligne kvinners posisjon med menns posisjon uten å tolke utsagn. Kvantitativ metode er utbredt i studier av Europaparlamentet mer generelt (McElroy, 2006; Yordanova, 2009; Yoshinaka et al., 2010), men ikke, så vidt meg bekjent, for å undersøke kvinners posisjon i Europaparlamentet. Kvantitativ metode vil derfor være en ny metodisk vinkling på temaet. Min analyse vil også gå mer i dybden på selve parlamentet, og ikke ha så stort fokus på nasjonale parlamenter.

Avgrensninger og avklaringer

I likhet med tidligere studier vil oppgaven empirisk begrenses til én parlamentsperiode. Min studie vil basere seg på data fra det sjette parlamentet (EP6), 2004-2009, noe som belyser EU etter utvidelsene. Det vil bli brukt data som tidligere ikke er brukt til å undersøke kvinners posisjon. Denne perioden er valgt da den inneværende perioden ikke er fullført. Ved å undersøke det sjette parlamentet vil en hel parlamentsperiode belyses. Datagrunnlaget for oppgaven er samlet inn for perioden 20. juli 2004 til 20. juni 2009. Dette innebærer at også Romania og Bulgaria blir inkludert i analysen, da disse ble medlemmer av unionen i 2007. Innsamling av data på denne måten medfører at alle som har sittet i parlamentet i løpet av perioden blir tatt med. Denne presiseringen er verdt å nevne, da datagrunnlaget vil være annerledes enn det faktiske antallet medlemmer som ble valgt inn ved valget i 2004. I datagrunnlag tas dermed medlemmene som har kommet inn underveis i parlamentsperioden med i analysen.

Gjennomgående brukes termer som *MEP i komité* og *MEP i komité i partigruppe*. Dette henviser til observasjonsenheten som benyttes for å belyse de aktuelle dataene. Slike

observasjonsenheter tillater større variasjon enn *medlem av parlament*, da hvert medlem registreres som flere observasjonsenheter. En ytterligere redegjørelse for dette fremgår i kapittel 4. En videre avklaring er i bruken av sammenligningsgrunnlaget i kjønnsandeler: Gjennomgående i oppgaven sammenlignes ulike kjønnsandeler. Til tider benyttes begrepene *prosentandelen av kjønn*, *av alle mennene* og *av alle kvinnene*, i disse tilfellene sammenlignes hvert av kjønnene med sin andel av parlamentet, dersom en annen kategori ikke er spesifisert. I oppgaven fremgår det hvilke sammenligninger som gjøres, og hva som er referansekategoriene, det kan allikevel være lurt å ha denne distinksjonen i bakhodet.

Jeg velger å ha hovedfokuset på komiteene, og ikke plenumsforsamlingen, da det er her det meste av Europaparlamentets arbeid utføres (McElroy, 2006, s.8; Neuhold og Settembri, 2007, s.175; Wallace, 2010, s.82). I mange tilfeller gjøres alt av forarbeid i komiteene, og kun votering i plenumsforsamlingen. Viktigheten av komiteene har vært understreket av Europaparlaments medlemmer (MEPene) selv gjennom en surveyundersøkelse, der de ble spurt om hvilke preferanser de hadde på posisjon i Europaparlamentet. Her ble komitéleder holdt høyest av de fleste respondentene² (McElroy, 2006, s.8-9).

Oversikt over oppgaven

I kapittel to legges grunnlaget for forståelsen av Europaparlamentet. Det blir redegjort for Europaparlamentets struktur, med hovedfokus på komiteene og arbeidsoppgavene parlamentet utfører. I dette kapittelet redegjøres det også for kjønnsfordelingen i partigruppene og komiteene i det sjette parlamentet. I kapittel tre blir det teoretiske grunnlaget lagt, her legges kongressteori frem. Dette er teorien som benyttes for å skille mellom de ulike avgjørende faktorene for komité- og rapporttildeling. Tidligere studier av nettopp komitétildeelingen legges frem etter det teoretiske grunnlaget. Dette kapittelet inneholder også teori om kvinners horisontale representasjon i parlamenter og tidligere analyser av kjønn og komiteer. I det fjerde kapittelet redegjøres det for hvordan dataene er innsamlet og bearbeidet, før vertikale og horisontale komitésammensetninger for Europaparlamentet operasjonaliseres, i kapittel fem. I det sjette kapittelet undersøker jeg både de vertikale og horisontale mønstrene i Europaparlamentet, og hva som kan forklare funnene. Det syvende kapittelet omhandler

² Valgmulighetene var partigruppeleder, Europaparlamentets President, leder for den nasjonale delegasjonen og komitéleder (McElroy, 2006, s.9).

rapporter i Europaparlamentet. Forholdet mellom andelen kjønn og rapporter undersøkes i lys av partigrupper, nasjonale delegasjoner og komiteer. Kapittel syv avsluttes med en analyse av tildelingen av rapportøroppdrag og medlemmenes komitéplassering langs vertikale og horisontale linjer. Det siste kapittelet, nummer åtte, sammenfatter hvordan problemstillingen er besvart gjennom oppgaven. Det trekkes også noen avsluttende konklusjoner om kvinners posisjon i Europaparlamentet.

Kapittel 2: Organiseringen av Europa-parlamentet og blick på kjønnsfordelingen

Europaparlamentet utgjør et av to lovgivende organ i EU, der Rådet utgjør det andre. Av de to lovgivende organene har parlamentet ofte blitt ansett som den svake parten. Parlamentet har dog utviklet seg til en sterk aktør innen lovgivning og budsjett. Europaparlamentet blir direktevalgt, og utgjør den viktigste komponenten for demokratisk legitimitet i unionen (Hayes-Renshaw og Wallace, 2006, s.207). Det første direktevalget fant sted i 1979 (Hix et al., 2007; Scully, 2007; Wallace, 2010), men parlamentets røtter strekker seg lengre tilbake i tid (Hix et al., 2007, s.12; Scully, 2007, s.175; Vallance og Davies, 1986, s.19).

Slik som i nasjonale parlamenter har Europaparlamentet lovgivende makt, budsjettansvar og kontroll med utøvende organ (Kaeding, 2005, s.83). Europaparlamentet har en ideologisk struktur og er organisert (fysisk i parlamentet) etter europeiske partifamilier. Disse består av nasjonale partier. MEPene blir valgt inn på bakgrunn av nasjonal partiidentifikasjon og organisert i komiteer basert på sektor. (Egeberg, 2006, s.22). Medlemmenes arbeid er spredt utover tre geografiske områder: Luxembourg, Strasbourg og Brussel (Nugent, 1999, s.198). Europaparlamentet arbeider i en fireukers syklus som fordeles mellom plenums møter i Strassburg (en uke), komité møter i Brussel (to uker) og en uke til gruppemøter og forsamlingsmøter (Vallance og Davies, 1986, s.29). I senere tid har medlemslandene insistert på å opprettholde arbeidsdelingen mellom Strassburg, Luxemburg og Brussel, noe som gjør Europaparlamentets arbeid kostbart og tidkrevende (Scully, 2007, s.176; Wallace, 2010, s.82). I tillegg til dette står Europaparlamentet overfor en rekke utfordringer språklig, kulturelt, administrativt og partipolitisk (Scully, 2007, s.180). Det var 785 MEPer, fordelt på 27 ulike nasjonaliteter og en rekke ulike språk i det sjette parlamentet (Europaparlamentet, 2011b). Det er store utskiftninger etter hver periode og det er forskjeller i hvor erfarne politikere MEPene er. Parlamentet er delt inn i partigrupper, som igjen er sammensatt av over hundre nasjonale partier, som, på tross av forskjeller, skal komme til enighet (Scully, 2007, s.180).

I det følgende vil jeg redegjøre for organiseringen av parlamentet og arbeidsoppgavene i de ulike delene av parlamentet. Det vil bli redegjort for parlamentets øverste ledelse, partigruppene og komitéstrukturen. Plenumsforsamlingen vil indirekte

forklares under de ulike punktene for organisering, men innvilges ikke ytterligere oppmerksom.

Europaparlamentets øverste ledelse

Europaparlamentets øverste leder er Presidenten. Presidenten velges for en periode på to og et halvt år, altså en halv parlamentsperiode. Det er presidenten sammen med fjorten visepresidenter som har ansvar for at plenumsmøtene og debattene foregår på best mulig måte. Presidenten har videre ansvar for å representere parlamentet utad både overfor andre EU-institusjoner, medlemsland og øvrige land. Videre presiderer Presidenten både byrået (*the Bureau*) og formannskonferansen (*the Conference of Presidents*) (Shackleton, 2002, s.101; Vallance og Davies, 1986, s.25), disse har sammen ansvar for store deler av Europaparlamentets administrative drift og fremgang (Scully, 2007, s.181; Shackleton, 2002, s.102).

Partigruppene

Europeisk partigruppeorganisering foregår på en annen måte enn i medlemslandene. For det første velges ikke partiene på en felles partigruppeplattform. Dette innebærer at det ikke er konkurranse blant partigruppene, og at de nasjonale partiene ikke støtter opp om en felles europeisk politikk på tvers av landenegrensene (Raunio, 2002, s.263). Det er nasjonale partidelegasjoner som blir valgt inn i Europaparlamentet, og disse slutter seg til større partigrupper som sentrerer i hovedsak rundt politisk ideologi. Partigruppene består dermed av medlemmer med ulike nasjonaliteter, men med lik politisk overbevisning i henhold til den politiske høyre-venstreaksen (Scully, 2007, s.180). En slik organisering innebærer at det er nasjonale partier som sitter med *trumpf* angående kandidaters gjenvalg til Europaparlamentet. Partigruppene på europeisk plan kan derfor bestå av konkurrerende partier fra samme land (Raunio, 2002, s.263-264). Videre har ikke partigruppene noen sterk kontroll over medlemmene. Den kontrollen partigruppene har er i form av tildeling av posisjoner i parlamentet, det er dog sterke føringer om proporsjonalitet i tildeling av disse posisjonene. Trass ulikhetene i sammensetningen og det noe konfliktfylte bildet av partigruppene, baseres beslutningene innad i gruppen i stor grad på konsensus (Corbett et al., 2007, s.108; Scully, 2007, s.180-182).

Medlemmene kan kun sitte i en partigruppe, men kan også velge å være et ikke-tilknyttet medlem, altså ikke ha en partigruppe (Europaparlamentet, 2011d). Rent administrativt klassifiseres disse allikevel som en partigruppe, NI. I parlamentet organiseres

partigruppene langs den politiske høyre-venstreaksen, noe som reflekteres i den fysiske plasseringen i parlamentet (Raunio, 2002, s.259). For å opprette en partigruppe må man være tjuefem MEPer, disse må representere minst en fjerdedel av medlemslandene. I det sjette Europaparlamentet var det åtte partigrupper. Under er en tabell med partigruppene, forkortelsen for partigruppene og deres politiske orientering (tabellen er basert på informasjon hentet i Corbett et al., 2007, kapitel 5; og Scully, 2007, s.185):

Tabell 1 Partigruppene i Europaparlamentet

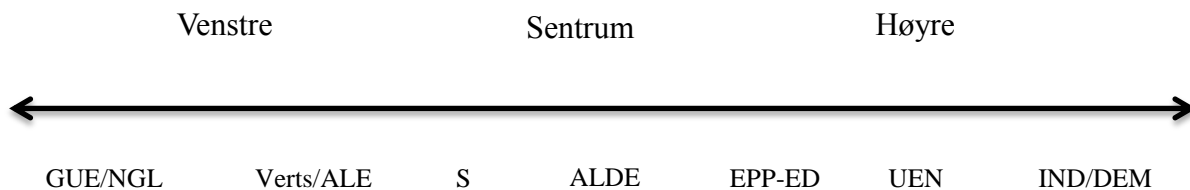
Forkortelse	Partigruppe	Politisk orientering
IND/DEM	Uavhengige/demokratigruppen	Euroskeptikere, anti-EU Høyre
UEN	Union for det forente Europa	Euroskeptikere, høyre
EPP-ED	Det Europeiske Folkeparti og Europa demokratene	Kristendemokrater, Sentrum-høyre
ALDE	Alliansen av Liberale og Demokrater i Europa	Liberale, Sentrum-høyre
S – PES	Sosialistene	Sentrum-venstre
Greens/EFA – Verts/ALE	De Grønne/ Den Europeiske Fri Allianse	Venstre
GUE/NGL	Den Europeiske Venstrefløys Fellesgruppe/ Nordisk Grønne Venstre	Kommunister og sosialister, venstre
NI	De gruppeløse	Samling av uavhengige medlemmer.

Det er svært varierende levealder på partigruppene, og det har oppstått ulike sammensetninger av dem. De to største partigruppene, kristendemokratene og sosialistene, er også de med lengst fartstid. Det er videre variasjon i hvor mange land som representeres i partigruppene. Kristendemokratene har representanter fra alle medlemslandene, dens motsats er UEN med representasjon fra kun seks land (McElroy og Benoit, 2007, s.6).

Partigruppene følger den sosioøkonomiske venstre-høyreaksen, men det argumenteres også for at det finnes en annen skillelinje i Europaparlamentet, denne omhandler holdninger til EU og hvilken retning samarbeidet burde ta (McElroy og Benoit, 2007). Basert på

McElroy og Benoit (2007) sin inndeling av partigruppene, fra før det sjette parlamentet, har jeg plassert partigruppene langs den sosioøkonomiske aksen.

Figur 3 Partigruppene plassert langs venstre-høyreaksen



Den interne organiseringen av partigruppen består som regel av en partigruppeleder (*chair*), noen av gruppene har dog to (*co-chair*). Det er partigruppelederen som bestemmer om nye medlemmer kan tas inn i gruppen. Partigruppen kan ha opptil to nestledere, som skal bistå partilederen. Videre består gruppen av et byrå og et sekretariat (Europaparlamentet, 2011d). Byrået står for den utøvende delen av partigruppen. Det er byråmedlemmene som har ansvar for å søke en bred konsensus, organisatoriske og administrative saker samt forberede retningslinjer for beslutninger i gruppen. Byrået ledes av en av medlemmene i partigruppen og består av lederen for partigruppen, vise-bestyrer(ne), andre overhoder og mulige medlemmer fra nasjonale partigrupper (Raunio, 2002, s.266-7). Til å styre regnskap i partigruppen er det en kasserer og en varakasserer. Partigruppene karakteriseres som ikke-sentraliserte og ikke-hierarkiske til tross for denne organiseringen (Raunio, 2002, s.265).

Arbeidet i partigruppene består i å forberede seg til plenumsmøter. Gruppene diskuterer rapportene komiteene har fremlagt og utformer eventuelle forslag til endringer. Partigruppen forsøker å få medlemmene i gruppen til å komme til en enighet. De kan dog ikke hindre medlemmene fra å stemme annerledes enn partigruppen under selve voteringen (Europaparlamentet, 2011d).

Til hver komité velges en partigruppekoordinator. Koordinatorene fra hver partigruppe møtes for å diskutere komiteens agenda. De har også en sentral rolle i tildelingen og koordineringen av rapportøroppdrag (Neuhold og Settembri, 2007, s.162-3). Komitékoordinatorene har som oppgave å sikre oppmøte til sin respektive komité og forsøke å oppnå koherens i stemmegivningen fra partigruppens medlemmer (Whitaker, 2001, s.77).

Kvinner i partigruppene i det sjette parlamentet³

I det sjette parlamentet er den partigruppen som har jevnest antall menn og kvinner de grønne og frialliansen (Verts/ALE), med 45.5 prosent kvinnelige medlemmene. Denne partigruppen utgjør kun 4.6 prosent av medlemmene i parlamentet. De to største partigruppene, Kristendemokratene (EPP-ED) og Sosialistene (S), har henholdsvis 24.2 og 39 prosent kvinnelige medlemmer. Demokratene og de liberale (ALDE) er den tredje største partigruppen i parlamentet, med 12.5 prosent av alle medlemmene, denne gruppen består av 37.5 prosent kvinner. Tabellen nedenfor viser en oversikt over partigruppenes størrelse av plenum, i tabellen er det sortert etter størrelse på partigruppen, og fordelingen av kjønn både i forhold til kjønnsandel i partigruppen og prosentandel av kjønn i plenum.

Tabell 2 Prosentvis fordeling av kjønn i partigrupper

	Mann			Kvinne	
	Prosent i partigruppe	Prosent av alle menn i plenum	Prosentandel av plenum	Prosent i partigruppe	Prosent av alle kvinner i plenum
EPP-ED	75.8	36.9	34.5	24.2	28.7
S	61.0	23.2	27	39	36.2
ALDE	62.5	11	12.5	37.5	16
IND/DEM	87.1	8.2	6.5	12.9	2.9
UEN	86.5	6.6	5.4	13.5	2.5
GUE/NGL	72	5	4.9	28	4.7
NI	88.6	5.7	4.6	11.4	1.8
Verts/ALE	54.6	3.5	4.6	45.5	7.2
Sum(avrundet)	-	100	100	-	100

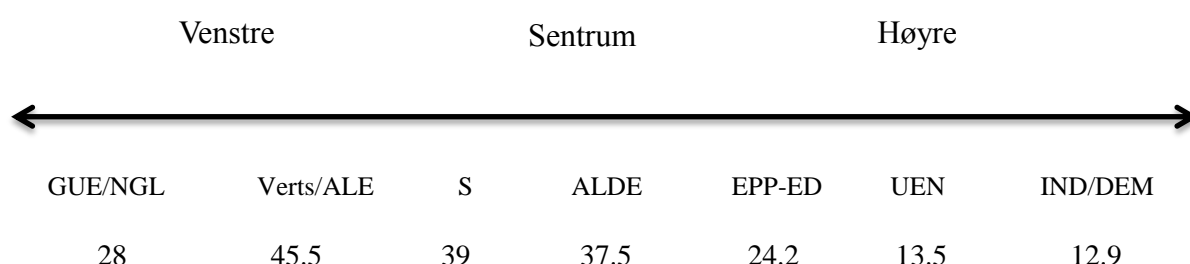
Tabellen viser at det ikke er noen klar sammenheng mellom størrelse på partigruppen og andelen kvinner i partigruppen. Både miljøpartiet (Verst-ALE) og ytre venstrefløy (GUE/NGL) er små partigrupper, men de har begge en høyere kvinneandel enn i den største partigruppen, EPP-ED.

Sett langs den sosioøkonomiske venstre - høyreaksen er venstresiden er flinkere til å representere kvinner enn høyresiden. Dette er i tråd med funn fra nasjonale parlamenter, hvor

³ Disse dataene er basert på datasett uten partiduplikater. Hva dette innebærer blir redegjort for i kapittel 4.

partiene på venstresiden forventes å være flinkere til å nominere kvinner, da disse partiene har hatt en sterkere forpliktelse til å redusere kjønnsulikhet (Heath et al., 2005, s.426; Vallance og Davies, 1986, s.58) I figur 4 er plasseringen av partigruppene på venstre-høyreaksen, sett i sammenheng med kvinneandelen i partigruppen. I Europaparlamentet ser vi at partiene rundt sentrum er de som er aller flinkest til å representere kvinner i form av antall medlemmer. Det skal dog ikke utelukkes at dette har en sammenheng med partistørrelse, som vist i Kenworthy og Malami (1999, s.238), da de tre største partigruppene i parlamentet holder til rundt sentrum-høyre på aksen.

Figur 4 Partigruppene langs den sosioøkonomiske venstre-høyreaksen, med prosentandel kvinner



De(n) øverste stilling(e) i partigruppene, leder og med-leder (*co-chair*), er fordelt på fjorten MEPer. To av disse har både vært leder og med-leder. Av de fjorten er det fire kvinner og ti menn. Sammenlignet med andelen kvinner og menn i parlamentet er det ikke stor prosentvis forskjell på andelen kvinner og andelen av lederposisjoner. I de mulige lederposisjonene sitter det kvinner i 28.6 prosent av plassene, resten er besatt av menn. I den nest øverste stillingen i partigruppen, nestleder, har 51 MEPer sittet. Ingen av disse 51 har sittet i noen av de andre posisjonene i partigruppen, med unntak av fire stykker som har vært kasserere (to menn og to kvinner). En tredjedel av nestlederne er kvinner, altså er dette tallet noe høyere enn i de øverste lederposisjonene. Videre er litt under en fjerdedel av kassererne kvinner. GUE/NGL er den eneste partigruppen med visekasserer og denne posisjonen er besatt av en mann. IND/DEM er den eneste partigruppen med byråleder og alle tre som har innehatt denne stillingen i det sjette parlamentet er menn.

Omtrent åtte prosent av medlemmene har byttet partigruppe i løpet av sitt opphold i Europaparlamentet, dette tilsvarer 73 stykker⁴. Det viser seg at det i større grad er menn, syv

⁴ Dette er basert på datasettet uten både komité- og partigruppduplikater (redegjort for i kapittel 4)

prosent, som skiftet partigruppe i det sjette parlamentet. Tilsvarende var det omtrent én prosent av kvinnene som skiftet partigruppe.

Gjennomsnittlig antall måneder i partigruppe er 46.3. Kvinner har noe høyere gjennomsnittlig antall måneder i partigruppen enn menn, henholdsvis 49 og 45 måneder. Dette kan være en effekt av at kvinner bytter partigruppe sjeldnere enn menn, eller at kvinner sitter i parlamentet lengre enn hva menn gjør. Ved kontroll av de som har byttet partigruppe viser det seg at kvinner fortsatt har noe lengre gjennomsnittlig antall måneder i partigruppen enn menn, både blant de som har byttet og de som ikke har byttet partigruppe. Av de som ikke har byttet partigruppe er gjennomsnittlig antall måneder henholdsvis 48.6 for menn og 49.7 for kvinner. Også der medlemmene har byttet partigruppe har kvinnene noe lengre fartstid i partigruppene. De sitter gjennomsnittlig omtrent tre måneder lengre enn menn i partigruppen.

Komiteene

Komiteer har vært en viktig del av parlamentet siden starten av samarbeidet med kull- og stålunionen i 1951. Forsamlingen, forløperen til Europaparlamentet, ble opprettet i 1952 og allerede i januar 1953 var komitéstrukturen etablert (Corbett et al., 2007, s.126; McElroy, 2006, s.8; Neuhold og Settembri, 2007, s.154). Komiteene ble opprettet for å avlaste, koordinere og skape en kontinuitet i forsamlingens arbeid, da selve forsamlingen kun møttes i plenum noen få ganger i året. Det ble opprettet syv komiteer til å utføre dette arbeidet (Corbett et al., 2007, s.126; McElroy, 2006, s.8). Først i etterkant av første direktevalg i 1979 ble komitéstrukturen utvidet til å omfatte hovedaktiviteten til parlamentet. Komiteenes arbeid i Europaparlamentet er i større grad enn nasjonale parlamentskomiteer basert på kunnskapsinnhenting og fremstår som mer detaljorientert (McElroy, 2006, s.8; Wallace, 2010, s.82).

Det er varierende størrelse på komiteene, samt variasjoner i aktivitetsnivå (Corbett et al., 2007, s.128; Yordanova, 2009, s.257). Gjennomsnittlig ligger komiteenes størrelse på 31-43 medlemmer, det finnes dog store variasjoner (McElroy, 2006, s.8-9). Det er 861 komitéplasser og 785 MEPer, flere har dermed mulighet til å sitte i flere komiteer. Flertallet av MEPene sitter også i en eller flere komiteer som vararepresentant(er). Hvor aktive MEPene er i komiteene varierer (Corbett et al., 2007, s.128; McElroy, 2006, s.8; Yordanova, 2009, s.257). Komiteenes natur kan deles inn i tre kategorier: Lovgivende-, anmodende- og ikke-lovgivende eller nøytrale komiteer. De lovgivende komiteene behandler lovforslag; de anmodende komiteene behandler anmodninger til Europaparlamentet; og de nøytrale

komiteene kan være alt fra prestisjefylte til mindre prestisjefylte komiteer (Mamadouh og Raunio, 2003, s.335), men disse er som regel ikke-lovgivende komiteer der medlemskap ikke kommer på bekostning av medlemskap til andre komiteer. Kvinners rettigheter, Fiskeri og Anmodninger er eksempler på slike komiteer. De MEPene som sitter i flere komiteer sitter gjerne i en blanding av disse ulike komitékategoriene (Corbett et al., 2007, s.128; McElroy, 2006, s.8).

Det sjette parlamentet besto av tjue komiteer, disse tilsvarer også dagens komiteer, og fire midlertidige komiteer (Europaparlamentet, 2011a; McElroy, 2006, s.8; Yordanova, 2009, s.255):

Tabell 3 Komiteene i Europaparlamentet

Komité	Forkortelse
Anmodninger	PETI
Ansettelse og sosiale anliggender	EMPL
Borgerrettigheter, rettferdighet og indre anliggender	LIBE
Budsjett	BUDG
Budsjettkontroll	CONT
Fiskeri	PECH
Indre marked og forbrukerbeskyttelse	IMCO
Industri, forskning og energi	ITRE
Internasjonal handel	INTA
Konstitusjonelle anliggender	AFCO
Kultur og utdanning	CULT
Kvinneres rettigheter og likhet mellom kjønnene	FEMM
Landbruk	AGRI
Miljø, offentlig helse og matsikkerhet	ENVI
Regional utvikling	REGI
Rettsutvalget	JURI
Transport og turisme	TRAN
Utenriks	AFET
a. Menneskerettigheter	DROI
b. Sikkerhet og forsvar	SEDE
Utvikling	DEVE

Økonomi og valuta	ECON
Midlertidig komiteer	
Klima forandringer	CLIM
Om den påståtte bruken av europeiske land av CIA for å transportere og ulovlig tilbakeholdelse av fanger	TDIP
Politikk utfordringer og budsjettmidler for en forstørret Union 2007-2013	FINP
Undersøkelse inn i krisen om "Equitable Life Assurance Society"	EQUI

Komiteenes sammensetning

Komiteene består av medlemmene av Europaparlamentet (MEPer) og har et tilhørende sekretariat (Europaparlamentet, 2011a). Sekretariatet har en mer ekstensiv rolle i EP enn nasjonale parlamenter, blant annet på grunn av den store utskiftingen av medlemmer (Shackleton, 2002, s.101). Sekretariatet fungerer ikke bare som teknisk personell, men kan også rådgive i politiske saker (Neuhold og Settembri, 2007, s.163). Medlemmene sitter i komiteen i en periode på to og et halvt år. Komiteene velges, med utgangspunkt i EPs interne prosedyre, av partigruppene som forhandler seg imellom (Bowler og Farrell, 1995, s.237; Neuhold og Settembri, 2007, s.158). MEPene ytrer ønske til partigruppene om hvilke(n) komité(er) de ønsker å sitte i. Nominasjonsprosessen innad i partigruppene varierer fra gruppe til gruppe. De interne prosedyrene fastsetter at partigruppene og ikke-tilknyttede medlemmer skal nominere kandidater til byrået. Byrået kommer med et forslag på sammensetning av komiteene. Dette forslaget voteres det over i plenumsforsamlingen. I praksis er komitésammensetningen avgjort før plenumsforsamlingen. Prosedyren krever at komitésammensetningene så langt som mulig skal reflektere sammensetningen av parlamentet, og hver partigruppe får tildelt seter proporsjonalt i forhold til størrelse (Bowler og Farrell, 1995, s.237; Yordanova, 2009, s.257). Det velges også tilsvarende antall vararepresentanter til komiteene. Disse har både tilstedeværelse- og talerett i komiteene. Dersom permanente medlemmer er fraværende får vararepresentantene også stemmerett (Bowler og Farrell, 1995, s.237-239). Det er mulig, og heller ikke uvanlig, at en vararepresentant får tildelt et rapportøroppdrag (Mamadouh og Raunio, 2003, s.338).

Innad i komiteene finnes det ulike posisjoner medlemmene kan besitte: Komitelederskap, nestleder, rapportør, skrive utkast til komiteens meninger og partigruppens komitékoordinator (se avsnittet om partigrupper)(Neuhold og Settembri, 2007, s.158).

Komitélederskap og rapportøroppdrag har særlig vist seg som sentrale posisjoner overfor andre EU-institusjoner i lovgivningsprosessen (Neuhold og Settembri, 2007, s.152).

Komitélederskap

Komitélederposisjonen er ansett som en av de mest innflytelsesrike posisjonene i Europaparlamentet (Hausemer, 2006, s.514). Valg av lederskapsposisjoner innad i komiteene følger d'Hondt-prinsippet for tildeling. Dette tildelingsprinsippet baserer seg på antall stemmer partiet får og favoriserer til en viss grad de største partigruppene. Partigruppene uttrykker dermed hvilke komiteer de ønsker å bestyre, og de får disse tildelt etter partistørrelse. Etter at partigruppene tildeles lederskapsposisjoner foregår det forhandlinger innad i partigruppen om hvem som skal få vervet (Neuhold og Settembri, 2007, s.158). En av oppgavene til komitélederen er blant annet å påta seg de rapportene som ikke blir utdelt til andre komitémedlemmer (Hausemer, 2006, s.514).

Komiteenes arbeid – rapporter

Den viktigste rollen til komiteene er arbeid med lovgivningsforslag. Alle lovforslag som oversendes til parlamentet blir direkte overført fra plenum til den aktuelle komiteen. Det er kun en komité som behandler lovforslaget, men andre komiteer kan komme med innspill under behandlingen av forslaget. Den aktuelle komiteen behandler forslaget før det sendes tilbake til plenum for votering (Shackleton, 2002, s.101). Komiteen utpeker en rapportør (*rapporteur*) som følger lovforslaget fra begynnelse til slutt. Rapportøren utarbeider rapporter som behandles i komiteen og er grunnlaget for komiteens endelige avgjørelse (Kaeding, 2004, s.354; Shackleton, 2002, s.101). Andre komiteer og individuelle MEPer kan komme med innspill og endringsforslag til rapporten underveis. Før rapporten behandles i plenum går partigruppene igjennom rapporten og ser den i lys av sine politiske prioriteringer. I plenum kan endringsforslag til rapporten behandles, før det votes og rapporten vedtas eller forkastes (Kaeding, 2005, s.84). Plenum følger som oftest komiteens anbefaling, med mindre komiteen ikke har klart å overkomme sine interne uenigheter (Shackleton, 2002, s.101).

Rapportøroppdrag er ikke en ukjent prosedyre i europeiske parlamenter, både i Italia, Tyskland, Østerrike, Nederland, Belgia og Skottland benyttes denne prosedyren. I disse parlamentene fremstår rapportøren som en sentral aktør med mye innflytelse.

Rapportørposisjonen er trolig et historisk innslag, da fem av de seks opprinnelige landene i EU har denne posisjonen i sine parlamenter (Yoshinaka et al., 2010, s.458-459,461).

Komiteenes makt og ansvar er vagt definert i Europaparlamentets interne prosedyrer (*The EP Rules for Procedure*). Av disse prosedyrene fremkommer det hvilke komiteer som skal behandle hvilke saker. Dette har ikke vært uproblematisk og har ført til konflikter mellom komiteene (Neuhold og Settembri, 2007, s.157). Innad i hver enkelt komité avgjøres tildelingen av rapportøroppdrag. Disse oppdragene fordeles på bakgrunn av et auksjonslignende system, der hver partigruppe tildeles en rekke “poenger”, bestemt ut fra partigruppens størrelse, altså er tildelingen av rapporter proporsjonal med plenum. Partigruppekoordinatorene avgjør ut fra sin partigruppens poeng hvilke og hvor mange rapporter partigruppen vil *by* på. Rapportene blir deretter rangert etter viktighet. På spesifikke koordineringsmøter gir de *bud* på rapporter på vegne av partigruppen (Kaeding, 2004, s.354; 2005, s.86; Mamadouh og Raunio, 2003, s.342; Neuhold og Settembri, 2007, s.159; Yoshinaka et al., 2010, s.463-464). Dette auksjonslignende systemet baserer seg, i teorien, på at gruppene *braker opp* og kan *spare* poeng. Små partigrupper kan dermed *spare* opp nok poeng til å *by* på et prestisjefyllt rapportøroppdrag (Neuhold og Settembri, 2007, s.159).

Rapportøren har en rekke ressurser til rådighet når rapporten skal utarbeides; rapportøren kan påberope seg assistanse fra parlamentssekretariatet, fra sin egen forskningstjeneste, fra sin egen partigruppens sekretariat, fra forskningsinstitutter og fra kommisjonen (Kaeding, 2005, s.85). Rapportøren kan delta på møter i Rådet, foreslå kompromissendringer til lovgivningen i plenumsforsamlingens stemmeavgivning, forberede og tale for lovforslaget, følge opp lovforslaget i EUs beslutningsprosedyre og delta på konsultasjonsmøter mellom Rådet og EP, dersom de ikke kan komme til enighet om lovforslaget (Yoshinaka et al., 2010, s.461). Europaparlamentet kan også forespørre kommisjonen om å utarbeide et lovforslag, dette må være basert på en komiterapport (Neuhold og Settembri, 2007, s.157). Dersom kommisjonen ikke antar Europaparlamentets lovforslag, er det rapportøren som råder parlamentet til å fortsette arbeidet med å få igjennom lovforslaget eller ikke (Yoshinaka et al., 2010, s.461). Rapportene står dermed svært sentralt i komiteenes arbeid.

Beslutningsregler

I EU benyttes ulike beslutningsregler for å avgjøre lovforslag i form av direktiver, reguleringer og beslutninger. Hvilken beslutningsregel som skal benyttes fremgår av EUs traktater (Europa.eu, 2012; Europaparlamentet, 2012d). Beslutningsreglene legger føringer for Europaparlamentets deltagelse i lovforslaget. De ulike lovforslagene har dermed ulik innflytelse og tyngde. Typen beslutningsregel som benyttes påvirker dermed

Europaparlamentets innflytelse på lovforslaget, som igjen påvirker hvor mye makt rapportøren har. Lovforslaget påvirkes av beslutningsregelen i form av hvor mange ganger forslaget kan revideres dersom det fremgår uenighet med Rådet (Europaparlamentet, 2012d).

Medbestemmelsesprosedyren (*co-decision*) er i dag den mest vanlige beslutningsregelen i lovgivningssaker i EU. Etter at Lisboa-traktaten trådte i kraft i desember 2009 heter denne beslutningsregelen «*ordinary legislative procedure*» (Europaparlamentet, 2012f). Det er også denne beslutningsregelen som gir Europaparlamentet likeverdig makt med Rådet i lovgivningen. Denne beslutningsregelen innebærer at parlamentet og Rådet sammen må godkjenne lovforslaget fra kommisjonen. Videre gir denne beslutningsregelen parlamentet større makt til å blokkere et forslag, dersom de er uenige med Rådet.

Medbestemmelsesprosedyren benyttes i saker som økonomisk styring, transport, miljø og forbrukerbeskyttelse (Europa.eu, 2012; Europaparlamentet, 2012d; f; Kaeding, 2005, s.84-85). Eksempler på andre beslutningsregler er konsultasjonsprosedyren (*consultation procedure*), som kun gir parlamentet mulighet til å uttale seg om lovforslaget før Rådet vedtar det, dette gjelder i saker som for eksempel skattlegging (Europaparlamentet, 2012b; d).

Samtykkeprosedyren (*assent procedure*) gir parlamentet mulighet til å legge ned veto mot et forslag. Altså gir prosedyren ikke mulighet til ytterligere påvirkning og bearbeiding av lovforslag (Europaparlamentet, 2012a). Egetinitiativprosedyren (*own initiative procedure*) gir parlamentet mulighet til å be kommisjonen om å fremlegge et lovforslag (Europaparlamentet, 2012c). Det finnes også andre beslutningsregler, for eksempel budsjett-, samarbeids- og interne prosedyrer.

Europaparlamentskomiteene sammenlignet med nasjonale parlamentskomiteer

For å gi et innblikk i hvordan Europaparlaments komiteer fungerer vil det være fruktbart å gi en rask sammenligning med nasjonale parlamentskomiteer. Her blir Mamadouh og Raunio (2003) sin sammenligning benyttet. Det skal dog bemerkes at denne sammenligningen er basert på EUs nasjonale parlamenter i det femte parlamentet, de østeuropeiske landene er dermed utelatt. Seks indikatorer for styrken til komiteene benyttes: Kontroll over tidsplan, rett til å ta initiativ til lovgivning, muligheten til å endre på regjernings lovforslag, muligheten til å tvinge vitner, retten til å kreve dokumentasjon og tidspunkt for rådslagning i komiteene, før eller etter saksbehandling i plenumsforsamlingen (Mamadouh og Raunio, 2003, s.335).

Både i Europaparlamentet og nasjonale parlamenter har de færreste komiteene kontroll over egen timeplan. Komiteene har mulighet til å forsinke et lovforslag og avstå fra å skrive rapporter, men ikke mulighet til å påvirke sin egen timeplan og agenda (Mamadouh og Raunio, 2003, s.337). Videre har komiteene i Europaparlamentet muligheten til å be kommisjonen om å initiere et lovforslag, men de har ikke direkte mulighet til selv å initiere lovforslag, slik som enkelte nasjonale komiteer. I teorien kan ikke komiteene i Europaparlamentet endre forslag fra utøvende organ, de har dog mulighet til å komme med endringsforslag på de aller fleste lovforslagene, i praksis kan dette innebærer å skape en ny tekst. I de nasjonale parlamenter har halvparten⁵ av komiteene mulighet til å endre regjeringens forslag (Mamadouh og Raunio, 2003, s.337). I de aller fleste nasjonale parlamenter foregår komitémøtene i forkant av plenums møter, slik er det også i Europaparlamentet. Plenumsdiskusjoner foregår rundt komitérapporter og komiteenes forslag, dette styrker komiteens posisjon (Mamadouh og Raunio, 2003, s.337). Videre kan de fleste nasjonale parlament invitere vitner til komiteen, men ikke tvinge folk til å vitne foran komiteen. Komiteene i Europaparlamentet har også muligheten til å invitere kommisærer og tjenestemenn fra kommisjonen til høringer, samt invitere eksperter til å komme med uttalelser om lovforslaget. Når det gjelder krav på dokumentasjon er Europaparlamentets komiteer svakere enn nasjonale parlamentskomiteer. Komiteene kan forespørre Kommisjonen om å oversende dokumenter, men Kommisjonen er ikke bundet til å innfri informasjonskravet. Kommisjonen blir noe mer medgjørlig fordi Europaparlamentet har retten til å avskjedige den. Tross dette har komiteene i Europaparlamentet mindre informasjonstilgang enn nasjonale parlamentskomiteer (Mamadouh og Raunio, 2003, s.337). Dette kan sammenfattes til at Europaparlamentets komiteer verken er svake eller spesielt sterke sammenlignet med tilsvarende nasjonale parlamentskomiteer.

Kvinner i komiteer i det sjette parlamentet⁶

Komiteene varierer i størrelse i forhold til antallet medlemmer. Den komiteen med flest medlemmer i løpet av perioden er utenrikskomiteen (AFET), med 116 medlemmer, og den komiteene med færrest er komiteen for konstitusjonelle anliggende (AFCO), med 41 medlemmer. Dette gjenspeiler hvor mange MEPer som har sittet i komiteen i løpet av det sjette parlamentet. Dette er ikke den faktiske størrelsen på komiteen, i form av antall seter, da

⁵ Av EU15 landene

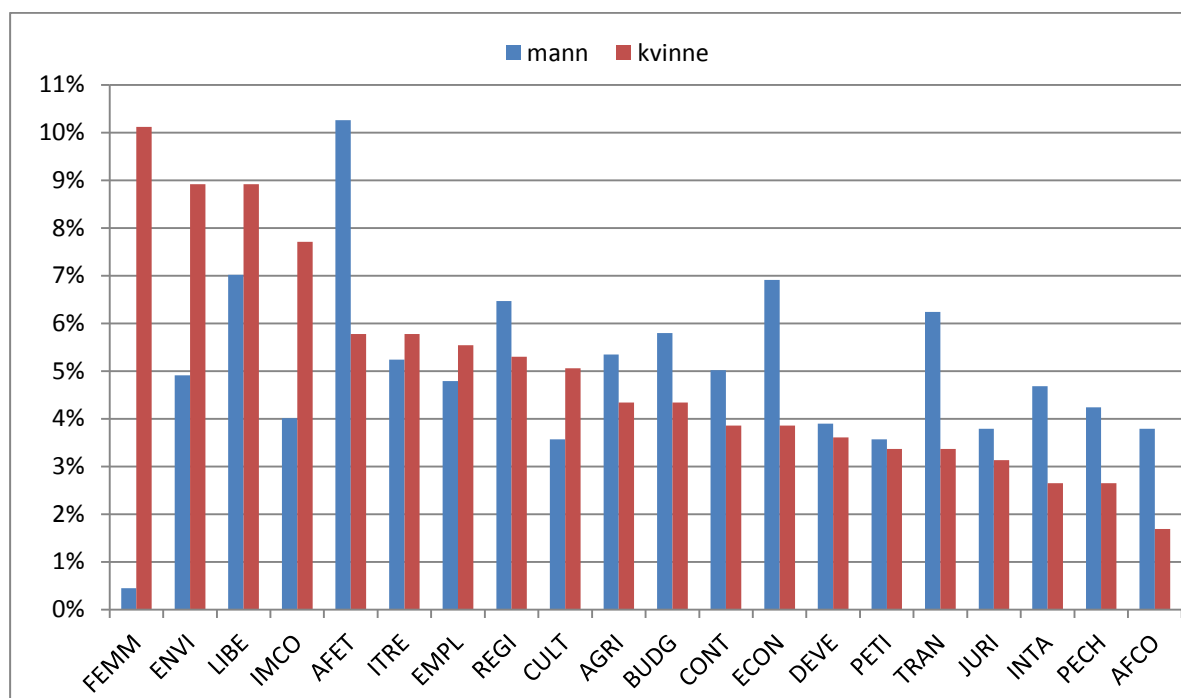
⁶ Disse dataene er basert på datasett uten komitéduplikater, hva dette innebærer blir redegjort for i kapittel 4

denne størrelsen avhenger av utskiftningen i komiteen. Hver gang et medlem går ut av komiteen kommer et nytt medlem inn. Disse regnes derfor som to medlemmer av komiteen, og antallet øker derfor hver gang det er en utskiftning. Gjennomsnittlig antall måneder i komiteene kan brukes som et mål på utskiftninger, lavt gjennomsnitt tyder på mange utskiftninger. Eksempelvis er LIBE den komiteen hvor medlemmene sitter gjennomsnittlig færrest antall måneder (33 måneder), det er også i denne komiteen det er flest medlemmer i løpet av parlamentsperioden. I den andre enden av skalaene er komiteen for kvinners rettigheter og likhet mellom kjønnene (FEMM), den komiteen hvor medlemmene sitter gjennomsnittlig høyest antall måneder. Det er også her det sitter færrest antall medlemmer i løpet av et år. Det ser dermed ut til at gjennomsnittlig antall måneder korrigerer noe for det høye medlemstallet i komiteene, disse to ses dermed i sammenheng for å få et adekvat bilde på faktisk komitéstørrelse.

Dersom kjønnsforskjeller undersøkes med dette utgangspunkt, og fortsatt bruker FEMM som eksempel, er det stor variasjon mellom hvor lenge kvinner og menn sitter i komiteen, henholdsvis 49,6 og 36,8 måneder. I parlamentet som helhet er det totale gjennomsnittlig antall måneder i komité 40 måneder. Dette tyder på at mange av MEPene har sittet i komiteen lengre enn en komitéperiode. Kjønnsforskjellene gjør seg også gjeldene her, kvinner sitter gjennomsnittlig tre måneder lengre i komiteer enn menn.

Dersom kjønnene skal sammenlignes må prosentandelen av kjønnene i plenumsforsamlingen undersøkes, da menn per se er flere enn kvinner. På denne måten ses andelen menn i komiteen sammen med andelen menn i plenum. Eksempelvis satt det 92 menn i utenrikskomiteen, dette utgjør litt i overkant av ti prosent av alle mennene ($92 \times 100 / 897$), i samme komité satt 5,8 prosent av kvinnene ($24 \times 100 / 415$). I figur 5 vises andelen av hvert kjønn innenfor hver komité, etter høyest kvinneandel. Altså synker kvinneandelen når en beveger seg fra venstre mot høyre i figuren. FEMM har høyest andel kvinner, hele 10 prosent av kvinnene i det sjette parlamentet har sittet i denne komiteen. Dette er også den eneste komiteen hvor kvinner er i flertall. AFCO er den komiteen med lavest andel av kvinnene. Av figuren tegner det seg et interessant bilde: De komiteene med høyest andel menn ser ut til å befinne seg i andre komiteer enn der kvinneandelen er størst.

Figur 5 Andelen av kjønnene i komiteer (sortert på høyest kvinneandel)



De fire komiteene som har høyest andel av kvinnene, over seks prosent, er FEMM, komiteene for borgerrettigheter, rettferdighet og indre anliggender (LIBE), miljø-, matsikkerhet- og offentlig helsekomiteene (ENVI) og komiteene for indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO). Mennene er representert med over seks prosent i fem av komiteene. Disse er: LIBE, AFET, komiteen for regional utvikling (REGI), økonomikomiteen (ECON) og transport og turistkomiteen (TRAN). LIBE fremstår derfor som den eneste komiteen med både en mann- og kvinneandel på over seks prosent.

Det har vært 34 komitéledere i det sjette parlamentet, seks kvinner og tjuen menn. Kvinner er altså underrepresentert i forhold til sin andel av *MEP i komité*. Fire komiteer har vært ledet av begge kjønn: CULT, DEVE, IMCO og ITRE, mens ECON og FEMM ble ledet kun av kvinner. De resterende komiteene ble ledet av en eller flere menn. Gjennomsnittlig antall måneder som komitéleder er 36.3 måneder. Kvinnene er dog bedre representert i forhold til sin andel av *MEP i komité* i posisjonene som nestledere. De utgjør 29 prosent av de 199 medlemmene som har vært nestleder i en komité. Både som leder og nestleder av komiteene sitter kvinnene gjennomsnittlig i flere måneder i sine posisjoner enn menn.

Dersom tidligere komitémedlemskap undersøkes har 37 prosent av *MEP i komité* også sittet i det femte parlamentet. Av disse 37 prosentene sitter 51.5 prosent i samme komité både i det femte og det sjette parlamentet. Kjønnssandelen, sammenlignet med sine respektive

andeler i det sjette parlamentet, viser at omtrent 19 prosent av begge kjønnene har sittet i samme komité både i det femte parlamentet og det sjette parlamentet.

Oppsummering

I dette kapitlet har jeg gått igjennom organiseringen av Europaparlamentet og kjønnsfordelingen i partigruppene og komiteene. Dette er hovedtrekkene: Europaparlamentet er et av to lovgivende kammer i EU. Hovedelementene i parlamentet er partigrupper og komiteer. Parlamentet består av åtte partigrupper som er organisert etter den politiske venstre-høyreaksen. Arbeidet i parlamentet består i hovedsak av komitéarbeid. Det finnes tjue permanente komiteer i det sjette parlamentet, som er delt inn etter portefølje. Medlemskap i komiteene fordeles proporsjonalt med partigrupppestørrelse i plenumsforsamlingen. Det viktigste arbeidet i komiteene er å skrive rapporter. Disse legger grunnlaget for hva medlemmene av plenumsforsamlingen blir enige om i et lovforslag. Angående kjønnsfordelingen ble det vist at det er en ujevn fordeling av menn og kvinner både i partigruppene og i komiteene. Det viser seg at partigruppene på venstresiden av den sosioøkonomiske akse har en høyere andel kvinner enn partiene på høyresiden. I komiteene ser det ut til å være store forskjeller i enkelte komiteer. Dette kan tyde på at det eksisterer et kjønnsmonster i parlamentet.

Kapittel 3: Teori og foreliggende litteratur

På bakgrunn av likhetene mellom EUs lovgivende makt og føderalstater, som opererer med tokammersystem, vil grunnlaget for den teoretiske vinklingen være *kongressteori*. Denne teorien tar utgangspunkt i organisering av den lovgivende makten, og har i en rekke andre tilfeller blitt benyttet på Europaparlamentet (Kaeding, 2004; McElroy, 2006; Yordanova, 2009). Det å bruke kongressteori på Europaparlamentet er ikke uproblematisk, da det finnes en rekke forskjeller mellom den amerikanske kongressen og Europaparlamentet: I Europaparlamentet er det en manglende kobling til velgerne og parlamentarikerne har to prinsipaler i parlamentet, i form av nasjonale partier, som sikrer medlemmene gjenvalg, og partigruppene, som sikrer medlemmene posisjoner. I motsetning til Kongressen, som er et topartisystem, er Europaparlamentet et flerpartisystem. En annen faktor som gjør det problematisk å benytte kongressteori er at valgene til Europaparlamentet betraktes som annenrangs (Yoshinaka et al., 2010, s.463). Det som taler for å benytte kongressteori på Europaparlamentet er at parlamentet, i likhet med kongressen, utgjør en av to lovgivende kammer. Disse kamrene utgjør separate systemer, i EU sitt tilfelle i form av Rådet og Europaparlamentet. Både Europaparlamentet og kongressen har en sterk komitéstruktur. Partikontrollen av MEPene er heller ikke like sterk som ved andre parlamenter (Yordanova, 2009, s.261).

Kongressteori

Kongressteori benytter tre forklaringsmodeller på organiseringen av komiteer: Distribusjon (*distributive*), informasjon (*informative*) og partipolitisk (*partisan*) (McElroy, 2006, s.8-10; Yordanova, 2009, s.261). I det følgende redegjøres det for de ulike tilnærmingene og forholdet mellom dem.

Distribusjonstilnærmingen legger til grunn at MEPene selv bestemmer hvilken komité de ønsker å være medlem av (McElroy, 2006, s.9-10). MEPene kan dermed velge komiteer med overlegg, for blant annet å sikre gjenvalg. For å oppnå dette må MEPen velge komiteer som er viktige for sitt nasjonale parti og valgkrets (Bowler og Farrell, 1995, s.222; Neuhold og Settembri, 2007, s.160). Komiteene vil dermed bestå av politikere med spesielle interesser for utfallet av komiteens arbeid (såkalte "*high demanders*") (Neuhold og Settembri, 2007, s.160). Dette perspektivet legger til grunn en politisk hestehandel av stemmer og innflytelse

på tvers av politiske områder (Bowler og Farrell, 1995, s.222; Kaeding, 2004, s.357). Dersom distribusjonstilnærmingen stemmer, kan dette føre til komiteer som ikke er representative for parlamentet i sin helhet og bestå av såkalte politiske uteliggere. Medlemmene vil ha en homogen preferanse, som gjerne ligger utenfor plenumsmedianen (Kaeding, 2004, s.357; McElroy, 2006, s.9-10). Komiteene har forslagsmakt og har en rolle som portvokter innen sitt politiske område. De har dermed påvirkningsmakt over plenumsforsamlingen (Kaeding, 2004, s.357). Ut fra distribusjonsperspektivet vil medlemmene av parlamentet, basert på egeninteresse, selv velge hvilken komité de ønsker å sitte i (Kaeding, 2004, s.357; Yordanova, 2009, s.262). Distribusjonsperspektivet er ikke direkte overførbart til Europaparlamentet, da det er manglende kobling mellom velgerkretsen og MEPene. MEPene har svært sjelden valginsentiver for kontakt eller direkte kontakt med valgkretsen. Oppfatningen av Europaparlamentets valg som annenrangs understreker denne manglende koblingen, da valgene ikke foregår på europeiske programmer, men sender signaler til nasjonale partier om deres nasjonale politikk. Det kan dermed stilles spørsmålstegn ved MEPenes insentiver for å spesialisere seg innen bestemte områder (Yordanova, 2009, s.262). Distribusjonsperspektivet blir allikevel benyttet på Europaparlamentet, da komiteene kan bestå av politiske uteliggere dersom MEPenes interesseliknytninger fører til en selvseleksjon til bestemte komiteer (Yordanova, 2009, s.262). Komitétildeling i Europaparlamentet vil dermed, sett fra dette perspektivet, foregå på bakgrunn av MEPenes tidligere erfaringer og interesseområder. Interesseliknytninger har blitt operasjonalisert ved tidligere arbeidserfaringer, utdanning, tilknytning til interesseorganisasjoner og tidligere politisk arbeid (McElroy, 2006, s.17; Yordanova, 2009, s.266). Et eksempel på en slik tilknytning kan være medlemskap i en miljøorganisasjon. Ut fra distribusjonsperspektivet settes dermed følgende forventning til forholdet mellom medlemmenes interesseliknytninger og komitéplassering:

Forventning distribusjonsperspektivet: Sannsynligheten for tildeling av komitéplasser øker med medlemmenes komitérelevante interesser.

Hovedkriteriet for tildeling av komitéplass i informasjonstilnærmingen er i kraft av å være ekspert eller spesialist på det aktuelle området komiteen behandler. Informasjonstilnærmingen legger til grunn at komiteer ikke er autonome enheter, men opprettes for å gi flere arenaer til å utforme og utvikle politikken og avlaste et overbelastet parlament (McElroy, 2006, s.10). Komiteene er spesialisert innenfor sine politiske områder og vil derfor kunne gi informasjon til parlamentet, som dermed reduserer usikkerheten til

MEPene om konsekvensene av lovgivning. På denne måten vil komiteene i større grad være beskyttet mot korrigeringer av dens forslag i plenumsforsamlingen (Kaeding, 2004, s.358). MEPene tildeles dermed komiteer i kraft av å være ekspert på et område. I motsetning til i distribusjonsperspektivet trenger ikke MEPene å være *high demanders* (Neuhold og Settembri, 2007, s.160). Komiteene består derimot av et bredt spekter av medlemmer og reflekterer dermed medianen i plenumsforsamlingens politiske preferanser. MEPene er ifølge informasjonsperspektivet billige i drift, i den forstand at deres tidligere ekspertise sammenfaller med komiteenes jurisdiksjon (Yordanova, 2009, s.263). Dersom medlemmene av komiteene er spesialisert vil effektiviteten økes. Dette vil føre til komiteer som består av preferanser som ideologisk reflekterer helheten i parlamentet, og fremstår som en nøytral rådgiver. Informasjonsperspektivet forutser dermed komiteer som er mer homogene enn parlamentet i sin helhet (Kaeding, 2004, s.358; McElroy, 2006, s.10). Overføringen av dette perspektivet til Europaparlamentet er mindre problematisk enn distribusjonsperspektivet. Dette fordi informasjonsbehovet er stort i Europaparlamentet grunnet usikkerheten rundt virkningen av europeisk politikk; og på grunn av et presserende informasjonsbehov i parlamentet, da dette har begrenset med ressurser og bemanning sammenlignet med andre EU-institusjoner (Yordanova, 2009, s.263). Basert på informasjonsperspektivet kan en dermed forvente at MEPer blir medlemmer av en komité ut fra ekspertise eller bakgrunn fra det aktuelle politiske området. Informasjonsperspektivet fører også ofte til at ansiennitet får økt betydning. Dette er fordi MEPene investerer tid og ressurser i å bygge seg opp en ekspertise innen komiteen (Yordanova, 2009, s.263-264). Følgende forventning kan dermed settes opp baserte på sammenhengen mellom informasjonsperspektivet og komitéplassering:

Forventning informasjonsperspektivet: Sannsynligheten for tildeling av komitéplasser øker med medlemmenes erfaringer og ekspertise innen komiteenes portefølje.

Ut fra den partipolitiske forklaringsmodellen styrer partiene tildelingen av komitéplasser. En slik partikontroll blir gitt til partigruppeledelsen, da medlemmene ikke bare er avhengig av sine egne egenskaper for gjenvalg til parlamentet, men er også avhengig av omdømme til partiet. Partilederne får følgelig ansvaret for å sørge for samhørighet i partiet, og ansvaret for tildelingen av posisjonene partiet besitter (Yordanova, 2009, s.264). Partiene opptre som portvoktere og fordelingen av komitéplasser skjer etter partiets egeninteresse og vinning. Som følge av dette plasseres lojale partimedlemmer i posisjoner som er viktig for partiet (Yordanova, 2009, s.264-5). Komiteene blir i dette perspektivet sett på som et instrument for det største partiet. Komitelederen vil blant annet styre på vegne av

partigruppen i et slikt syn (Neuhold og Settembri, 2007, s.160). Det finnes også problemer med overførbarheten av det partipolitiske perspektivet til Europaparlamentet. For å sikre gjenvalg må medlemmene av parlamentet forholde seg både til sitt nasjonale parti og partigruppen. Det gjør det vanskelig for medlemmene å fastsette hvor partiloyaliteten bør ligge, dersom de ønsker å få tildelt viktige posisjoner. Problemet med to prinsipaler er det ikke tatt hensyn til i dette perspektivet. Et annet problem er hvordan lojalitet skal måles. Eksempler på slike tilnærminger er: Tilnærming gjennom lojalitet til majoriteten i partigruppen, gjennom lojalitet til partiledelsen, eller at lojalitet til partiet måles i form av tidligere tildelte posisjoner i nasjonale partier eller partigruppen (Yordanova, 2009, s.265). Dersom det partipolitiske perspektivet legges til grunn, kan det forventes at de MEPene som er lojale til partiet tildeles de viktigste porteføljene:

Forventning partipolitiskperspektivet: Partiloyalitet øker sannsynligheten for tildeling av komitéplasser

I Europaparlamentet er det vanskelig å skille distribusjons- og informasjonsperspektivet, på grunn av den til tider manglende overførbarheten av teorien til Europaparlamentet. Som vist over er distribusjonsperspektivet ikke direkte overførbart til Europaparlamentet, da det er manglende kobling mellom velgerkretsen og MEPene (Yordanova, 2009, s.262). Måten dette tidligere har blitt løst på er gjennom å skille de to ved henholdsvis å teste interesse- og ekspertisetilknytning (Yordanova, 2009, s. 262-263). Empirisk vil et slikt skille i Europaparlamentet trolig ikke være så skarpt. Jeg mener det er grunn til å forvente at det er høy korrelasjon mellom ekspertise og interesser. Interesser kan ha kommet som følge av ekspertisen og ekspertisen kan ha kommet som følge av interesser. Det er vanskelig å kunne spore distinksjonen mellom de to. En kan dermed risikere at de to perspektivene overlapper hverandre og forklarer det samme. Det vil dermed være vanskelig å forklare om MEPene selv velger å gå inn i en komité grunnet egne interesser, eller om MEPene tildeles komiteen som følge av sin ekspertise på området. Videre er et utforsket område i hvilken grad MEPenes «team» er med på å påvirke MEPenes valg, eller MEPens valg av team påvirkes av interesser. Dersom MEPene har interesse innfor miljø, men mangler ekspertise på området, kan MEPene tilknytte seg noen med denne ekspertisen ⁷. Videre finnes det en rekke interessegrupper rundt parlamentet som villig deler sine synspunkter med

⁷ En takk rettes til Bjørn Høyland som poengterte dette.

MEPene (Marshall, 2010). Det kan være ulike grunner til at bakgrunn spiller en rolle. Eksempelvis er det fortsatt et lite studert område rundt MEPenes bruk av parlamentet som karrierevei (Scarrow, 1997). Det kan tenkes at enkelte MEPer ønsker tilgang til bestemte komiteer for å øke sin kunnskap og ekspertise innen et område, samt bygge kontakter. Det er ikke vanskelig å tenke seg at utenrikskomiteen blant annet kan brukes som et springbrett til en internasjonal karriere. Av de overnevnte grunner behandles distribusjons- og informasjonsperspektivet sammen i min analyse. Ut i fra de to perspektivene er det dermed grunn til å forvente følgende forhold mellom erfaringer, interesser og tildeling av komitéplasser:

Forventning distribusjon/informasjonsperspektivet: Erfaringer og interesser innen komiteenes portefølje øker sannsynligheten for tildeling av komitéplasser

Disse stilles dermed opp mot den partipolitiske tilnærmingen. Distribusjonsperspektivet og det partipolitiske perspektivet fremstår som konkurrerende perspektiver med omvendt maktforhold mellom parti og komiteer: Det partipolitiske perspektivet legger til grunn at partiene sitter med makten i parlamentet og styrer tildelingen av komitéplasser etter hva som passer partiet best. Ut fra distribusjonsperspektivet er det komiteene som besitter makten i parlamentet i form av påvirkningskraft på plenumsforsamlingens endelige beslutning (Neuhold og Settembri, 2007, s.160).

Tidligere studier av komitétildeling i Europaparlamentet

Det er gjort en rekke studier på hva som er hovedkriteriene for tildelingen av komitéplasser, hovedvekten av disse er basert på de overnevnte teoriene. Ut fra forskningen er det bred enighet om at beslutningsprosessen i parlamentet blir styrt av nasjonale partidelegasjoner og partigruppene innad i parlamentet. Videre gjør den tradisjonelle venstre-høyredimensjonen seg gjeldene (Yordanova, 2011b, s.598-599). For å forklare spenningen mellom den sterke posisjonen til både partier og komiteer i Europaparlamentet benyttes kongressteori. Det blir undersøkt tildeling av komitéplasser til både partigrupper og enkeltmedlemmer. Til tross for studienes likheter, både teoretisk, empirisk og metodologisk, har de kommet frem til ulike resultater, ut fra hvilken tidsperiode som undersøkes (Yordanova, 2011b, s. 599).

Tildeling av komiteplasser

Den foreliggende forskningen på tildeling av komitéplasser er enstemmig: Komiteenes sammensetning er i overensstemmelse med parlamentets interesser og ekspertiseområder, og plenumskomposisjonen av partigruppene reflekteres i komitésammensetningen. Punkter der studiene skiller seg ut fra hverandre omhandler ansiennitet og partiloyalitet (Yordanova, 2011b, s.599-602).

I tråd med dette finner Bowler og Farrell (1995) at yrkes- og interessegruppetilknytninger (spesialisering) er de eneste variablene som gjennomgående er signifikante i forklaringen av komitémedlemskap (Bowler og Farrell, 1995, s.231-234). Medlemskap av partigruppens lederskap viser seg å være en fordel for å oppnå plass i komiteer (partiloyalitet). Bowler og Farrell finner ikke et konsistent svar på om det er distribusjon- eller informasjonstilnærmingen som er best forenelig med komitéstrukturen, men heller mot informasjonstilnærming, der nasjons- og partigruppetilknytning gjør seg gjeldene (Bowler og Farrell, 1995, s.241). De ender opp med å konkludere i retningen av en partipolitisk tilnærming: *“The individual members may specialize in their own favoured areas, but he do so under party-group scrutiny and control”* (Bowler og Farrell, 1995, s.243). Gail McElroy (2006) støtter opp om disse funnene og bekrefter at MEPenes spesialisering påvirker hvilken komité de sitter i. Hva som er årsaken til funnene trekker ikke McElroy noen klare slutninger av, men konkluderer med både selvseleksjon (distribusjon) og partiseleksjon som muligheter. Funnene fra studiene skilles ved erfaringsvariabelen, der McElroy finner at erfaring er en avgjørende faktor for komitétildeling, noe som ikke kom frem i funnene fra Bowler og Farrell sin studie. Til tross for overnevnt funn, finner McElroy at det ikke foreligger beviser for verken partipolitiske, nasjonale eller ideologiske avvik fra proporsjonalitetsprinsippet i komitétildelingen. Dette viser seg i studiet av ulike komiteer over tid. Komiteene er dermed representative for Europaparlamentet som helhet (McElroy, 2006, s.25). Nikoleta Yordanova (2009) mener at McElroy og Bowler og Farrell undervurderer betydningen av MEPenes egeninteresse i tildelingen av komitéseter. Hun argumenter med at noen komiteer består av preferanseuteliggere (*outliers*) og storforlangere (*high demanders*) (Yordanova, 2009, s.254-255). Yordanova finner at interessene til MEPene er svært avgjørende for tildelingen av komiteer. Videre viser hun at ekspertise påvirker tildelingen av komiteer, og støtter dermed både Bowler og Farrell og McElroy sine studier. Dessuten støtter Yordanova McElroy sine funn om at tidligere erfaring fra en komité påvirker muligheten for å bli gjeninnsett i denne komiteen (Yordanova, 2009, s.269-75). Yordanova viser dermed at

komiteer tildeles så å si proporsjonalt med partifordelingen i plenum og etter MEPenes ønsker og interesser. Dette gir støtte til distribusjonsteorien og informasjonstilnærming i kongressteori, men ikke til den partipolitiske tilnærmingen (Yordanova, 2009, s.275).

Det finnes også studier som støtter den partipolitiske tilnærmingen. Whitaker (2001) finner at MEPenes valg av komité baserer seg i hovedsak på deres politiske interesser, og at det er liten forskjell mellom de MEPene med og uten erfaring fra Europaparlamentet i tildelingen av ønsket komitéplass. Når det gjelder partikontroll finner Whitaker at i de tilfeller hvor MEPer ikke fikk sitt komitéønske oppfylt, var dette som oftest en følge av ekspertise- og erfaringsprioriteringer fra ledelsen i den nasjonale partidelegasjonen. Videre viser Whitaker at små nasjonale delegasjoner prioriterer å komme inn i de viktigste komiteene, eller å komme inn i flest mulige komiteer. Nettopp fordi det er få MEPer i delegasjonen må det nasjonale parti prioritere. Dette kan føre til en partiføring fra nasjonale parti på MEPenes valg av komité. (Whitaker, 2001, s.72-75). Han viser at nasjonale partier har tatt større del i hva MEPene foretar seg etter Europaparlamentets utvidede makt. Nasjonale partier har spesielt blitt interessert i å sikre representasjon og partiets meninger i lovgivende komiteer (Whitaker, 2005). Whitaker finner dermed delvis støtte for at komiteer hovedsakelig er instrumenter for partiene. Videre støtter hans funn opp om informasjonstilnærmingen, da spesialisering står sentralt (Whitaker, 2001, s.82-83). McElroy (2008) ser på sammenhengen mellom komiteer og partisammenheng i Europaparlamentet, hun understrekes Whitakers funn om partikontroll:

“The results indicate that there is a significant and positive relationship between voting behaviour and transfer patterns among committees. (...) Parties with few means at their disposal to sanction rebel members have used the internal organisation of the Parliament, in particular the committee system, to attempt to enforce party discipline” (McElroy, 2008, s.372)

Neuhold og Settembri (2007) understreker også rollen til partigruppene, i tildelingen av komiteer, som portvoktere (*gatekeepers*) og deres strategier for å kontrollere MEPenes handlinger i komiteene. Partigruppenes kontroll manifesteres ved opprettelsen av rapportøroppfølgere (*shadow rapporteur*). Deres hovedoppgave er å følge med på hva rapportøren utretter, for deretter å informere partigruppen om hva som gjøres på feltet. Dette, hevder Neuhold og Settembri, er spesielt viktig for de store partigruppene, særlig dersom de selv ikke fikk rapportøroppdraget (Neuhold og Settembri, 2007, s.161). Neuhold og Settembri mener at ingen av de overnevnte modellene i den teoretiske tilnærmingen

(partipolitisk-, distribusjon-, og informasjonsperspektivene) er overlegne i å forklare hvordan komiteene fungerer (Neuhold og Settembri, 2007, s.160,163). Nils Ringe (2010) er uenig i dette og mener partigruppens rolle som portvoktere er begrenset. Lederskapet er begrenset av normer om proporsjonalitet innad i partigruppen, noe som hindrer belønning til partiløje MEP-er. En nødvendighet for partikontroll vil være en systematisk overvåkning av MEP-ernes stemmegivning, dette gjennomføres ikke i Europaparlamentet. Dette betyr ikke at det ikke finnes noen form for partikontroll. MEP-ene følger oftest nasjonale partikolleger informasjon, og deretter partigruppekollegaers informasjon. Disse to vil ofte samsvare, da begge søker å oppnå konsensus (Ringe, 2010, s.75-76, 79).

Det er dermed klart at det er stor uenighet om hva som styrer komitétildelingen. Under gjennomgåen den mest sentrale litteraturen på rapporttildeling i Europaparlamentet.

Årsaker til at funnene i Europaparlamentet peker i ulike retninger

Yordanova (2011b) mener at ulikhetene i funnene kan skyldes de store forandringene Europaparlamentet har vært gjennom. Dette gjelder både fysiske utvidelser som antall medlemmer og størrelse, men også makt og jurisdiksjon (Yordanova, 2011b, s. 599). Eksempelvis har tidligere medlemskap i en komité vist seg å ha betydning for tildelingen av komitéplass (McElroy, 2006; Yordanova, 2009). Et slikt ansienhetsaspekt kan reflektere økt spesialisering og profesjonalisering i Europaparlamentet. Dette kan igjen reflektere Europaparlamentets økte maktinnflytelse på europeisk politikk (Yordanova, 2011b, s.602). Videre kan den påviste reduserte partikontrollen over komitétildeling (Yordanova, 2009) forklares ved utvidelsen av parlamentet i 2004. Partigruppene er bundet av de interne prosedyrene til å følge proporsjonal representasjon. Som følge av utvidelsen av partigruppene, med en rekke nasjonale partidelegasjoner, kan dette ha svekket partigruppens kontroll over komitétildelingen (Yordanova, 2011b, s.602).

Bruken av kongressteoriens begrensninger på Europaparlamentet kan videre reflekteres i at parlamentet studeres isolert fra en større kontekst. EU har utviklet seg til et fullverdig to-kammersystem, som har sine institusjonelle effekter på parlamentets organisering. Blant annet fører to-kammersystemet til et større behov for samarbeid og koalisjoner på tvers av institusjonene, altså Rådet og parlamentet. Dette påvirker igjen hvilke koalisjoner som oppstår innad i parlamentet. Det kan dermed se ut til at utviklingen

parlamentet har gjennomgått fører til ytterligere begrensinger på bruken av kongressteori, eller i hvert fall koherensen ved funnene teorien gir (Yordanova, 2011b, s.609-610).

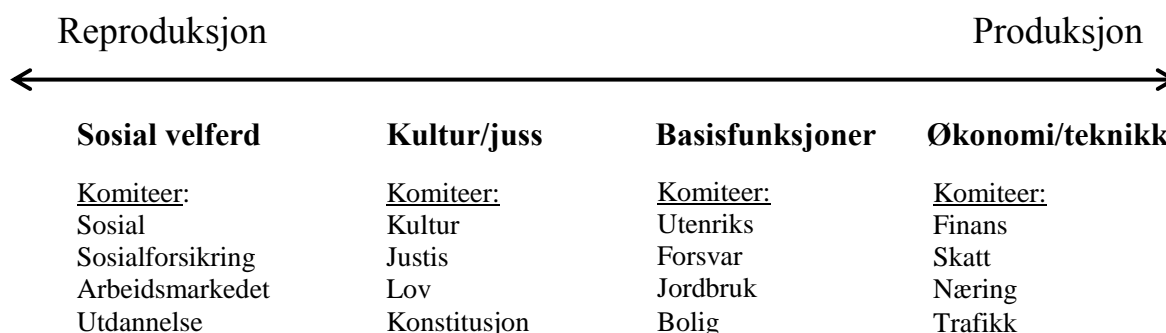
Horisontal representasjon -studier av kvinner og komitétildeling

Horisontale kjønnsmønstre viser til innarbeidingen av menn og kvinner til ulike porteføljer og saksområder. Langs det horisontale kjønnsmønsteret fremstår to områder som ytterpunkter: På den ene siden er de kvinnelige saksområdene, som kultur, utdanning, helse og sosialomsorg, den reproduktive siden av politikken, og på den andre siden er de mannlige saksområdene som forsvar, økonomi og næringsliv, den produktive siden av politikken (Hallberg, 2003, s.26; Raaum, 1995, s.90-91; Wängnerud, 1998, s.53). Horisontal representasjon er ofte koblet sammen med funksjonell marginalisering av kvinner, der de reproduktive områdene har vært ansett som «svake» verdier og derfor mindre innflytelsesrike, altså uten makt. Dette kan dog regnes som noe kontroversielt, da det er vanskelig å plassere komiteene, siden såkalte «myke» komiteene i stor grad har ekspandert, særlig i velferdsstaten (Dahlerup og Haavio-Mannila, 1983, s.164-165; Raaum, 1995, s.91; Skjeie, 1992, s.26).

Sue Thomas har sett på representasjonen av kvinner i komitéstrukturen, over tid, i lovgivende forsamlinger i tolv stater i USA. Det viser seg at det har vært en utvikling av forholdet mellom kvinner og komitéplassering over tid. På 70-tallet var kvinner konsentrert i få komiteer, som oftest utdanningsrelaterte komiteer. På 80-tallet endret dette seg, og kvinner var representert i alle komiteer, dette til tross for stor variasjon i kvinneandelen fra komité til komité (Thomas, 1994, s.65-67; Thomas og Welch, 1991, s.451). Undersøkelsene til Thomas viste videre at kvinner hadde en større sannsynlighet enn menn for å bli valgt inn i komiteer som drev med helse og velferd. Sannsynligheten for å bli valgt inn i nærings- eller privatøkonomikomiteer var dog lavere enn for menn. Thomas stiller opp to muligheter som kan ha forårsaket et slikt kjønnskille: (1) Stereotypier om kvinner fører til at kvinner blir plassert i disse komiteene. (2) Kvinner prioriterer selv medlemskap i disse komiteene, enten fordi deres interesse ligger i å påvirke disse komiteenes arbeid eller fordi deres ekspertise er i disse komiteene. Det kan også være en effekt av begge. Hennes funn peker i retning av det siste, at ulikheten ikke skyldes tvang eller diskriminering, men snarere er parlamentsmedlemmenes egne valg (Thomas, 1994, s.67; Wängnerud, 2009, s.60-61).

I tilfeller der tradisjonelle funksjonelle kjønnsrollemønstre testes, gjøres dette ofte svært lite systematisk, og baseres på allment plan om oppfatninger av et kjønnskille i komiteenes porteføljer. I mange tilfeller er utvalget av komiteen kun basert på ytterpunktene, uten at sammensetningen av alle komiteene i parlamentet har blitt vurdert (Wängnerud, 1998, s.53). Lena Wängnerud (1998) utfører en slik systematisk studie, den ligner på Thomas sin studie, men har et videre tidsspenn. Wängnerud analyserer den svenske Riksdagens *utskott* (komiteer) i sitt doktorgradstudium. Hun undersøker forholdet mellom kvinner og de faste komiteene i perioden 1970-1996. Hun benytter en vanlig distinksjon mellom mannlig og kvinnelig posisjon i samfunnet, reproduksjon-produksjon, for å undersøke forskjeller i andel kvinner og menn i komiteene i den svenske Riksdagen. Reproduksjon er i vid forstand rettet mot områder som omhandler samfunnets omsorgsarbeid, barnehager, eldreomsorg etc. I motsetning viser produksjon, i vid forstand, til samfunnets fremstilling av varer. Begrepsparet reflekterer et tradisjonelt kjønnsrollemønster i samfunnet, der kvinner ofte knyttes til reproduksjon og ansvar i hjemmet, mens menn knyttes til produksjons- og lønnsarbeidet (Wängnerud, 1998, s. 54-55). For å teste om kjønns skillet er basert langs dette tradisjonelle mønstret i Riksdagen, deler Wängnerud komiteene inn i fire grupper langs reproduksjon-produksjonsdimensjonen: Sosial velferd, kultur/jus, basisfunksjoner og økonomi/teknikk. Disse kategoriene forekommer i denne rekkefølgen når en beveger seg fra reproduksjon til produksjon i kontinuumet. Altså er sosial velferd og økonomi/teknikk ytterpunkter, og kultur/jus og basisfunksjoner er mellomkategorier, der det forventes et mindre kjønnskille enn i ytterpunktene (Wängnerud, 1998, s.55). Figuren under gjengir Wängneruds inndeling (figuren er oversatt fra svensk av meg):

Figur 6 Lena Wängneruds inndeling av Riksdagens komiteer



Studiet viser, i likhet med Thomas, at det var et klart skille mellom politiske områder og kjønn, dette var særlig tydelig på 1980- og tidlig 1990-tallet. I 1994 skjer det dog en klar

endring i dette, kjønnskillene forsvinner så å si fra Riksdagens komiteer. I 2009 fantes det kun en komité som hadde en medlemsmasse med en kvinneandel på over 40 prosent i Riksdagen (Wängnerud, 2009, s.61).

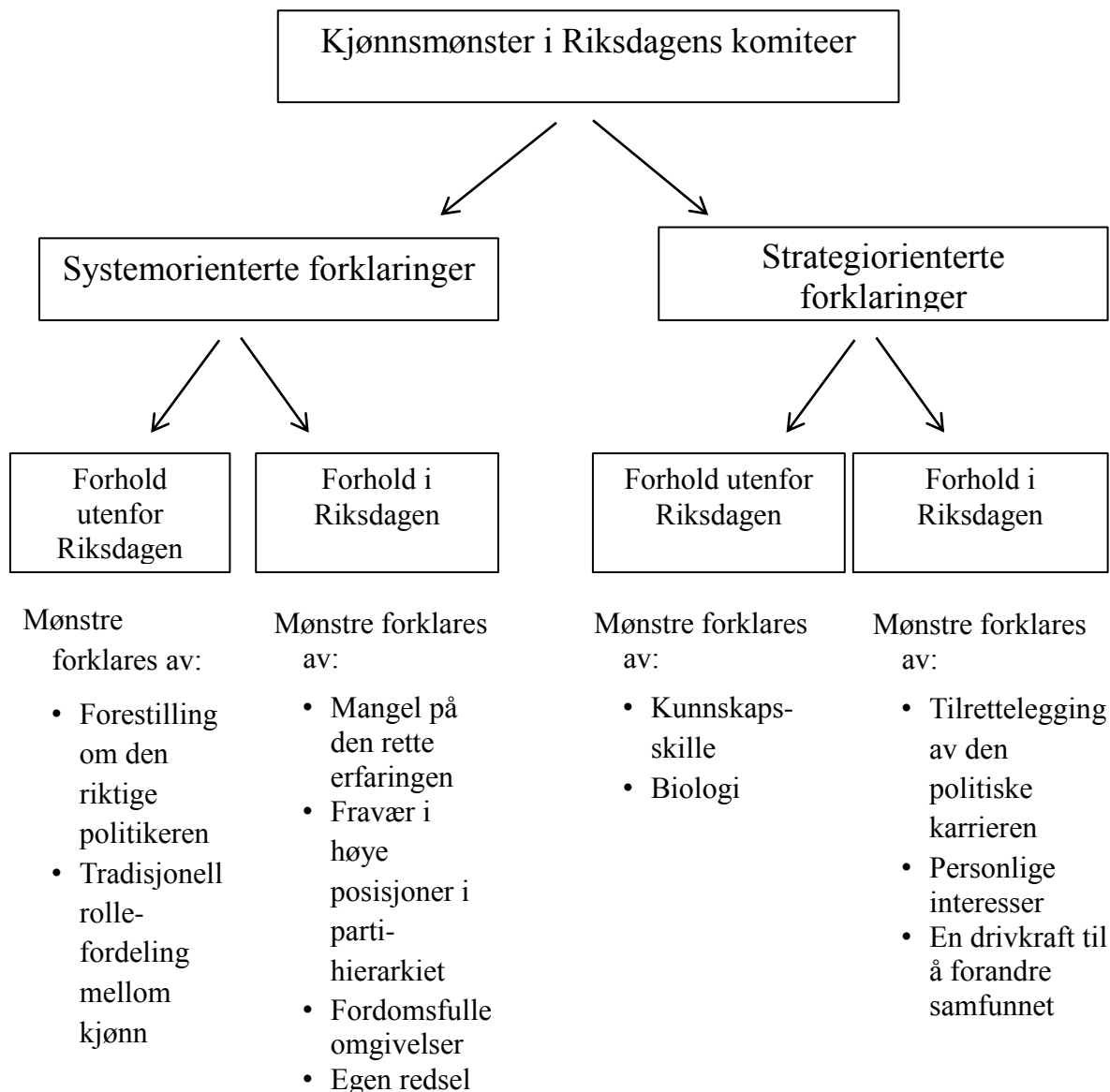
Videre i sin analyse forsøker Wängnerud å forklare hvor det har oppstått slike kjønnsmønstre i komiteene. Basert på intervju finner hun frem til både systemorienterte og strategiorienterte forklaringer. Modellen som ble benyttet gjengis i figur 7 (oversatt fra svensk av meg). Denne består av en rekke faktorer. Forenklet kan dette forklares ved at det finnes forskjeller både i og utenfor parlamentet som fører til kjønnsmønstre. De systemorienterte forklaringene baserer seg på at tradisjonelle kjønnsoppfatninger fører til kjønns skiller i sosial velferd og økonomi/teknikk kategoriene. Dette forekommer både i forventninger rette mot kjønnet og forventninger til en selv. I parlamentet reproduseres slike forventninger fra partier, noe som holder kvinner utenfor posisjoner. Det strategiorientert forklaringen baserer seg i større grad på forskjeller i interesser, biologi og mål blant kjønn (Wängnerud, 1998, s.68-76). Der både forskjeller i kunnskap, interesseområder og motivasjon fremstilles som årsaker til kjønnsdelingen som eksisterer mellom sosial velferd og økonomi/teknikk kategoriene. Alle faktorene som forekommer i figuren er faktorer som kom frem under intervjuene. Wängnerud går forsiktig frem i å tolke utsagnene og trekke overordnede slutninger om årsaksforholdene (Wängnerud, 1998, s.84). Basert på preferanser om komitéplass, finner Wängnerud ikke støtte for at det kun er systemorienterte forklaringer som gjør at det oppstår kjønnsmønstre. Det ser heller ut til at preferanser i forkant av medlemskap i Riksdagen er med på å avgjøre tildeling av komitéplasser langs kontinuumet.

«(...)Därmed blir det mer troligt att deras preferanser speglar djupare liggande värderingar än vad en anpassning til riksdagesmiljön skulle ge uttryck för»
(Wängnerud, 1998, s.108-109).

De systemorienterte og strategiorienterte forklaringsmodellene kan ses på som et uttrykk for henholdsvis marginalisering av kvinner og kjønns spesifikke preferanser. På den ene siden står Hirdman (1988) sitt *genussystem*, Holter (1981) sine *krympende institusjoner*, og Eduards (1988) sitt *normsystem*. Disse systemorienterte tenkerne ser på kvinneintegrering som integrering inn i et mannsstyrt normsett. Disse forklarer horisontale kjønnsmønstre med marginalisering. Der det «dikotomiske prinsipp» legger til grunn en tradisjonell atskillelse blant kjønnene. Slike tanker om marginalisering baserer seg på et maktperspektiv som antar at

de mannlige saksfeltene anses som viktigere enn de kvinnelige (Hallberg, 2003, s.17; Hirdman, 1988, s.76-79; Wängnerud, 1996, s.129-130).

Figur 7 Wängneruds forklaringsmodell på kjønnsmønstre i Riksdagen



De strategiorienterte tenkerne fokuserer i større grad på hvordan kvinners integrering har ført til en mer kvinnevennlig stat (Wängnerud, 1998, s.46). Blant de strategiorienterte tenkerne står Skjeie (1992), Hernes (1991), Dahlerup (1988) og Bergqvist (1994). Det er tanken om at kvinner selv gjør strategiske valg for å sikre «*kvinneinteresser*» som står sentralt i denne tankeretningen (Wängnerud, 1998, s.44-48). Den strategiorienterte forklaringsmodellen har et større fokus på medlemmene av parlamentet som aktører. De forklarer horisontale

kjønnsmønstre med kvinnes evne til mobilisering i saker som er viktige for dem. Det er godt illustrert i Dahlerup:

“Most significant is the willingness and ability of the minority to mobilize the resources of the organization or institution to improve the situation for themselves and the whole minority group. For women in politics this constitutes critical acts of empowerment” (Dahlerup, 1988, s.296)

En utbredt oppfatning, om når slik organisering er mulig, er at minoritet har oppnådd et vist antall i parlamentet. Denne betegnes ofte som «*den kritiske grense*» («*the critical mass*»), det regnes med at denne ligger på 30 prosent (Dahlerup, 1988, s.275; Heath et al., 2005, s.423; Kenworthy og Malami, 1999, s.236; Wängnerud, 1998, s.109; 2009).

Hva som er bakgrunnen for at menn og kvinner velger forskjellig, om det for eksempel er miljø eller biologi, drøftes ikke ytterligere i Wängneruds bidrag. Et problem med å operere med systemorientert og strategiorientert skiller, er at enkelte parlamentarikere åpent ønsker å ta avstand fra slike holdninger. I Europaparlamentets tilfelle har en rekke kvinner tatt avstand fra det å representere kvinnesaker, eller fryktet å bli puttet i en bås som «*kvinnelig MEP*». Andre har uttrykt at parlamentarikerne ikke gjør forskjell på kjønn (Vallance og Davies, 1986, s.62-64).

Wängnerud (2009) trekker frem et par konklusjoner fra forskningen basert på komiteer og kjønn; (1) Den funksjonelle delingen mellom menn og kvinner baseres på ulike komitépreferanser mellom kjønnene og kan ikke tilfredsstillende forklares ut fra antall år som folkevalgt, deres partitilhørighet eller deres alder. Det finnes dog empirisk belegg for at kvinner med «*menns preferanser*» møter ekstra hindre, slik som Wängnerud viste i Sverige på 80- og tidlig 90-tallet (Wängnerud, 2009, s.61). (2) Den funksjonelle inndeling og betydningene til komiteene endres over tid. Wängnerud understreker at det ikke finnes noe klart samsvar mellom den funksjonelle inndelingen og statusen til de ulike politiske områdene (Wängnerud, 2009, s.61).

Sammenfatning av oppgavens teoretiske rammeverk

Jamstilles de overnevnte to teoretiske rammeverkene fremkommer en rekke fellestrekk. Både kongressteori og horisontal representasjon har aspekter av parti, spesialisering og valg. Dersom det er kjønnsforskjeller, og at det er den partipolitiske tilnærmingen som gjelder, vil det være støtte for en marginalisering av kvinner. Dersom det er komitéerfaringer som

gjelder, sammen med en kjønnsforskjell, vil dette gi støtte for distribusjons- og informasjonsperspektivet samt strategiorientert forklaringer. Det å se på komitétildeling langs kontinuumet i lys av både kjønnsteori og kongressteori vil dermed være to forenelige aspekter. Det teoretiske og empiriske rammeverket for oppgaven er følgelig lagt. De neste kapitlene vil ta for seg datagrunnlaget, fremsette forventninger om kjønnssammensetningen i Europaparlamentet, undersøkelser av den overnevnte sammensetningen og analysere hva som kan være årsakene til mønstrene jeg finner. Til slutt i analysen vil jeg undersøke om samme kjønnsmønstre også gjelder i tildelingen av rapportøroppdrag.

Kapittel 4: Innsamling og bearbeiding av data

I det følgende kapittelet blir det redegjort for hvordan foreliggende data er bearbeidet, og hvordan jeg har gått frem i innsamlingen av data. Underveis blir det redegjort for hvordan variabler er operasjonalisert og utarbeidet. Variablene som benyttes i analysen blir derimot redegjort for senere.

Datamaterialet

Store deler av dataene blir gjort tilgjengelig for meg av Høyland et al. (2009), dette gjelder informasjon om MEPer i komiteer, MEPer i partigrupper og rapportøroppdrag.

Sammenslåingen av dataene skjer på id-variabelen. I tillegg benyttes komitévariabelen idet rapportøroppdragene føres inn. Dataene krever en del bearbeiding, og er noe mangelfulle i forhold til min analyse. Jeg har derfor samlet inn en rekke data fra EPs nettsider. Dette gjelder blant annet informasjon om kjønn, tidligere innenriksposisjon(er) og tidligere erfaringer som knyttes opp til komiteene.

Det blir benyttet et datasett som belyser en hel parlamentsperiode, altså to komitéperioder. Dette gjøres for å inkludere alle som har sittet i en komité i løpet av perioden. For å besvare problemstillingen benyttes data fra det sjette parlamentet, 2004-2009. Grunnen til dette er fordi det foreligger fullstendige data over hele perioden, i motsetning til den inneværende perioden, og fordi medlemmene fra land etter øst-utvidelsen vil bli inkludert, dermed vil jeg trolig få et bredere perspektiv på kvinners posisjon. Parlamentsperioden strekker seg fra juli til juli, og valgene foregår på ulike tidspunkt i de 27 landene. For å unngå overlapping til neste periode blir utvalget trukket ut fra perioden 20. juli 2004 til 20. juni 2009.

For å unngå metodiske feller organiseres datasettet i tråd med tidligere forskning. Dette innebærer både i utformingen av variabler, innsamling av data og organisering av observasjonsenhet. Studiene jeg har knytter meg tett opp til er Yoshinaka et al. (2010), Yordanova (2009) og McElroy (2006).

Bearbeiding av data

Datasettet er samlet inn på den måten at hver gang det skjer en endring i informasjonen om en MEP, lages det en ny observasjon. Av den grunn blir MEPene i enkelte tilfeller lagt som duplikater. Til mitt formål er det ikke nødvendig med observasjoner med mange av disse endringene. Den endringen jeg vil skal forekomme i datasettet, er dersom MEPen sitter i flere komiteer eller MEPen skifter partigruppe. Altså er observasjonsenheten i datasettet *MEP i komité og partigruppe*. Observasjonsenheten er slik fordi mange MEPer har sittet i flere komiteer og fordi komitéperiodene strekker seg ut over to og et halvt år. Det kan dermed forekomme skifte av komiteer midtveis i parlamentsperioden. For å få med disse observasjonene må MEPen registres flere ganger. Videre kan MEPene ha skiftet partigruppe underveis i parlamentsperioden og behandles dermed som en ny observasjon. Ved å registrere alle partigruppebytter økes innsikten i den partipolitiske kontrollen, da det vil være mulig å kontrollere for de som har byttet partigruppe. Eksempelvis forekommer Georg Jarzembowski tre ganger i datasettet; som medlem av fiskerikomiteen, transport- og turistkomiteen og som varamedlem i utenrikskomiteen. En alternativ løsning ville vært å registrere alle variasjonene i variabler tilknyttet hver MEP. Dette anses dog som en metode med mindre nytteverdi, da mye av informasjonen ville vært vanskelig å tolke og trolig også forsvunnet for hver MEP. Å operere med en slik observasjonsenhet innebærer at utvalget er større enn 785 MEPer, altså antallet MEPer i det sjette parlamentet. Andre eksempler på endringer som forekommer i dataene er dersom en MEP har gått fra å være medlem i en komité til nestleder i denne komiteen. Det blir dermed klart at dataene må bearbeides og observasjoner slettes fra datasettet⁸, slik at jeg oppnår ønsket observasjonsenhet.

Det første som gjøres er å ta ut varamedlemmene av datasettet, disse undersøkes ikke eksplisitt. Dette gjøres til tross for vararepresentantenes mulighet til å skrive rapporter og stemme i komiteene. Rapportene skrevet av vararepresentanter slettes dog ikke fra datasettet (for behandlingen av disse se: «bearbeiding av rapportdata»). Vararepresentantene tas ut av dataene før datasettene settes sammen, dette gjøres for å unngå feil i sammenslåingen av dataene. Videre tas midlertidige komiteer ut av datasettet. Oppgaven vil følgelig rettes mot de permanente komiteene. På sammen måte tas disse ut før sammenslåing av dataene. I datasettet forekommer ITS som en av partigruppene, denne regnes dog ikke som en egen partigruppe

⁸ Denne bearbeidingen og slettingen av dataene er gjort manuelt, da det ikke finnes kommandoer som kan ordne dette problemet. Dette er en svært tidskrevende prosess.

ifølge Europaparlamentet (2011b). ITS er gruppen for identitet, tradisjon og suverenitet. De består av en rekke uavhengige medlemmer, som er høyreekstreme og euroskeptiske. Medlemmene plasseres derfor i partigruppene for uavhengige/demokratigruppen (IND/DEM), som også består av euroskeptikere og høyreorienterte medlemmer (se kapittel 5 i Corbett et al., 2007; Scully, 2007, s.185).

En rekke variabler må kontrolleres i bearbeidingen av dataene. En endring som må gjøres er i datovariabelen, slik at det blir registret riktig tidsperiode for *MEP i komité i partigruppe*. Videre må øvrige variabler kontrolleres for ytterligere variasjon. For eksempel i de tilfellene der MEPen har sittet i flere komiteer og har innehatt et verv i partigruppen, gjør jeg endringer slik at alle observasjonene registrerer vervet og tidsperioden for medlemskapet i partigruppen. Eksempelvis har Adam Bielan (id 23788) sittet i AFET, REGI og IMCO. Han har vært kasserer og nestleder i partigruppen. Dermed kodes variablene *kasserer* og *nestleder* i partigruppen begge til 1. Dette er en dikotom variabel som signaliserer verv (1) - ikke verv (0). *PGstart* og *PGstopp* i partigruppen endres henholdsvis til 20. juli 2004 til 20. juni 2009. Dermed må også lengden på partigruppemedlemskapet oppdateres.

I tilfeller der MEPen har hatt et opphold i komitémedlemskapet trekkes dette fra lengden på medlemskapet. Dette gjøres ettersom det er antall måneder i komiteen som er interessant for undersøkelsen, og ikke i hvilke perioder MEPen har sittet i komiteen. Lengden regnes ut fra start- og stoppdato i komiteen, det er derfor disse som endres. I tilfellet Josep Borrell Fontelles (id nummer 28267) har han vært leder for DEVE i to omganger, 14. oktober 2004 – 08. juni 2005 (7.8 måneder) og 01. februar 2007 – 20. juni 2009 (28.6 måneder). Til sammen skal Borrell Fontelles ha sittet 36.4 måneder i komiteen, altså endres startdatoen til 10.06.2006 med stoppdato 20.06.2009. Dette gir et ukorrekt bilde av når Borrell Fontelles har sittet i komiteen, men et riktig bilde av lengden på medlemskapet. Dette anses som uproblematisk, da det er komitémedlemskapets varighet som vil bli benyttet videre i analysen.

Ytterligere må komitéposisjonen, leder eller nestleder i komiteen, endres før observasjoner slettes fra datasettet. MEPer i samme komité kan forekomme som flere observasjoner. For å unngå feil i slettingen av observasjoner gjør jeg endringer, slik at alle observasjonene av samme parlamentsmedlem i samme komité registrerer vervet. Tilsvarende endres variablene som viser lengden på lederskapet i komiteen. I tilfeller der MEPen har byttet partigruppe, men ikke komité, kodes det for leder eller nestleder dersom

lederposisjonen kom i forkant av partigruppebyttet, da det er erfaringen MEPen besitter som er interessant.

Frank Vanhecke (id nummer1956) har byttet partigruppe fra NI til ITS og tilbake til NI igjen, han har også sittet i to komiteer, LIBE og PETI. I tråd med ovenfor nevnte behandles partigruppemedlemskapet i NI ved at antall måneder reduseres tilsvarende oppholdet fra partigruppen. Når observasjonene undersøkes ytterligere viser det seg at tidsspennet for medlemskapet i partigruppen og tidsspennet for medlemskapet i komiteene ikke stemmer overens. Medlemskapet i NI strekker seg i periodene 21. juli 2004 til 14. januar 2007 og 14. november 2007 til 20. juni 2009. Mens medlemskapet i ITS var i perioden 15. januar 2007 til 13. november 2007. Komitémedlemskapet i PETI er i den første komitéperioden altså fra begynnelsen av parlamentsperioden til 31. januar 2007. Medlemskapet i LIBE var i andre komitéperiode 31. januar 2007 og ut parlamentsperioden. I datasettet var LIBE koblet til ITS og NI koblet til PETI, i forhold til tidsperioden blir dette dermed feil. For å løse problemet endret jeg alle variablene som var knyttet til komitémedlemskap; komité, komitéforkortelser, start- og stoppdato, antall måneder, antall dager etc., og lot partigruppen være konstant. Dermed vises tre observasjoner av mr. Vanhecke, to for partigruppen NI og henholdsvis PETI og LIBE komiteene, og en for partigruppen ITS og PETI komiteen. De fleste tilfeller der dette problemet oppstår behandles på samme måte som for mr. Vanhecke. I de tilfellene der det er nødvendig opprettes flere observasjoner, slik at all variasjon blir registret. Denne behandlingen har unntak i situasjoner der tidsperioden er svært kort. Eksempelvis Dariusz Maciej Grabowski (id nummer 28332) som ved bytte av partigruppe har en overlappende periode i en komité på litt i overkant av en måned.

Bearbeiding av rapportdata

Rapportdataene forekommer i samme form som de overnevnte dataene, altså en ny observasjon for hver rapport. Da jeg ønsker at dataene skal passe overens med observasjonsenheten bearbeides disse dataene. Originaldataene inneholder informasjon om både rapportens tema og perioden rapporten er skrevet i. Dette er informasjon som ikke er relevant for mine undersøkelser, og de fjernes derfor fra dataene. Den informasjonen som er interessant for analysen er antall rapporter og type rapport en *MEP i komité i partigruppe* har skrevet. Rapportene deles inn i ni typer, disse reflekterer hvilken beslutningsregel som benyttes i lovforslaget; samarbeidsprosedyren, medbestemmelsesprosedyren,

konsultasjonsprosedyren, egeninitiativprosedyren, samtykkeprosedyren, budsjettprosedyren, immunitetsprosedyren, mellominstitusjonellprosedyren og Europaparlamentets interne prosedyrer. Dataene bearbeides slik at hver rapportskriver, i komité i partigruppe, behandles som en observasjon. De ulike rapportene telles derfor opp og samles under en observasjon. Eksempelvis har Elmar Brok skrevet femten rapporter i to ulike komiteer, konstitusjonelle anliggender og utenrikskomiteen. Altså behandles Elmar Brok som to observasjonsenheter: «Elmar Brok i utenrikskomiteen» og «Elmar Brok i konstitusjonelle anliggenderkomiteen». I utenrikskomiteen har han skrevet en rapport av typen «egeninitiativ». I konstitusjonelle anliggender har han skrevet fjorten rapporter, ti av typen «samtykke» og fire av typen «konsultasjon».

Som nevnt over tas ikke rapportene skrevet av vararepresentanter ut av undersøkelsen. Disse får på sammen måte tilknytning til *MEP i komité i partigruppe*. Det vil dog være mangelfull informasjon om komitémedlemskapet, slik som tid og typemedlemskap. Denne informasjonen vil være med på å belyse kjønnsfordelingen og rapportfordelingen i Europaparlamentet.

Sletting av observasjoner og behandling av enkelt MEPer

Slettingen av observasjoner skjer løpende med endringene gjennomgått ovenfor, ettersom endringene, jeg ønsker, legges til riktig observasjonsenhet. Den opprinnelige id-variabelen er knyttet til Europaparlamentets nettsider og viser til en spesifikk MEP. Altså ligger alle duplikatene per MEP med sammen id i datasettet. Slettingen skjer med opprettelsen av en løpende ID-variabel, som går fra en til antallet observasjoner. Dette gjør det enkelt å unngå sletting av feil observasjon, da observasjoner kan slettes på denne nye ID-variabelen, og ikke baseres på den gamle id-variabelen gitt en rekke andre kriterier.

Enkelte MEPer tas ut av analysen fordi de ikke tilfredsstiller enkelte kriterier: Joan Vallve (id nummer 1976), Giovanni Procacci (id nummer 4460), Carrado Gabriele (id nummer 36391), Innocenzo Leontini (id nummer 72754) og Giuseppe Bova (id nummer 41003) tas ut av undersøkelsen, da de kun har vært medlem av parlamentet i svært korte perioder. I følge dataene har de hverken innehatt en spesiell posisjon eller skrevet rapporter i perioden, de har heller ikke vært medlem av en komité. Dermed mangler disse overnevnte kriterier for å bli regnet som en observasjon. Liene Liepina (id nummer 23852), Gabor Demszky (id nummer 28203) tas ut av undersøkelsen, da de kun har vært medlem av parlamentet i svært korte perioder. Ifølge dataene har de hverken innehatt en spesiell posisjon

eller skrevet rapporter i perioden. Disse har i motsetning til de overnevnt vært medlem av en komité. Siden perioden er så kort, tas disse allikevel ut. Gian Paolo Gobbo (id nummer 4741) var medlem av både NI og UEN i løpet av sin parlamentsperiode. Medlemskapet i NI varte dog kun i litt over en måned, jeg valgte derfor å ta ut denne observasjonen av datasettet. Andre MEPer oppnår særbehandling slik som Martin Schulz (id nummer 1911). Han er Europaparlamentets nåværende President og har vært medlem av parlamentet i hele den sjette parlamentsperioden, der han har sittet som leder for den Sosialistiske partigruppen. Han har dog ikke vært medlem av noen komité eller skrevet noen rapporter. Til tross for at han ikke tilfredsstiller kravene til observasjonsenheten, velger jeg allikevel å beholde ham i datasettet, fordi han som leder av partigruppen vil bidra til den deskriptive statistikken av fordeling mellom kjønnene. Det samme gjelder Gerard Batten (id nummer 28497). Han har ikke vært medlem av en komité eller skrevet rapport. Han har dog vært medlem av parlamentet hele perioden, og blir dermed beholdt i datasettet for å belyse kjønnsfordelingen.

Til slutt slettes alle MEPene med registrert medlemskap i en partigruppe under seks måneder. I et av tilfellene har en av disse MEPene skrevet en rapport, denne MEPen beholdes for å belyse fordelingen i rapportskrivningen.

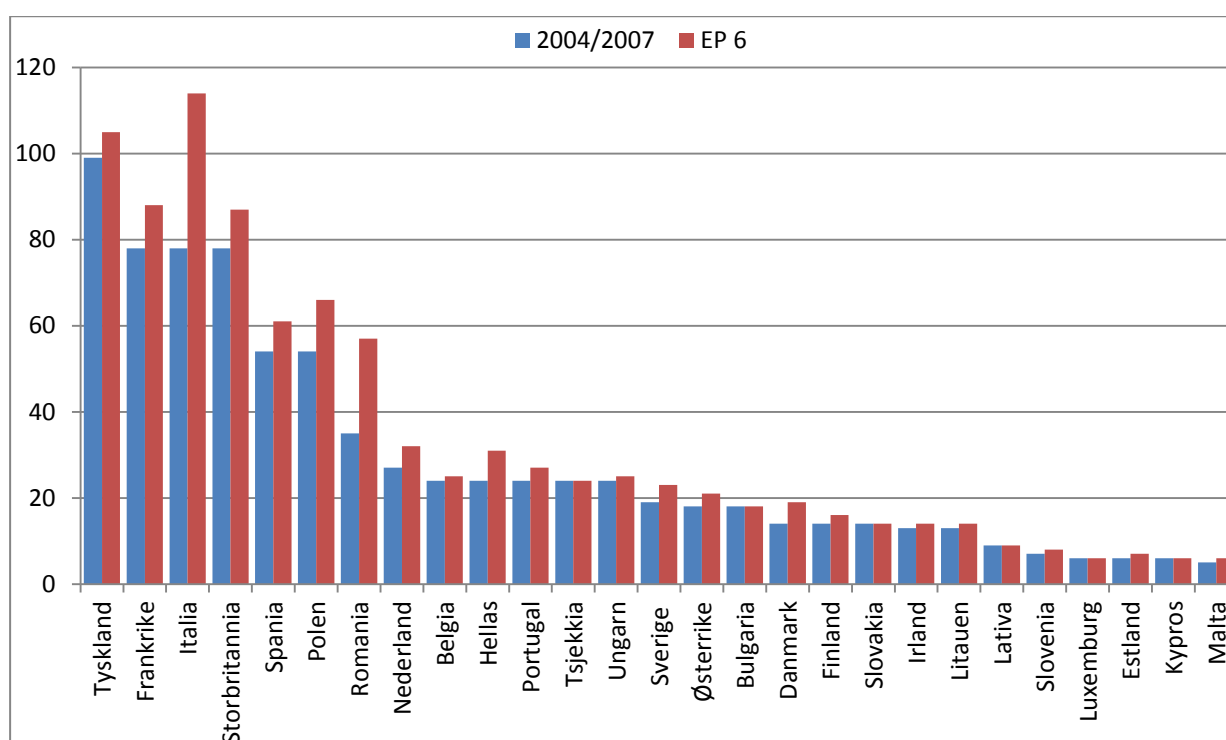
Hvordan behandle data med duplikater – kjønnsfordeling som eksempel

I undersøkelsene av sammensetningen av Europaparlamentet må jeg behandle duplikatene i datasettet. For å gi et korrekt bilde kan jeg ikke operere med datasettet slik det foreligger. Eksempelvis ville kjønnsfordelingen i partigruppene blitt ukorrekt, ettersom flere av MEPene har sittet i flere komiteer. Georg Jarzembowski (id nummer 1) har sittet i samme partigruppe, men i to komiteer, han ville dermed blitt registrert to ganger på sitt kjønn og gitt et feil bilde av fordelingen. I beskrivelsen av parlamentet må derfor duplikatene fjernes etter hva som beskrives. Det blir forklart nærmere hvilke duplikater som fjernes i forkant av hver beskrivelse, slik som gjort over i beskrivelsene av kjønns sammensetningen i partigrupper og komiteer. For å belyse dette problemet benyttes kjønnsfordelingen som eksempel.

Når både partigruppe- og komitéduplikatene tas ut av dataene, det vil si alle som har sittet i mer enn en partigruppe registreres kun med et partigruppemedlemskap, og alle som har

sittet i mer enn en komité registreres kun med et komitémedlemskap. Dette innebærer at datasettet har 923 observasjoner. Dermed har det i perioden 2004-2009 sittet 923 MEP⁹ i Europaparlamentet. Dette utgjør en forskjell på 138 medlemmer i forhold til de det er mandater til (Europaparlamentet, 2012e). Årsaker til denne forskjellen ligger i utvalget, da mitt datasett gir informasjon om alle¹⁰ som har sittet i parlamentet i løpet av perioden 2004-2009. Dette inkluderer utskiftninger av medlemmer. I figur 8 vises differansen mellom antallet mandater og faktisk antall MEPer fra medlemslandene i løpet av det sjette parlamentet.

Figur 8 Forhold mellom antall tildelte mandater og antall MEPer fra medlemslandene i løpet av EP6



Eksempelvis er det en stor andel av de 923 som har sittet i parlamentet, i perioden 2004-2009, italienere. Det har sittet 112 italiener i løpet av perioden. Siden dette ikke er den største nasjonale delegasjonen i antall mandater innebærer dette at det har vært utskiftninger i den nasjonale delegasjonen i løpet av perioden. Ved nærmere undersøkelse av gjennomsnittlig antall måneder i partigruppen fordelt på land finner vi bekreftelse på dette. Av alle landene som har vært medlem i hele perioden, altså med unntak av Bulgaria og Romania, har Italia

⁹ Det må tas høyde for at tallet kan ha vært noe høyere, da observasjoner med kortere partigruppemedlemskap enn seks måneder er tatt ut av analysen.

¹⁰ Med unntak av de som allerede er tatt ut, som følge av kriterier, begrunnet tidligere i oppgaven.

lavest gjennomsnittlig antall måneder i partigruppen. Dataene gir en kjønnsfordeling på 30 prosent kvinner og 70 prosent menn. Denne fordelingen er tilnærmet lik, med et prosentpoengs forskjell, fra den Europaparlamentet (2011c) selv oppgir.

For å belyse partigruppene må alle duplikater av partigruppene fjernes, altså alle observasjoner med likt id-nummer og identisk partigruppe. Dersom en MEP har sittet i to forskjellige partigrupper beholdes begge observasjonene. Dette innebærer at kun «partigruppe-relevant» informasjon kan belyses, da en rekke komitéinformasjon blir tatt ut av datasettet. Datasettet uten partigruppduplikater består av 959 observasjoner, 29 prosent av disse er kvinner. Denne prosentandelen er noe mindre enn når alle duplikatene tas ut, dette skyldes trolig at kvinner sjeldnere bytter partigruppe enn menn.

Datasettet uten komitéduplikater vil altså innebære at alle som har byttet partigruppe, men sittet i samme komité, kun representeres med en observasjon. Datasettet inneholder 1312 observasjoner, der *MEP i komité* er observasjonsenheten. I dette datasettet kan kun komitéspesifikke endringer forklares og ikke partigruppedata. Kjønnsfordelingen er noe annerledes enn når alle duplikatene er tatt ut, med en fordeling på 68 prosent menn og 32 prosent kvinner. Årsaken til dette er trolig at kvinner sitter i flere komiteer enn menn.

Ved å benytte de ulike dataene, vil det gis et mer korrekt bilde av hvordan Europaparlamentet er satt sammen.

Utarbeiding av variabler fra det eksisterende datasettet

Lengde på komité- og partigruppemedlemskap regnes ut fra tilhørende start- og stoppdatoer. Disse måles i antall måneder MEPene henholdsvis har sittet i komiteene og partigruppene. Altså regnes antall måneder ut ved å trekke startdato fra stoppdato og dele på 30.41, 365 dager i året dividert på 12 måneder i året. Disse måneds-variablene kan benyttes til å undersøke gjennomsnittlig lengde på medlemskapet i partigruppen og komiteene.

Aldersvariabelen regnes ut fra fødselsdato til startdato for det sjette parlamentet, juli 2004, det vil si at aldersvariabelen holdes konstant over de fem årene denne analysen undersøker. Den har en rekkevidde fra 21-79, altså er yngste parlamentsmedlem 21 år og den eldst 79 år.

Bytte av partigruppe signaliseres med en egen variabel. Dersom MEPen har byttet partigruppe i løpet av parlamentsperioden måles dette med en egen dikotom variabel, der verdien 1 signaliserer et bytte og 0 signaliserer trofaste partigruppemedlemmer.

I datasettet forekommer ulike posisjoner et medlem kan besitte i både partigruppen og komiteene. For at disse tilknytningene ikke skulle forsvinne, når observasjonene ble slettet, ble det opprettet dikotome variabler, hvor hver av disse posisjonene ble signalisert med verdien 1. I komiteene oppgis tre mulige posisjoner for komitémedlemskap: Leder (*chair*), nestleder (*vice-chair*) og medlem (*member*). Det lages to dikotome variabler for leder og nestledere, der leder kodes 1 og ikke-leder kodes 0 i “*chair*”-variabelen. I “*vicechair*”-variabelen kodes nestleder 1 og ikke-nestleder kodes 0. Dersom en *MEP i komité i partigruppe* har sittet både som nestleder og leder i komiteen kodes dermed begge variablene til verdien 1. Tilhørende disse lages hver sin tidsvariabel, som definerer antall måneder *MEP i komité i partigruppe* har sittet som henholdsvis leder og nestleder i komiteen. Disse variablene gir samme resultat som måneder i komité, forskjellen er at alle som ikke besitter posisjonen, også samme MEP i en annen komité, kodes til null måneder. I partigruppene forekommer det syv mulige posisjoner: Leder, med-leder, nestleder, kasserer, visekasserer, byråleder og medlem. Medlemmene forblir ukodet, mens de andre får hver sin dikotome variabel. Disse får ikke tilknyttet en tidsvariabel, da det i hovedsak er komitétildeling oppgaven omhandler. Det som er interessant i partigruppene er om medlemmet har hatt et verv i partigruppen og ikke hvor lenge de har hatt vervet.

Det lages en rekke variabler for å belyse rapportskrivningen. Det lages en dikotom variabel som signaliserer om MEPen har skrevet en eller flere rapporter, *rapportskriver*. Denne er uavhengig av tilknytning til partigruppe og komité. For å knytte rapportskrivningen opp til nettopp disse to lages en annen dikotom variabel, *rapportør*. Denne knyttes dermed opp til observasjonsenheten i analysen. Eksempelvis har Jean-Louis Bourlanges (id nummer 1026), skrevet en eller flere rapporter i komiteen for borgerrettigheter, rettigheter og indre anliggender. Han har også sittet i transport- og turismekomiteen. Dermed kodes Bourlanges i LIBE 1 på både rapportør og rapportskriver, men bare på rapportskriver i TRAN. Det lages også en egen variabel for å belyse om MEPen har skrevet en eller flere medbestemmelsesrapporter.

Tidligere komitémedlemskap

37 prosent av medlemmene i det sjette parlamentet har også sittet i det femte parlamentet, dette innebærer at de har med seg erfaringer i form av komitémedlemskap. Jeg ønsker å lage en variabel for å teste effekten av tidligere komitémedlemskap på tildeling av komiteer. For å lage en slik variabel må dermed informasjon om tidligere komitémedlemskap innhentes. Dette begrenses til å omfatte erfaringer fra det femte parlamentet. På samme måte som komitédataene for det sjette parlamentet er gjort tilgjengelig av Høyland et al. (2009), er også data for det femte parlamentet gjort tilgjengelig. Varamedlemskap regnes ikke som tidligere komitémedlemskap og tas dermed ut av datasettet for komitémedlemskap i det femte parlamentet. Det samme gjelder de midlertidige komiteene, som ikke omfattes av analysen. Alle medlemmene som sitter i det femte parlamentet, men ikke det sjette, fjernes fra dataene. Dette gjøres ved variabelen som viser om parlamentsmedlemmene har sittet i det femte parlamentet; denne informasjonen har jeg selv samlet inn (se neste underkapittel). Dataene gir en oversikt over alle som har sittet i både det femte og det sjette parlamentet og hvilke komiteer de har sittet i, i det femte parlamentet. Dataene foreligger på samme måte som dataene for det sjette parlamentet, og observasjonene ligger dermed som duplikater. Datasettene kan dermed ikke settes sammen slik de foreligger, da det vil oppstå problemer med kriteriene for sammenslåingen. Eksempelvis kan en MEP ha sittet i to komiteer i det femte parlamentet og en i det sjette. Det vil dermed oppstå en «konflikt» mellom de to komiteene når observasjonsenheter skal legges sammen med MEPens id nummer. Det velges derfor en annen tilnærming, der det opprettes inntil fem variabler for å legge inn tidligere komitémedlemskap i datasettet. Årsaken til at det opprettes fem variabler er fordi ingen av medlemmene, som også sitter i det sjette parlamentet, har sittet i mer enn fem komiteer i det femte parlamentet. Dersom et medlem har sittet i PECH, AGRI, ECON og BUDG i det femte parlamentet kodes hver av disse inn i hver sin variabel. På denne måten kobles alle de tidligere komiteene til medlemmet. Disse står dog løsrevet fra hvilke(n) komité(er) MEPen sitter i, i det sjette parlamentet. Det opprettes derfor en egen variabel for å signalisere medlemskap i samme komité i det femte som i det sjette parlamentet. Dette er en dikotom variabel, som kodes 0 for alle som ikke har sittet i samme komité og 1 for de som har sittet i samme komité. Det skal dog bemerkes at i det femte parlamentet er det sytten permanente komiteer, mens det i det sjette er tjue. Dette er forårsaket av at tre av komiteene i det femte parlamentet er delt i det sjette parlamentet. ENVI og IMCO er samme komité i det femte parlamentet, det samme gjelder REGI og TRAN samt INTA og ITRE. Dette løses på

den måten at alle som har sittet i ENVI eller IMCO i det sjette parlamentet og ENVI/IMCO i det femte, kodes 1 på variabelen. Det sammen gjelder REGI/TRAN og ITRE/INTA som kodes til begge komiteene i det sjette parlamentet.

Innsamling av data

I det følgende gjennomgås hvilke fremgangsmåter som ble benyttet og hvilke kriterier som ble lagt til grunn for innsamling av data. Informasjonen som var nødvendig å samle inn var: Kjønn, MEPenes erfaringer i Europaparlamentet i form av antall terminer og hvilken eventuell innenriksposisjon MEPene tidligere har hatt.

Kjønn

Innsamlingen av kjønnsvariabelen er basert på fornavn og den foreliggende id-variabelen. Det ble opprettet en egen variabel for alle observasjonene, denne kodes til 0. Ved hjelp av fornavnet til MEPene og informasjonen, bilder, på EP sine nettsider ble denne kodet om til 1 dersom MEPen var en kvinne. I de tilfeller Europaparlamentets nettsider ikke ga tilstrekkelig informasjon, til tider manglet det bilde på EPs nettsider, ble det gjort et søk på nettet etter både bilde og referanser til kjønn (han/henne). Alle MEPene ble kontrollert, slik at det ikke skulle forekomme noen kodingsfeil. Det kan ikke utelukkes at det ikke forekommer enkelte feilkodinger, da noen fornavn er kjønnsnøytrale og alle kodingene er basert på fornavn. Dette gjelder navn som for eksempel “Jean” eller “Marie”, i de tilfeller denne feilen ble oppdaget ble dette rettet opp ved å legge til en bestemt verdi på etternavn.

Erfaringer knyttet til Europaparlamentets komiteer¹¹

De aller fleste MEPene har CV liggende på Europaparlaments hjemmeside. Innsamlingen baserer seg derfor på informasjonen på nettsidene. Det ble også benyttet en rekke andre kilder underveis: Powerbase.info, MEPenes personlige hjemmeside, partigruppenes hjemmesider og nettsider som dukket opp med søk på personenes navn. Flere kilder ble benyttet for å sikre reliabiliteten til informasjonen (Yordanova, 2009, s.265). Troverdighet til kildene har til en hver tid blitt vurdert og kryssjekket opp imot Europaparlamentets sider. Det som dog kan trekkes frem som kritikkverdig med kildene, er hvordan informasjonen bygger på hverandre. Mange av MEPenes personlige nettsider er skrevet på deres morsmål, mine språkkunnskaper

¹¹ Denne innsamlingen baserer seg på metoder benyttet både i Yordanova (2011a), se side 111, og Yoshinaka et al. (2010), se McElroy gjengitt i Høyland (2011), og McElroy (2006, se side 13-15)

har dermed satt en stopper for noe av innsamlingen. Videre kan det være problematisk å samle inn data på denne måten, da det ikke finnes konkrete kriterier for innsamlingen. Det er opp til meg «å tolke» MEPenes erfaring og knytte den opp mot ekspertise/interessetilknytning innenfor de ulike feltene. Min kjennskap til en rekke av yrkene, stillingstitlene og hva arbeidet innebærer er noe mangelfull. *Internett* har heller ikke svaret på alt, noe som kan ha ført til at enkelte ekspertise/interessetilknytninger kan ha gått tapt.

Etterprøvbarmheten av metoden vil ikke være noe problem, men problemet vil ligge i ulike tolkninger av informasjon som er tilgjengelig. Eksempler på slike tolkningsdilemmaer har vært i plasseringen av interesse/erfaringsvariabelen til lærer, professorer og medlemmene med militærtjeneste. MEPer som er lærere tilegnes interesser innen CULT1, da det antas at lærere har en viss interesse for utdanning. Professorer tilkjennegis også interesser i CULT1. Denne plasseringen kan være åpen for diskusjon, og en kan stille spørsmålstegn ved i hvor stor grad en professor i kjemi har utdanningsinteresser. Professorer tilknyttes allikevel disse interessene, da de i likhet med lærere rent administrativt jobber innenfor utdanningssektoren. MEPer med oppført militærtjeneste og rang, slik som løytnant, føres opp som interesse innen AFET1, da det antas at de har en viss interesse på utenriks- og sikkerhetsområdet. Det kan være problematisk å gjøre det på denne måten, da det her er lagt til grunn en sterk kobling mellom yrke og interesser. En lærer kan for eksempel ha utdannelsen sin innen filosofi eller språk, uten å ha interesse for selve utdanningsfeltet. Det antas at en slik operasjonalisering er tilstrekkelig, da en viss interesse for utdanning trolig dukker opp i kraft av det å være lærer. Videre vil det trolig følge med en viss ekspertise og kunnskap innenfor utdanningsfeltet i kraft av erfaringen en tilegner seg i et yrke.

Ytterligere er dataene basert på informasjon gjort tilgjengelig av MEPene, noe som betyr at det her kan oppstå en skjevhet i tilgjengelig informasjon. Det er svært varierende mengde informasjon og ingen klare objektive kriterier. Det kan også tenkes at en rekke MEPer med mye erfaring ikke oppgir all sin erfaring. Trass disse kritikkverdige punktene anses innsamlingen av dataene og metoden som er benyttet som tilstrekkelig.

Erfaringstilknytningen deles i to variabler, disse forekommer som dummyvariabler. Det blir delt inn i ikke-politisk erfaring, kategori 1, og politisk erfaring, kategori 2. Det blir dermed opprettet to erfaringsvariabler per komité. For eksempel er Landbrukskomiteen tilknyttet AGRI1 og AGRI2. Kategori 1-erfaringer baseres på tidligere yrkeserfaringer, verv eller utdanning. Yrker som kan regnes på grensen til politisk, slik som rådgiver,

statssekretær, arbeid i statlige funksjoner eller lignende, kodes til kategori 1-variablene. Dette er arbeid med politikk, men gir ikke direkte politisk erfaring. Kategori 2-erfaringer er politisk deltagelse knyttet til partipolitikk og politiske organer, dette gjelder på alle nivåer, enten MEPen har vært talsperson for et politisk område lokalt eller nasjonalt. Der det er opplyst registres MEPenes tidligere komitéerfaringer i Europaparlamentet, altså før det sjette parlamentet, i kategori 2. En MEP kan ha flere ekspertisetilknytninger, ytterligere kan MEPen ha både ikke-politisk og politisk tilknytning til samme område. For å følge opp eksemplet med jordbrukskomiteen kodes AGRI1 med verdien 1, dersom den aktuelle MEPen har en ikke-politisk landbrukstilknytning og 0 for alle andre. En slik tilknytning kan være i kraft av å være bonde, ha utdanning innenfor jordbruksfaget, arbeidet i et departement for jordbruk eller være jordbruksingeniør. AGRI2 kodes til verdien 1, dersom MEPen har en politisk landbrukstilknytning, og 0 for andre. En politisk landbrukstilknytning kan være dersom MEPen har vært landbruksminister, hatt ansvar for jordbrukspolitikken lokalt eller vært talsperson for landbrukspolitikken innen sitt parti.

Erfaringer MEPene har ervervet seg etter 2004 tas ikke med som tilknytninger, da disse skjer i etterkant av den sjette parlamentsperioden og vil kunne føre til feilslutninger. Det kan for eksempel være erfaringer fra en komité som har ført til vervet og ikke motsatt. Dette er med unntak av MEPer fra Romania og Bulgaria, da disse kom for fullt med i parlamentet i 2007 stoppes innsamlingen av tilknytninger også her.

I visse tilfeller har det vist seg vanskelig å knytte medlemmenes erfaringer og tilknytninger til et felt. I disse tilfellene vil MEPene ikke ha noen tilknytning til spesifikke komiteer. De fleste av medlemmene har en eller annen erfaring som kan knytte de til en av komiteene.

Informasjonen om medlemmenes erfaringer samles inn uavhengig av komiteen MEPen sitter i. Altså kan en person ha en landbrukstilknytning uten å sitte i landbrukskomiteen. Erfaringene knyttes dermed til MEPene og ikke analyseenheten, *MEP i komité i partigruppe*. Det lages en egen variabel som knytter komiteene og erfaringene sammen, *komitéerfaring*. Dermed blir det interessant å se om tilknytningene gjør seg gjeldene i tildelingen av komitéplasser.

Parlamentsperioder

Basert på informasjon fra Europaparlaments nettsider, og til tider andre kilder på internett, samles det inn hvor mange parlamentsperioder medlemmene har sittet. Parlamentsperiodene

regnes til og med det sjette parlamentet, altså utelukkes det nåværende parlamentet, det syvende. I denne variabelen operer jeg også med halve perioder. Det gjøres en avrunding, slik at ett års medlemskap utgjør ikke en periode, to-tre år utgjør en halv periode og fire-fem år utgjør en hel periode. Dersom noen for eksempel har vært medlem av parlamentet fra 1984-1987, regnes dette som en halv termin. Andre har vært medlem av parlamentet siden før første direktevalg. I utregningen av antall perioder iberegnes også tiden i forkant av direktevalget. Denne utregnes på samme måte. Eksempelvis kan et medlem ha vært i parlamentet fra 1975, og dermed ha sittet i parlamentet i sju perioder. Perioder der MEPer har vært observatører til Europaparlamentet, i forkant av fullt medlemskap i Unionen, iberegnes ikke.

Når medlemmene kun har vært medlem i det sjette parlamentet er det svært sjeldent oppgitt periode for medlemskapet. Det vil derfor ikke være mulig å samle inn lengden på denne. Denne informasjonen er dog oppgitt i datasettet. Denne regnes derfor ut fra antallet måneder MEPene har sittet i partigruppen. Her gjelder samme kriterier som over: 0-12 måneders medlemskap utgjør ikke en periode, 24-36 måneder utgjør en halv periode og en hel periode regnes fra 36 måneder. Dette innebærer at de som har skiftet partigruppe og sittet i denne i mindre enn et år, ikke oppfyller kriteriene for ansiennitet i form av parlamentsperioder i denne partigruppen. Dette anses dog som uproblematisk, da de som faktisk har sittet i flere parlamentsperioder enn det sjette, blir tilegnet denne informasjonen gjennom innsamlingen. Det er disse som har opparbeidet ansiennitet i form av parlamentsperioder. Det interessante med denne variabelen vil dermed være om erfaringer fra Europaparlamentet, utover det sjette parlamentet, påvirker tildeling av komiteer.

Det lages en egen variabel dersom MEPene har sittet i det femte parlamentet. Denne kodes 1 dersom MEPen var medlem, 0 dersom MEPen ikke var medlem.

Innenriksposisjon

Det lages en variabel for å kartlegge MEPenes tidligere posisjon innenriks. Også denne samles inn fra Europaparlamentets nettside, og til tider andre kilder på internett. Denne variabelen dekker posisjoner medlemmene har hatt frem til 2004, altså iberegnes ikke innenriksposisjoner i etterkant av oppstartet periode. Dette gjøres da innenriksposisjoner etter oppstartet europaparlamentsperiode ikke påvirker tildelingen av komiteer eller rapporter. Videre blir ofte europaparlamentsperioden avsluttet i det en MEP oppnår en posisjon i nasjonal politikk. Dette er med unntak av Romania og Bulgaria som ikke ble medlemmer av Europaparlamentet før 2007. I disse tilfellene avsluttes oppføringen av innenriksposisjon ved

2007. Denne variabelen er hierarkisk ordnet¹², med syv verdier: Ingen, regional/lokal styringsposisjon, medlem av det nasjonale parlamentet, nestleder i parti, partileder, minister, visestatsminister og statsminister. Eksempelvis vil MEPer som både har vært ministre og statsminister kodes som statsminister.

I regional/lokal styringsposisjon er ikke verv i lokallag av partier kodet. Det er kun verv i lokale og regionale politiske styringsenheter, slik som borgermestre, som er kodet. Dette medfører at partiledere for lokallaget til CDU i Bayern ikke fanges opp. Dette anses dog som mindre problematisk, da disse medlemmene ofte avanserer på den hierarkiske rangstigen av innenriksposisjoner, eller har andre politiske erfaringer som kodes i kategori 2 av erfaringsvariabelen.

Alexandru Athanasiu (id nummer 33994) og Stefan Sofianski (id nummer 34256), begge fra Romania, har begge sittet i en kort periode, interim periode, som statsminister, henholdsvis i desember 1999 og 1997. Disse kodes allikevel som statsministre. Dette anses som uproblematisk.

¹²En slik hierarkisk rangering er i tråd med den brukt i Hobolt og Høyland (2011)

Kapittel 5: To tilnærminger til rangering av Europaparlamentets komiteer

Som vist i litteraturgjennomgangen har ikke undersøkelser av komitéplasstildeling i Europaparlamentet i større grad sett på hvordan fordelingen av kvinner er innad i komiteene. Forskning på lovgivende forsamlinger har dog vist at det finnes ulikheter i fordelingen av kjønnene langs komiteen (Kolberg, 2000; Thomas, 1994; Wängnerud, 1998; 2009).

Det finnes en rekke måter å rangere komiteer på, i det følgende vil jeg ta utgangspunkt i to ulike tilnærminger og deres anvendbarhet på Europaparlamentet. De to tilnærmingerne som undersøkes er: Nikoleta Yordanova (2009) sin tilnærming til en inndeling av Europaparlamentets komiteer benyttet i en vitenskapelig artikkel i *European Union Politics* fra 2009; og Lena Wängnerud (1998) sin inndeling av de svenske komiteene i den svenske Riksdagen, utledet i hennes doktorgradsavhandling. Disse inndelingene baserer seg på ulike tilnærminger til rangering av komiteer. Hvilke komiteer som har mest innflytelse over lovgivningen og skriver flest medbestemmelsesrapporter (Yordanova, 2009) og et skille i komiteenes ansvarsområder basert på produksjon-reproduksjon (Wängnerud, 1998). På denne måten gir Yordanova sin inndeling muligheten til å teste marginaliseringen av kvinner og Wängnerud sin inndeling muligheten til å undersøke kjønnsmønstre i parlamentet.

Komitérangering basert på formelle jurisdiksjoner

Nikoleta Yordanova (2009) lager en inndeling av komiteene i Europaparlamentet for å kunne teste hva som er bakenforliggende årsaker for tildelingen av komitéplasser. Hun deler komiteene inn i mektige og mindre mektige komiteer, samt informasjonsdrevne-, interessedrevne- og blandede komiteer. De tre siste kategoriene er basert EPs interne prosedyrer som fastsetter komiteenes jurisdiksjon og *output*. Informasjonsdrevne komiteer har hovedsakelig et regulerende mål, mens interessedrevne komiteer har et fordelingsmål, gjerne rettet mot bestemte grupper. Blandede komiteer består av en blanding mellom de to jurisdiksjonene og målene. Komiteene er delt inn i mektige og mindre mektige på bakgrunn av deres påvirkningsmulighet på EU-budsjettet og lovgivningen (Yordanova, 2009, s.256). I tabellen under vises Yordanova sin inndeling (tabellen er oversatt fra engelsk av meg):

Tabell 4 Yordanovas inndeling av Europaparlaments komiteene

	Komiteer med mye lovgivende innflytelse	Komiteer med lite lovgivende innflytelse
Informasjonsdrevne komiteer med hovedsakelig regulatorisk output	<ul style="list-style-type: none"> → Budsjett (BUDG) → Indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) → Rettsutvalget (JURI) → Transport og turisme (TRAN) 	<ul style="list-style-type: none"> → Anmodninger (PETI) → Budsjettkontroll (CONT) → Internasjonal handel (INTA) → Konstitusjonelle anliggender (AFCO) → Utenriksanliggender (AFET) → Utvikling (DEVE)
Interessedrevne komiteer med hovedsakelig fordelings output	<ul style="list-style-type: none"> → Ansettelse- og sosiale anliggender (EMPL) 	<ul style="list-style-type: none"> → Landbruk (ARGI) → Fiskeri (PECH) → Regional utvikling (REGI)
Blandende komiteer	<ul style="list-style-type: none"> → Økonomi og valuta (ECON) → Miljø, offentlig helse og matsikkerhet (ENVI) → Industri, forskning og energi (ITRE) → Borgerrettigheter, rettferdighet og indre anliggender (LIBE) → Kultur og utdanning (CULT) 	<ul style="list-style-type: none"> → Kvinners rettigheter og kjønnslikhet (FEMM)

Denne kommer i hovedsak til å benyttes som en inndeling av komiteer med mye og lite lovgivende makt. De andre dimensjonene vil også undersøkes, for å se om det viser seg noen kjønnsforskjeller, men vies ikke ytterligere plass utover dette.

Siden inndeling er basert på Europaparlamentets komiteer i det sjette parlamentet, er denne direkte overførbar slik den foreligger. Inndelingen kan gi et bilde av fordelingen av kjønn i et maktperspektiv på Europaparlamentet. Det vil dermed være interessant å undersøke fordelingen av kjønn langs linjene Yordanova trekker mellom komiteer med mye lovgivende innflytelse og komiteer med lite lovgivende innflytelser. Ut fra denne inndelingen er det mulig å teste kvinners maktposisjon i parlamentet.

Som vist i innledningen omhandler teorien om *de krympende institusjoners*, også kalt *jernloven*, kvinners marginalisering i politikken. Hovedargumentasjonen er at kvinner ikke får innpass i institusjoner med makt, altså: «jo mer makt, jo færre kvinner». Teorien innebærer at

kvinner og menn har like rettigheter, men at disse rettighetene er «tomme». Kvinner overtar posisjoner som gjennom utviklingen har fått mindre innflytelse og makt. Dette anses som en vertikal arbeidsdeling. Kvinner som klarte å komme seg opp i systemet ble utsatt for en «legitim» diskriminering og måtte tone ned sine kvinnelige trekk. Denne teorien er mye kritisert, men den står allikevel sentralt i forskningen på kvinnelig parlamentarisk representasjon (Dahlerup og Haavio-Mannila, 1983, s.165; Hallberg, 2003, s.18; Halsaa, 2001, s.23; Holter, 1981, s.227; Raaum, 1995, s.90-91; Skard og Haavio-Mannila, 1983; Skjeie, 1992, s.72). Basert på *krympende institusjoners teori* kan det dermed anta at det finnes færre kvinner i komiteene med mye lovgivende makt enn i komiteene med lite lovgivende makt. Derfor formodes følgende sammenheng mellom vertikal kjønnsrepresentasjon og Europaparlamentet:

Hypotese 1: Sammenlignet med sin respektive andel i parlamentet er andelen menn høyere enn andelen kvinner i komiteene med mye lovgivende innflytelse.

Horisontale kjønnsmønster

Fra inndelingen basert på innflytelse og *krympende institusjoners teori*, er det en naturlig overgang til horisontal representasjon av kvinner. Harriet Holter sin teori er kritisert for å ha lite forklaringskraft, og i en studie utført på Stortinget vises dette blant annet gjennom å undersøke arbeidsdelingen mellom kjønnene. Det ble ikke funnet belegg for Holters tese (Halsaa, 2001, s.24; Skjeie, 1992). Slik som tidligere vist innebærer horisontal representasjon at menn og kvinner representeres ulikt på forskjellige saks- og arbeidsområder, altså at det oppstår en kjønnsmonstret arbeidsdeling (Hallberg, 2003, s.26). Det er fra den horisontale representasjonen at termer som «myke» og «harde» porteføljer dukker opp. I hvert sitt ytterpunkt står arbeidsområder som kultur, helse, utdanning og sosial omsorg opp imot økonomi og forsvar (Hallberg, 2003, s.27; Wängnerud, 1998). Ved å bruke et reproduksjon-produksjonsskille er det viktig å understreke at, dette i så tilfelle, kun viser til et kjønnsmonster og ikke til en inndeling av hvilke komiteer som har mer innflytelse enn andre (Hallberg, 2003, s.27). Det er derfor interessant å undersøke kjønns skiller ut fra Yordanova sin inndeling, så vel som en inndeling langs reproduksjon-produksjonslinjen.

Problemet med en horisontal inndeling i Europaparlamentet, er at denne ofte baserer seg på omfordeling (*myke* porteføljer) og regulering (*harde* porteføljer), da EU ikke driver med direkte omfordelingspolitikk. Det finnes dog et skille mellom regulering og reregulering i EUs ulike politisk områder. EUs reguleringspolitikk består i hovedsak av tilrettelegging for

det frie markedet, mens rereguleringspolitikk (omfordeling) kommer i form av miljø og sosialpolitikk. Disse områdene driver ikke med direkte omfordeling av ressurser, men utledning av lover og regler som erstatter nasjonal lovgivning. Dette legger føringer på medlemslandenes handlemåter innenfor disse områdene, samt omfordeler bestemte verdier til alle medlemslandene (Hix og Høyland, 2011 se kapittel 8). Det er i skille mellom regulering og reregulering at Yordanova sin inndeling av komiteer kommer inn. Regulatorisk-, fordelings-, og blandingsoutput skiller komiteene ut fra i hvilken politikk komiteene utfører. Denne inndelingen kan dermed legge et grunnlag for inndelingen av komiteene langs reproduksjon-produksjonslinjen. Som bemerket vil komiteene ha en noe annen oppgave enn komiteer med tilsvarende navn og portefølje fra medlemslandene. Det vil være interessant å se kjønnsfordelingen i en klassisk inndeling, da dette kan belyse eventuelle forskjeller og likheter i representasjonen av kvinner mellom Europaparlamentet og nasjonale parlamenter. Skille mellom reproduksjon og produksjon kan dermed benyttes, selv om komiteene ikke driver med samme reproduksjonspolitik som i nasjonale parlamenter. Denne må dog operasjonaliseres til å passe Europaparlamentets komiteer.

Med utgangspunkt i inndelingen av komiteene i Riksdagen, lagt frem i kapittel 3, plasserer jeg komiteene i det sjette Europaparlamentet langs reproduksjons-produksjonskontinuumet. Basert på Wängnerud sine kriterier for plasseringen av de svenske komiteene og komiteene i Europaparlamentet sine ansvarsområder, hentet fra de interne prosedyrene, plasseres komiteene i kategoriene langs kontinuumet (se vedlegg for en gjennomgang av komiteenes ansvarsområder). Av overnevnte grunner er en slik plassering til tider vanskelig.

I sosial- og velferds kategorien er det bare to av Europaparlamentets komiteer som klart kan plasseres. Dette er komiteen for ansettelse- og sosiale anliggender (EMPL), samt komiteen for kvinners rettigheter og likhet mellom kjønnene (FEMM). Miljø- og offentlig helsekomiteen (ENVI) ligger i grenselandet mellom sosial velferd og kultur/juss, da den omfatter både saksområdene miljø og helse. I utgangspunktet ville denne vært delt i reproduksjon-produksjonskontinuumet, med helse i sosial- og velferds kategorien og miljø i kultur/juss kategorien. Jeg velger likevel å plassere ENVI i sosial- og velferds kategorien, da miljø på EU-nivå er et rereguleringsområde (se kapittel 8 i Hix og Høyland, 2011). Videre er kultur- og utdanningskomiteen (CULT) splittet, da utdanningsdelen skulle vært plassert i sosial- og velferds kategorien og kulturdelen skulle vært plassert i kultur/juss. CULT velger jeg også å plassere i sosial- og velferds kategorien. I den grad Europaparlamentet kan anses å

ha sosial- og velferdsoppgaver vil denne komiteen være sentral i dette arbeidet, da komiteen både driver med utdanningsrelatert arbeid og arbeid rettet mot unge. Transport- og turismekomiteen (TRAN) er også vanskelig å plassere, da denne er splittet mellom et teknisk område (transport) og et kulturellt område (turisme). Jeg velger å plassere TRAN i økonomi/teknikk kategorien, da transport og det tekniske ved komiteen er spesielt fremtredende i de interne prosedyrene. De øvrige komiteene plasseres i tråd med Wängnerud (1998) sin inndeling av de svenske komiteene. Inndelingen langs reproduksjon-produksjonskontinuumet i Europaparlamentet ser dermed slik ut:

Figur 9 Europaparlamentets komiteer langs reproduksjon-produksjonskontinuumet



Andre valg kunne vært gjort i plasseringen av komiteene. Wängnerud understreker i sin studie hvor viktig hun anser en jevn fordeling av komiteene i de ulike kategoriene, hun opererer med fire komiteer i hver kategori (Wängnerud, 1998, s.55). I Europaparlamentet kunne det også vært en jevn fordeling av komiteene, altså fem komiteer i hver kategori. Jeg gjorde derimot den avveiningen at det var viktigere å plassere komiteene mest mulig presist langs kontinuumet i forhold til portefølje. Wängnerud (1998) er også selv usikker på inndelingen av komiteene i Riksdagen. Det er generelt vanskelig å plassere komiteer langs denne linjen (Raaum, 1995, s.91). Det har også vært viktig for meg at det har vært en noenlunde jevn fordeling av antallet medlemmer i hver kategori. Dette har vært vesentlig for å kunne gjennomføre en logistisk analyse, da denne krever et visst antall enheter (Skog, 2004; Tufte, 2000). En slik plassering anses å være tilstrekkelig god. Jeg benytter derfor inndelingen av Europaparlamentets komiteer, da denne ser ut til å stemme best overens med reproduksjon-produksjonskontinuumet.

Tradisjonelt sett har kvinner hatt en annen tilgang til politikken enn menn. Det har oppstått kjønnsmonstre i arbeidsdelingen i politikken, der kvinner ofte sitter i komiteer av

sosial- og utdanningsrelatert art. Studier på Europaparlamentet har også vist slike funn. Sent på 1970-, tidlig 80-tallet var det klare kjønnsmonstre i utvalgte komiteer (Vallance og Davies, 1986, s.66-67). Horisontale kjønnsmonstre har vist seg å være noe utvisket de siste ti-tjue årene (Wängnerud, 1998; 2009). Det at dette skillet er noe utvisket, betyr ikke at det er helt forsvunnet, derfor utledes følgende hypotese:

Hypotese 2: Det finnes et funksjonelt kjønnskilte i Europaparlamentets komiteer.

Det kan tenkes at det vil være enklere å ekskludere nykommere til parlamentet, fra de harde porteføljene, enn medlemmer med lang fartstid i parlamentet (Heath et al., 2005, s.426). Derfor undersøkes følgende hypotese:

Hypotese 3: Av alle kvinnelige medlemmer i det sjette parlamentet: Har kvinnene i komiteene på produksjonssiden av kontinuumet høyere gjennomsnittlig ansiennitet i Europaparlamentet enn kvinner på reproduksjonsiden av kontinuumet.

Kapittel 6: Marginalisering av kvinner og et kjønnsmønster i Europaparlamentet?

I det forrige kapittelet ble det lagt frem to inndelinger av komiteene i Europaparlamentet, både langs vertikale og horisontale linjer. Ut fra slike skiller oppstår det visse forventninger til kjønnsmønstre i Europaparlamentet. I det følgende undersøkes disse forventningene. Det blir videre forsøkt å forklare hva som kan være årsaker til slike kjønnsforskjeller.

Kjønnsfordeling i komiteer rangert etter lovgivende innflytelse

Det første mønstret som undersøkes er vertikale mønstre, og i tabellen under er Yordanova sin operasjonalisering lagt til grunn. Innholdet i tabellen er andelen av hvert kjønn, innenfor hver kategori. Rammene (markert i mørke grått) gir den totale fordelingen av alle menn og av alle kvinnene i de ulike kategoriene (altså er verdiene i det lyse gråfeltet for hvert kjønn lagt sammen i de mørkegrå). Av denne inndelingen fremgår det at kvinner ikke er underrepresentert i komiteer med mye lovgivende innflytelse, når man sammenligner andelen av kvinnene med andelen av mennene i parlamentet. 56.6 prosent av kvinnene sitter i komiteer med mye lovgivende makt, sammenlignet med 52.3 prosent av alle mennene. Det er dermed ikke grunn til å anta at kvinner er marginalisert basert på plassering i komiteer med mye lovgivende makt. Holters teori om *krympende institusjoner* ser dermed ikke ut til å være gjeldende i Europaparlamentet. Hypotese 1 kan dermed avkreftes. Sett langsetter kategoriene basert på output, viser det seg at den største forskjellen i kvinneandel forekommer i komiteene med hovedsakelig regulatorisk output, med lite lovgivende innflytelse.

Yordanova finner i sin analyse ingen støtte for det partipolitiske perspektivet i tildelingen av komiteene med mye lovgivende makt. Partiloyalitet og ansiennitet i parlamentet øker ikke sannsynligheten for tildeling av plass til disse. De store partigruppene og nasjonale partiene er ikke overrepresentert i de komiteene med mye lovgivende innflytelse (Yordanova, 2009, s.269). Ut fra funnene til Yordanova kan det dermed antas at det er andre årsaker enn det partipolitiske perspektivet som har ført til at kvinner har en høy andel i komiteene med mye lovgivende makt. Det kan tenkes at en ut fra informasjons/distribusjonsperspektivet bedre kan forklare tildelingen av plasser, noe Yordanova videre bekrefter. I

informasjonsdrevne og blandende komiteer er det en sammenheng mellom medlemmenes ekspertisenivå og tildelingen av plasser til disse komiteene. Sett i sammenheng med Yordanova sine funn tyder dette på at kvinners overrepresentasjon i komiteer med mye lovgivende innflytelse har med deres ekspertise og interesser å gjøre.

Tabell 5 Yordanova sin inndeling med prosentvis inndeling av kjønn i EP6

	Komiteer med mye lovgivende innflytelse		Komiteer med lite lovgivende innflytelse		Totalt	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
Informasjonsdrevne komiteer med hovedsakelig regulatorisk output	19.8	18.5	31.2	20.9	51	39.4
Interessedrevne komiteer med hovedsakelig fordelings output	4.8	5.5	16.1	13.3	20.9	18.8
Blandende komiteer	27.7	32.5	0.5	10.1	28.2	42.6
Totalt	52.3	56.6	47.7	43.4	1312	

Funnene i tabellen over tyder dermed på at menn og kvinner har ulike interesser. Dette gjør det ekstra interessant å undersøke fordelingen av kjønn langs reproduksjonsproduksjonskontinuumet (Yordanova, 2009, s.275). Først undersøkes det hvorvidt jeg finner samme sammenheng som Yordanova. Siden det i hovedsak er kvinneandelen i lovgivende versus ikke-lovgivende komiteer som er interessefeltet for min analyse, kjøres det en logistisk analyse for å undersøke hva som avgjør tildelingen til komiteer med mye lovgivende makt. Før modellen kan kjøres må det redegjøres for variablene og modellen brukt i analysen.

Analysemodell og utledning av variabler

Det vil bli utført en multipl logistisk regresjonsanalyse for tildeling av komitéplass til komiteene med mye lovgivende makt. Dette er en dummyvariabel som tilsvarer medlemskap av en komité med mye lovgivende makt kontra medlemskap i komité med lite lovgivende

makt. Begrunnelsen for valg av denne analysemetoden, og ikke vanlig lineær logistisk analyse, er at den avhengige variabelen er dikotom og forutsetter et binært utfall (Skog, 2004, s.352; Tufte, 2000, s.7; Yordanova, 2009, s.269). Analyseenheten er *MEP i komité i partigruppe*, og tar ikke hensyn til når komitéplassen ble tildelt. Rapportørene som ikke er fullt medlem av komiteene tas ut av analysen. I tidligere kapitler er det blitt utledet en rekke variabler. I analysene benyttes noen av disse, mens andre variabler bearbeides for å gjennomføre analysene. Under følger en gjennomgang av variablene som vil bli brukt i analysen (se vedlegg, for beskrivende statistikk av variablene).

Kjønn er en naturlig dikotomi og variabelen brukes slik den foreligger, der kvinne kodes 1 og mann kodes 0. På samme måte som vist i kapittel fire forekommer denne kjønnsandelen som noe annerledes enn tidligere gjengitt, på grunn av endringen av duplikatene og ulike observasjonssenheter. For å måle ekspertiseterknnytninger til komiteene benyttes variabelen *komitéerfaring*, slik den foreligger operasjonalisert i kapittel fire.

Ansiennitet måles gjennom tre mål i analysen. (1) Antall perioder i Europaparlamentet måler langtidstjenende parlamentsmedlemmer, og viser seg i form av hvor mange terminer et medlem har sittet i Europaparlamentet. Slik variabelen foreligger, varierer den mellom 0-7 terminer og opererer med halve terminer. Også denne blir gjort om til et sett dikotome variabler. Ingen, en halv og en termin utgjør i de fleste tilfeller medlemskap i det sjette parlamentet. Disse holdes derfor som referansekategori. En og en halv til fire terminer kodes med verdien 1, og fire og en halv til syv terminer kodes med verdien 2. Dette fører til noe tap av informasjon, men da det er effekten av medlemmene som har sittet lenge i parlamentet jeg ønsker å undersøke, anses en slik operasjonalisering som tilfredsstillende. Mål nummer to (2), er en dikotom variabel som kontrollerer for effekten av å ha sittet i det foregående parlamentet, altså det femte parlamentet. Det siste målet på ansiennitet er (3) tidligere komitémedlemskap. Denne måler om MEPene har sittet i samme komité i det femte parlamentet. Dette er en dikotom variabel, der 0 tilkjenner at medlemmene ikke har vært medlem av samme komité i det femte parlamentet, og 1 viser at medlemmene har sittet i denne komiteen i femte parlamentet.

Aldersvariabelen, slik den foreligger, har ikke konstantleddet substansiell tolkning, da nullpunktet tilsvarer 0 år og den yngste i parlamentet er 21 år. I tidligere studier har alder vist seg ikke-signifikant på tildelingen av komitéplasser (McElroy, 2006, s.16; Yordanova, 2009, s.271). I disse analysene er alder målt respektivt i år og øverste kvartil av partigruppen. Jeg

benytter en aldersvariabel som grupperer medlemmene i tiårsgrupper, altså et sett dikotomier. Aldersvariabelen kodes på følgende måte: 20-30 åringer kodes 0, 30-40 åringer kodes 1, 40-50 åringer kodes 2, 50-60 åringer kodes 3, 60-70 åringer kodes 4 og 70-80 åringer kodes 5. På denne måten holdes aldersgruppene sammen og det kan undersøkes om denne operasjonaliseringen gir signifikante resultater på komitétildeling i motsetning til tidligere funn.

Det ville vært ønskelig å bruke *roll call votes* som et *expost* mål på tilknytninger til partigruppe og nasjonale partier, slik som i Yordanova (2009). Disse dataene passer dog ikke overens med mitt datasett, og ville ført til en eksklusjon av et stort antall av enhetene fra analysen. Mulige årsaker til dette kan være at mitt datasett belyser alle som har sittet i det sjette parlamentet¹³. Derfor må andre mål benyttes for å kontrollere for det partipolitiske perspektivet. De partipolitiske målene som inkluderes i analysen er: Kontroll for de største partigruppene, tidligere innenriksposisjon, bytte av partigruppe og tilhørighet til partigruppeledelsen. Effekten av tidligere innenriksposisjon på komitétildelingen testes ved en gruppering av verdiene slik de foreligger operasjonalisert i kapittel fire. Posisjonene grupperes i tre grupper: Statsministre, visestatsminister og ministre utgjør en gruppe. Disse grupperes sammen da de alle har hatt en regjeringsposisjon, og er en del av den utøvende makteliten i samfunnet. Partiledere, nestledere og medlemmer av parlamentet grupperes sammen. Disse grupperes da det er svært sannsynlig at partilederne og nestlederne har hatt plass i lovgivende forsamling, dersom de ikke har sittet i regjeringsposisjon. Disse grupperes altså basert på lovgivende posisjon i samfunnet. Den siste gruppen er medlemmer med ingen tidligere innenriksposisjon og de som har sittet i regionale og lokale styringsenheter. Dette er referanse kategorien. Med denne rangeringen settes en av grupperingene opp i mot de andre. Altså kan det sies noe om statsministernes, visestatsministernes og ministernes påvirkning på komitétildeling versus de med ingen, lokal eller regionale posisjonene. Det kan dog ikke sies noe om forholdet mellom statsministre, visestatsministre og minister versus partiledere, nestledere og medlemmer av parlamentet. Måten dataene er samlet inn på (se kapittel fire) gir allikevel en indirekte sammenligning, da innsamlingen er hierarkisk. En slik gruppering fører til noe mindre informasjon, men da det er relativt få av medlemmene i parlamentet som har hatt en innenriksposisjon vil trolig en gruppering bedre vise en eventuell effekt. Videre testes partipolitisk kontroll med hvorvidt bytte av partigruppe i det sjette parlamentet påvirker

¹³ Med unntak av de som er tatt ut av analysen som følge av bestemte kriterier (se kapittel fire)

tildelingen til komiteene. Denne variabelen er allerede utarbeidet til en dikotom variabel som kodes 0 for ikke bytte, og 1 for bytte av partigruppe. For å inkludere den i analysen snus retningen slik at verdien 1 signaliserer at medlemmet ikke har byttet partigruppe i det sjette parlamentet. Det kontrolleres også for medlemskap av partigruppeledelsen, i det sjette parlamentet. Denne inkluderes også som en dikotom variabel, der de øverste posisjonene i partigruppen, leder, med-leder og nestleder kodes til verdien 1 og de resterende medlemmene til verdien 0. Dette gjør det mulig å kontrollere for effekten av partigruppeledelsen på tildelingen av komitéplasser. Til slutt kontrolleres det for effekten av de tre største partigruppene i denne analysen, altså føres det inn en dummyvariabel for hver av partigruppene EEP-ED, S, og ALDE.

Logistisk regresjon av tildeling til komiteer med mye lovgivende innflytelse

Resultatene fra den logistiske analysen på tildeling av komitéplass i komiteer med mye lovgivende makt (i tabellen nedenfor), viser samme funn som Yordanova: Det er ingen signifikante resultater av de partispesifikke mål inkludert i analysen. Kjønn viser seg heller ikke signifikant i analysen. Det er dermed ikke belegg for å si at oddsen for å tildeles plasser i komiteer med mye lovgivende innflytelse er høyere for kvinner enn for menn. Den eneste signifikante variabelen i analysen er komitéerfaringer, altså finnes det støtte for distribusjon/informasjonsperspektivet i tildelingen av plasser i komiteer med mye lovgivende makt. Siden det kun er et signifikant resultat kan dette tyde på at det er andre ting som kan være med på å forklare tildelingen av komitéplass til komiteer med mye lovgivende makt. Det kan også tenkes at en slik gruppering av komiteene ikke gir et godt bilde på tildelingen av komitéplasser. Når plassene tildeles ligger ikke en slik gruppering til grunn. Det kan være andre aspekter som kan ha betydning for medlemmenes plasseringer i komiteer, slik som for eksempel prestisjen til komiteene. Utenrikskomiteen anses av medlemmene for å være en prestisjefylt komité. Dette er en komité med lite lovgivende innflytelse, men en komité mange ønsker å sitte i. En bedre modell kunne dermed trolig inkludert andre variabler, slik som prestisje og medlemmenes ønsker (Kolberg, 2000; Neuhold og Settembri, 2007, s.157). Den logistiske analysen bekrefter at det ikke er grunnlag for å anta at kvinner i det sjette parlamentet blir marginalisert i forhold til tildeling av komitéplasser.

Tabell 6 Logistisk regresjon: Komiteer delt inn etter lovgivende makt

Lovgivende	Tildeling av lovgivende komitéplass
Kjønn	0,19 (0,12)
Komiteerfaring	0,52* (0,12)
Aldersgruppe	0,03 (0,05)
Terminer	0,06 (0,26)
EP5	-0,41 (0,31)
Komité EP5	0,30 (0,18)
Innenriks	-0,06 (0,08)
Samme partigruppe EP6	-0,21 (0,20)
Ledelsen i partigruppen	0,33 (0,22)
EPP-ED	0,12 (0,16)
ALDE	0,28 (0,20)
S	0,08 (0,16)
Konstant	-0,021 (0,22)
-2LL	-925,14023
N	1365
*signifikant på fem prosents nivå	

Fravær av marginalisering trenger dog ikke å bety at det ikke finnes et funksjonelt kjønnskille i parlamentet. En fordeling av kjønnene langs reproduksjon-produksjonslinjer, i det sjette parlamentet, vise snarere tvert imot.

Kjønnsfordeling i komiteer langs reproduksjon-produksjonskontinuumet

I undersøkelser av kontinuumet reproduksjon-produksjon viser det seg at det er et kjønnsmonster også i Europaparlamentet. Dermed bekreftes hypotese 2. Tabell 7 under viser en oversikt over andelen av alle kvinner i parlamentet og andelen av alle menn i parlamentet langs kontinuumet. Kvinner har en synkende andel dersom en beveger seg fra venstre mot høyre i tabellen, altså fra reproduksjon til produksjon. For menn viser det seg også slike

tendenser, med et omvendt forhold langs kontinuumet. Disse tendensene er dog ikke like klare som hos kvinnene. Mennene har altså en høyere representasjon i produksjonssiden av kontinuumet.

Tabell 7 Prosentandel av kjønn langs reproduksjon-produksjonskontinuumet

Sosial velferd		Kultur/juss		Basisfunksjoner		Økonomi/teknikk	
Andel av mennene	Andel av kvinnene	Andel av mennene	Andel av kvinnene	Andel av mennene	Andel av kvinnene	Andel av mennene	Andel av kvinnene
13.7	29.6	26.1	28.4	31	20.7	29.2	21.2

Differansen mellom kjønnene er størst i sosial- og velferds kategorien, der det sitter omtrent 16 prosent flere av kvinnene enn av mennene, denne etterfølges av basisfunksjoner, økonomi/teknikk og kultur/juss. Ut fra teorien om horisontal representasjon er variasjonen i andelen menn og kvinner høyest i de to ytterpunktene, sosial velferd og økonomi/teknikk, og jevnere fordelt i de to midterste kategoriene (Wängnerud, 1998, s.55). Dette skillet tegner seg dermed ikke like skarpt i Europaparlamentet, der det i basisfunksjoner er større differanse mellom kjønnene enn i økonomi/teknikk kategorien. Dette kan tyde på at kjønnskillene langs kontinuumet er noe utvisket, slik andre studier har vist (Thomas, 1994; Wängnerud, 1998; 2009). En annen forklaring kan være at det er problematisk å bruke et slikt kontinuum på Europaparlamentet, da det i EU ikke driver direkte med omfordeling. Det viser seg dog et kjønnskilte langs kontinuumet, der de fleste kvinnene befinner seg på reproduksjonssiden og de fleste mennene befinner seg på produksjonssiden av kontinuumet. Det eksisterer dermed et kjønnsmonster i det sjette Europaparlamentet.

Ved å undersøke fordelingen av ledere og nestledere i komiteene kan det undersøkes om det sammen monster viser seg i fordelingen av viktige posisjoner i komiteene. Kvinner har ikke hatt noen lederstillinger i kategorien basisfunksjoner, i samsvar med funnene i tabellen over, er dette den kategorien der det er lavest andel kvinner, og differansen er stor mellom andelen av mennene og andelen av kvinnene. Av alle som har vært leder i økonomi/teknikk utgjør kvinner 25 prosent, i kultur/juss 20 prosent og 29 prosent i sosial- og velferds kategorien. Fordelingen av komitélederstillinger er dermed ikke entydig langs reproduksjon-produksjonslinjen. Dette bildet blir noe tydeligere om nestlederstillingen undersøkes. Beveger en seg fra høyre mot venstre i kontinuumet er en økende andel av nestlederne kvinner. Andelen er dog et prosentpoeng høyere blant nestlederne i kultur/juss

enn i sosial- og velferds kategorien. Det ser dermed ut til at kvinner er noe bedre representert i lederposisjonene i sosial- og velferds kategorien enn i økonomi/teknikk kategorien.

Undersøkes ansiennitet i parlamentet i lys av kontinuumet, finner en at gjennomsnittlig antall terminer og måneder i komité er aller høyest for kvinner i sosial- og velferds kategorien. Altså avkreftes hypotese 3. Det interessant er at også menn har høyest gjennomsnittlig antall måneder i komité i sosial- og velferds kategorien. Andelen av menn, med gjennomsnittlig antall terminer, er dog lavest i denne kategorien. I den kategorien der menn har høyest antall terminer, kultur/juss, har kvinner lavest antall terminer. Utforskes gjennomsnittlig antall måneder i komité langs kontinuumet er kultur/juss den kategorien med lavest gjennomsnittlig måneder for begge kjønn. Dette kan tyde på at det er i denne kategorien det skjer størst utskiftninger av komitémedlemmer i løpet av parlamentsperioden. I basisfunksjoner og økonomi/teknikk viser det seg en jevn fordeling blant kjønnene både i antall gjennomsnittlig terminer og antall gjennomsnittlig måneder i komité. Dette kan tale for distribusjons/informasjonsperspektivet, da langvarig medlemskap tyder på spesialisering (Kolberg, 2000; Yordanova, 2011b). Det kommer ikke frem noe entydig bilde, men mønstret er klarer for kvinner enn for menn.

Det kan videre tenkes at det foreligger en partieffekt på tildelingen langs kontinuumet, da venstresiden er flinkere til å representere kvinner enn høyresiden (Heath et al., 2005, s.426; Vallance og Davies, 1986, s.58). De store partigruppene har også mulighet til å fordele sine medlemmer ut over flere komiteer enn de små, og det er rimelig å anta at en eventuell motstand mot kvinners medlemskap i visse komiteer er mindre i de store partiene (Wängnerud, 1998, s.62;86). I tabellen (Tabell 88) nedenfor vises prosentandelen av alle kvinner og prosentandelen av alle menn i partigruppen langs kontinuumet. Partigruppene er sortert etter høyre-venstreaksen. Prosentandelen kvinner i en partigruppe langs kontinuumet blir derfor til sammen 100 prosent, det samme gjelder mennene i en partigruppe. Det viser seg, i samtlige partigrupper, et skille i prosentandelen langs kontinuumet. Kontroll for partiergruppetilhørighet, i det sjette parlamentet, viser ikke ut dette skillet. I samtlige partigrupper er det en høyere andel kvinner enn menn i sosial- og velferds kategorien. Det motsatte gjelder i økonomi/teknikk kategorien, der det i samtlige partigrupper finnes en høyere andel menn enn kvinner. Dette er med unntak av i ALDE, som har en høyere andel kvinner enn andelen menn i økonomi/teknikk kategorien. Videre viser det seg at UEN og IND/DEM, begge små partigrupper, ikke har noen kvinner i henholdsvis økonomi/teknikk kategorien og basisfunksjoner. Langs høyre-venstreaksen viser det seg ikke et tydelig skille i

andelen kjønn langs kontinuumet, i motsetning til hva som var forventet. Den variasjonen som fremgår av tabellen er i form av partigruppestørrelse. I tråd med tidligere antagelser har de små partigruppene gjennomgående en mer ujevn kjønnsfordeling langs kontinuumet enn de store.

Tabell 8 Prosentandel kjønn i partigruppe langs kontinuumet

	Sosial velferd		Kultur/juss		Basisfunksjoner		Økonomi/teknikk	
	menn	kvinne	menn	kvinne	menn	kvinne	menn	kvinne
GUE/NGL	18	23	24	38	32	31	26	8
Verts/ALE	17	40	25	20	29	25	29	15
S	15	26	25	29	31	26	30	20
ALDE	17	31	25	22	35	18	23	29
EPP-ED	14	30	25	31	28	20	33	19
UEN	16	43	27	14	29	43	29	0
IND/DEM	9	38	23	50	45	0	23	12

Tallene som fremgår av tabellen kan dermed tyde på at enten diskrimineres kvinner likt i alle partigruppene, på tildeling av komitéplasser, eller så er det andre faktorer som kan forklare kjønns skillet som oppstår i parlamentet.

Da denne undersøkelsen av kontinuumet kun er basert på en parlamentsperiode kan jeg ikke si noe om utviklingen over tid. Ved å jamstille funnene med hva Vallance og Davies (1986) fant i 1979 og 1984, kan det dog undersøkes om det har skjedd en lignende utvisking av horisontale kjønns mønstre i Europaparlamentet, slik tilfellet er i andre parlamenter (Thomas, 1994; Wängnerud, 1998; 2009). Dette blir kun en sammenligning av enkelte parlamenter og vil ikke gi et like klart bilde som hvis alle parlamentsperiodene ble sammenlignet. En slik sammenligning vil allikevel gi et inntrykk av en eventuell utvikling. Vallance og Davies ser på kjønnsdelingen i EMPL, ENVI¹⁴ og CULT versus ECON og TRAN. Tabellen viser den prosentvise fordelingen av menn og kvinner i de ulike tidsperiodene i komiteene. Det viser seg en økning av kvinneandelen i samtlige komiteer, men det eksisterer fortsatt et klart skille i komiteene Vallance og Davies utpekte som «myke» og «harde» komiteer. Dette underbygger ytterligere mine funn. De samme kjønns mønstrene,

¹⁴ Denne komiteen inkluderer også forbrukerbeskyttelse (IMCO) i perioden denne analysen ble utført.

som i det første og det andre parlamentet, eksisterer også i det sjette parlamentet. Det er dog noe jevnere fordeling av kjønne i komiteene. I forhold til kvinnerepresentasjon ser det dermed tilsynelatende ut som om de samme kjønnsmonstrene som eksisterte for tretti år siden fortsatt eksisterer, til tross for en økning i andelen kvinner.

Tabell 9 "Myke og harde" porteføljer: En sammenligning av det første, andre og sjette parlamentet

	1979		1984		2004-2009 ¹⁵	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
EMPL	67	33	77	23	62	38
ENVI	59	41	74	26	55	45
CULT	68	32	84	16	61	39
ECON	100	0	88	12	80	20
TRAN	97	3	86	14	80	20

Det kan ikke utelukkes at det finnes en «periodeeffekt». Av tabellen fremkommer det en lav andel kvinner i ENVI og CULT i det andre parlamentet, i motsetning til de komparativt høye i det første og sjette parlamentet. Det kunne derfor vært interessant å gjøre lignende undersøkelser i et videre tidsspenn, for å undersøke om det har vært samme tendens til en utvisking av dette skillet i Europaparlamentet som i nasjonale parlamenter, til tross for at mine funn ikke peker i den retningen.

Forventninger til tildeling av komitéplasser langs kontinuumet

Funnene gjort hittil i oppgaven viser en tradisjonell fordeling av kjønne innen parlamentskomiteene, men at enkelte kategorier skiller seg mer ut enn andre. Det er grunn til å forvente en signifikant kjønns effekt på tildeling av komitéplasser til sosial- og velferds-kategorien, basisfunksjoner og økonomi/teknikk kategorien. I kultur/juss kategorien er andelen blant kjønne derimot tilnærmet lik, og kjønn vil derfor trolig ikke være en signifikant faktor på tildelingen innen denne kategorien. Dette gir grunnlag for følgende hypotese:

Hypotese 4: Det å være kvinne har en positiv signifikant effekt på tildelingen av komitéplass i sosial- og velferds-kategorien, og en signifikant negativ effekt på

¹⁵ Basert på datasettet uten komitéduplikater

tildelingen til basisfunksjoner og økonomi/teknikk kategorien. Effekten av kjønn på tildeling av plass til kultur/juss kategorien er ikke signifikant.

Vallance og Davies understreker at MEPenes komitétilhørighet har en tendens til å tilknyttes deres ekspertiseområder (Vallance og Davies, 1986, s.67). Det at kvinner på 1980-tallet ikke lenger så ut til å dominere utdanningskomiteene, slik som bekreftet i tabellen 9, ble tatt som et tegn på at valg sto sentralt i komitétildelingen (Thomas, 1994, s.67). Vallance og Davies understreker dog at kjønnsmonsteret har tradisjonelle linjer: «*In 1984, women continue to be best represented on the same committees [as in 1979], and there seems no reason, apart from tradition, why this should be so*». Dette kan relateres til distribusjon/informasjonsperspektivet i kongressteori, som gjør det mulig å teste om erfaringer innen komiteenes område påvirker tildeling av komitéplasser. Dersom kvinner og menn har ulike interesser, vil dette vise seg ved at kvinner og erfaring har positiv effekt på tildelingen av komitéplasser i sosial- og velferdskategorien, og det vil være negativ effekt på kvinner i tildelingen til økonomi/teknikk kategorien og positiv effekt for erfaringer.

Hypotese 5: Erfaringer innen komiteens portefølje øker sannsynligheten for å tildeles komitéplass langs alle kategoriene i kontinuumet.

Disse hypotesene kan testes med en logistisk regresjonsanalyse av tildeling av komitéplasser.

Tildeling av komitéplasser langs kontinuumet

Funnene ovenfor har vært basert på enkle krysstabellanalyser, og ut fra disse kan en ikke si noe om faktisk effekt på tildeling av komitéplasser. Det kan heller ikke kontrolleres for bakenforliggende variabler i slike analyser. Spørsmålet blir da om det er andre faktorer som spiller inn på tildelingen av komitéplasser, og om kjønn har en signifikant effekt på tildelingen av komitéplass langs kontinuumet? I det følgende blir det testet om ekspertise og kjønn påvirker tildelingen av komitéplass.

Det vil bli utført en multippel logistisk regresjonsanalyse for tildeling av komitéplass langs kontinuumet. Dette innebærer at det vil bli kjørt fire separate analyser for hver kategori. Hver kategori er en dummyvariabel som tilsvarende medlemskap kontra ikke medlemskap av en komité i kategorien (se vedlegg, tabell 15). Det er mulig å benytte en multinomisk logistisk regresjonsanalyse, der kategoriene i kontinuumet settes opp mot hverandre, men en slik modell forutsetter en referansekategori som alle kategoriene sammenlignes med. Langs kontinuumet finnes det ingen slik *naturlig* referansekategori, og det er vanskelig å begrunne

valget av en slik kategori. Jeg ønsker ikke å sammenligne, slik som en multinomisk modell forutsetter, alle kategoriene i forhold til en referansekategori. Ettersom jeg ønsker å se på effekten av tildeling til en komitéplass i en kategori sammenlignet med tildeling av komitéplass i alle de andre kategoriene, benyttes en multipl logistisk regresjonsanalyse. Begrunnelsen for valg av denne analysemetoden, og ikke vanlig lineær analyse, er at den avhengige variabelen er dikotom og forutsetter et binært utfall (Skog, 2004, s.352; Tuft, 2000, s.7; Yordanova, 2009, s.269). Analyseenheten er den samme som tidligere, *MEP i komité i partigruppe*. Rapportørene som ikke er fullt medlem av komiteene tas ut av analysen. De samme variablene som tidligere ble benyttet i den logistiske modellen vil også bli benyttet her.

I tabell 10 vises resultatene av den logistiske regresjonsanalysen. I alle modellene er det en signifikant forbedring av log likelihood-verdien ved innføringen av de tolv variablene i forhold til kun konstantleddet. Minst en av de uavhengige variablene i hver analyse gir altså signifikante bidrag til å forklare tildeling av komitéplass i en av kategoriene i kontinuumet (Tuft, 2000, s.39). Av tabellen fremgår ingen klare mønstre for hva som kan avgjøre tildelingen av komiteer. Ingen av variablene benyttet i modellen gir signifikante resultater i alle kategoriene, og de variablene som har signifikant effekt skifter ofte fortegn. Kjønn er den variabelen som ser ut til å ha et klarest mønster langs kontinuumet. Denne skifter også fortegn, dette var som forventet. Kjønn har en signifikant effekt på tildeling av komitéplass i alle kategoriene, med unntak av kultur/juss kategorien. Logaritmen av oddsen for å tildeles komitéplass i sosial- og velferds-kategorien øker når en beveger seg fra mann til kvinne på den uavhengige variabelen, kjønn. Med andre ord; det er en positiv sammenheng mellom det å være kvinne og tildelingen av plass i sosial- og velferds-kategorien i det sjette parlamentet. Denne sammenhengen er negativ i basisfunksjoner og økonomi/teknikk kategorien. Hypotese 4 bekreftes følgelig. En annen variabel er komitéerfaringer, denne har negativ effekt på tildeling av komitéplasser i basisfunksjoner og økonomi/teknikk kategorien. Dette er uventet, da komitéerfaringer viser seg gjennomgående som den eneste signifikante variabelen i andre studier på komité-tildeling i Europaparlamentet. I alle disse studiene har komitéerfaringer en positiv effekt (Bowler og Farrell, 1995; McElroy, 2006; Yordanova, 2009). Komité-medlemskap er også signifikant i tre av de fire kategoriene, men i likhet med komitéerfaringer skifter denne fortegn. Tidligere komité-medlemskap har positiv signifikant effekt på tildelingen av plasser i sosial- og velferds-kategorien og økonomi/teknikk kategorien, men negativ effekt på tildeling av komitéplass i kultur/juss kategorien. Denne variabelen har

også vist seg positiv signifikant i andre analyser (McElroy, 2006; Yordanova, 2009), og de ulike fortegnene i resultatene var derfor ikke forventet. Det at variabelen ikke er gjennomgående signifikante, og at de skifter fortegn, gjør at det ikke er grunnlag for å konkludere med hva som kan forårsake tildelingen av komitéplasser langs kontinuumet. Resultatene viser at kontinuumet forklares av kjønn, men kongressteori gir ikke et klart bilde av hva som avgjør tildelingen av komitéplasser langs kontinuumet. Denne analysen kan derfor ikke verifisere den økende graden av spesialisering i parlamentet, lagt frem i distribusjon/informasjonsperspektivet, da denne effekten kun gjør seg gjeldene i bestemte komiteer. Hypotese 5 kan dermed ikke bekreftes. Det kan være en rekke årsaker til dette.

Jeg ser fem mulige grunner til at det ikke fremkommer klare gjennomgående resultater av modellen: utvalget, gruppering av komiteer, kongressteoriens forklaringskraft, operasjonaliseringer og utelatte variabler. 1) Utvalget i denne analysen skiller seg fra tidligere analyser ved at min studie inkluderer alle som har sittet i det sjette parlamentet, og ikke bare de som kom inn i begynnelsen av perioden. 2) Grupperingen av komiteer gjør at kongressteori ikke kan forklare tildelingen. Ingen av de tidligere studiene undersøker alle komiteene, og det kan tenkes at det i enkelte komiteer ikke er en positiv sammenheng mellom erfaringer og komitéplasstildeling. En annen forklaring er at grupperingen av komiteene påvirker resultatet av komitéerfaring, på en eller annen måte. Selv om tildelingen av komitéplasser i komiteene, sett hver for seg, har en positiv effekt av komitéerfaringer, fører en gruppering til motsatt fortegn, altså negativ effekt. Eventuelt kan denne grupperingen føre til en noe begrenset forklaringskraft, for tildelingen av komiteene i Europaparlamentet, da en slik gruppering ikke legges til grunn når komitéplassene tildeles. 3) En tredje faktor, som kan forklare fraværet av tydelige forklaringsmønstre på tildelingen av plasser langs kontinuumet, er hvorvidt kongressteori er egnet til å forklare komitétildeling i Europaparlamentet. De ulike resultatene, i studiene med kongressteori, kan være forårsaket av at parlamentet undersøkes uten å settes i kontekst med utviklingen parlamentet har vært igjennom (Yordanova, 2011b). 4) Det kan også tenkes at det forekommer operasjonaliseringsforskjeller som fører til usignifikante resultater. Da jeg i denne analysen opererer med distribusjon- og informasjonsperspektiv i samme perspektiv, og alle variablene er dikotome, kan det tenkes at enkelte effekter forsvinner i analysen. 5) En siste mulig forklaring kan være at viktige variabler ikke er inkludert i analysen. Slike variabler kan for eksempel være av partipolitisk art, som nevnt er ikke *roll call votes* inkludert i analysen. Det er mulig at slike mål for lojalitet er bedre enn de som er inkludert i denne analysen. En annen variabel som kan ha mulig

forklaringskraft er medlemmenes komitéønske, slik som vist i Wängnerud (1998). Slike variabler kunne kanskje ha forbedret modellen.

Til tross for disse innvendingene fremgår effekten av kjønn slik som forventet. Dette gir grunnlag for en sammenligning av de to ytterpunktene i kontinuumet. Det er her det forventes å være størst forskjell mellom kjønnene (Wängnerud, 1998). Resultatene av den logistiske analysen viser at de to ytterpunktene, sosial- og velferds kategorien og økonomi/teknikk kategorien, har signifikante resultater på omtrent samme variabler, og at disse har motsatt fortegn i mange av tilfellene. Det ser dermed ut til at disse to kategoriene har omvendt forhold på effekten av variablene og tildelingen av komitéplass i kategoriene. Oddsen for å sitte i sosial velferd øker i det sjette parlamentet dersom: Medlemmet er en kvinne, har erfaring innen komiteens område og har sittet i samme komité i det femte parlamentet. Oddsen synker derimot dersom medlemmet har sittet i det femte parlamentet, har en posisjon i partigruppeledelsen, har sittet i en høyere innenriksposisjon enn lokalpolitikk eller er medlem av sosialistgruppen. Det motsatte gjelder oddsen for å sitte i økonomi/teknikk kategorien. Oddsen øker for medlemmer som er menn, som mangler erfaring innen komiteens område og som har sittet i partigruppeledelsen. I begge kategoriene er det en positiv effekt å ha sittet i samme komité i det femte parlamentet.

Tabell 10 Logistisk regresjonsanalyse av komitétildeling langs kontinuumet

Kontinuum	Sosial velferd	Kultur/juss	Basisfunksjoner	Økonomi/teknikk
Kjønn	1,08* (0,15)	0,10 (0,13)	-0,57* (0,14)	-0,44* (0,14)
Komitéeerfaring	0,68* (0,15)	0,17 (0,13)	-0,43* (0,14)	-0,28* (0,14)
Aldersgruppe	0,09 (0,07)	-0,05 (0,06)	-0,04 (0,06)	0,02 (0,06)
Terminer	0,31 (0,35)	-0,16 (0,30)	-0,15 (0,29)	0,12 (0,29)
EP5	-1,07* (0,43)	0,75* (0,35)	0,26 (0,34)	-0,42 (0,35)
Komité EP5	0,76* (0,26)	-0,96* (0,21)	0,10 (0,20)	0,40** (0,21)
Innenriksposisjon	-0,21** (0,12)	0,05 (0,09)	0,13 (0,10)	-0,04 (0,09)
Samme partigruppe EP6	0,08 (0,27)	-0,59* (0,22)	0,43** (0,23)	0,14 (0,24)
Ledelsen i partigruppen	-0,53** (0,32)	0,14 (0,24)	-0,22 (0,25)	0,41** (0,23)
EPP-ED	-0,30 (0,20)	0,10 (0,18)	-0,16 (0,17)	0,29 (0,18)
ALDE	-0,26 (0,26)	0,15 (0,23)	-0,19 (0,23)	0,24 (0,23)
S	-0,58* (0,22)	0,27 (0,19)	-0,10 (0,18)	0,28 (0,19)
Konstant	-1,94* (0,31)	-0,66* (0,24)	-0,95* (0,25)	-1,17 (0,26)
-2LL	-606,80244	-783,23732	-789,13613	-777,2956
N	1365	1365	1365	1365

*signifikant på fem prosents nivå **signifikant på ti prosents nivå

Trass tidligere innvendinger mot multinomisk logistisk regresjon på kontinuumet, blir det kjørt en kontroll med denne modellen. Dette for å undersøke om resultatene gir andre svar enn en binomisk logistisk modell. Kultur/juss blir valgt som referansekategori, da denne ser ut til å være «nøytral» i form av usignifikante resultater på kjønn. Det er liten forskjell i resultatene fra de to modellene, multinomisk og binomisk modell (se vedlegg, tabell 17). Dersom kultur/juss kategorien holdes som referansekategori, blir effekten av partigruppeledelse usignifikant. Sammenlignet med kultur/juss kategorien har derfor partigruppeledelse ikke signifikante resultater på tildeling av plasser til sosial- og velferdskategorien og økonomi/teknikk kategorien. Medlemskap av samme partigruppe i det sjette parlamentet gir signifikant effekt på tildeling av plass i økonomi/teknikk kategorien, sammenlignet med tildeling til kultur/juss. Sammenlignet med kultur/juss kategorien er det en positiv signifikant effekt, på tildelingen av komitéplass, å ha sittet i samme partigruppe hele den sjette parlamentsperioden. I den binomiske modellen ser en dog at denne variabelen har en negativ signifikant effekt på tildeling av plass i kultur/juss kategorien. Dette ser ut til å oppveie for endringen av signifikans i denne variabelen for tildeling av plass til økonomi/teknikk, i den multinomisk modellen. Det er verdt å merke seg at medlemskap til sosial- og velferdskategorien forblir usignifikant. Siden forskjellene er relativt små, velger jeg å beholde den binomiske modellen.

Ut fra den logistiske modellen og funnene i kjønnsfordelingen kan vi konkludere med at det finnes et kjønnsmonster langs reproduksjons-produksjonslinjen i det sjette parlamentet. Resultatene fra ytterpunktene av kontinuumet gir motsatt fortegn, noe som tyder på at det er ulike kriterier for tildeling i disse to kategoriene. Det fremgår ingen entydige mønstre i variablene som gjør det mulig å konkludere, i den ene eller andre retningen, ut fra kongressteori. Det viser seg innslag av både distribusjons/informasjonsperspektivet og den partipolitiske tilnærmingen. Den kjønns-spesifikke forskjellen ser dermed ut til å være til stede, men det er usikkert hvordan den ikke-kjønns-spesifikke spiller inn. Med andre ord hvordan kongressteori og funnene, på kjønn, i denne oppgaven utfyller hverandre. En forklaring på hvorfor det er en kjønns-spesifikk forskjell ser dermed ut til å være til stede, men det er usikkert hvordan mønstrene oppstår. Da modellen over ikke ga klare svar på dette, må kjønnsmonstre dermed ses i lys av tidligere forskning på horisontale kjønnsmonstre.

Erfaringsvariabelen er en gjennomgående signifikant variabel, og det ser ut til at kvinnene som sitter i sosial- og velferdskategorien er kvinner med erfaringer innen disse

komiteenes portefølje. Dette kan se ut til å stemme overens med strategiorienterte forklaringsmodeller. Kvinner sitter i komiteer, på reproduksjonssiden av kontinuumet, fordi deres interesser er innen dette politiske området (Bergqvist, 1994; Hallberg, 2003; Holter, 1981; Skjeie, 1992; Thomas, 1994; Wängnerud, 1996; 1998). I strategiorienterte forklaringsmodeller tas det ikke hensyn til hva som forårsaker ulike interesser hos menn og kvinner. I denne oppgaven er det heller ikke grunnlag for en slik diskusjon. Gjennomgående, i denne oppgaven, er det vist at mønstret er tydeligere for kvinner enn for menn. Dette kan forklares ut fra den *kritiske grensen*, da kvinner er færre enn menn. Kvinner må derfor mobilisere for å komme inn i komiteene de anser som viktige (Dahlerup, 1988, s.296). Mennene er i flertall og kan derfor spre sine medlemmer utover flere komiteer. Et slikt syn forutsetter en sterk bevissthet rundt kjønn og kjønnsinteresser blant parlamentsmedlemmene. Ikke alle medlemmer vil trolig tilkjenne en slik kobling, andre vil trolig ta direkte avstand fra den (Vallance og Davies, 1986, s.62-64). I den andre forklaringsmodellen, systemorienterte forklaringer, legges det til grunn, slik som i Holters tese, at kvinner marginaliseres og holdes utenfor viktige posisjoner. Dette forutsetter at mannlige porteføljer anses som viktigere enn kvinnelige (Hallberg, 2003, s.17; Hirdman, 1988, s.76-79; Wängnerud, 1996, s.129-130). Et slikt maktforhold viser seg ikke gjeldene i det sjette parlamentet, da mange av komiteene plassert på reproduksjonssiden av kontinuumet har mye lovgivende innflytelse, og mange av komiteene på produksjonssiden har lite lovgivende innflytelse. En tredje forklaring på kjønnsmønstre kan være prestisje. Kolberg finner i sine analyser en negativ sammenheng mellom det å være kvinne og tildeling av prestisjefylte komitéplass (Kolberg, 2000). Det kan tenkes at det er en sammenheng mellom hvilke komiteer som er prestisjefylte og plassering langs kontinuumet. Eksempelvis trekkes to komiteer frem, som prestisjefylte i Europaparlamentet, AFET og BUDG (Neuhold og Settembri, 2007, s.157). Begge disse befinner seg på produksjonssiden av kontinuumet, og har en betraktelig høyere andel menn enn kvinner som medlemmer. Prestisje forblir et ukontrollert aspekt i komitétildeling i Europaparlamentet.

I komitétildelingen forblir det uklart om partikontroll eller egeninteresse er den avgjørende faktoren, det ser ut til å være innslag av begge. Det kan tenkes at undersøkelser av rapportoppdrag vil gi klarere svar på hva som kan være årsakene til kjønnskiller i det sjette parlamentet. I det følgende undersøkes dette.

Kapittel 7: Kvinner som rapportører

Det er tradisjonelle kjønnsmønstre i tildelingen av komitéplasser, men det viser seg ingen klare skiller i hva som avgjør tildelingen. Det ser ut som erfaringer og tidligere komitémedlemskap er viktige faktorer. I denne delen av analysen undersøkes det for tildeling av rapportøroppdrag, de viktigste arbeidsoppgavene i parlamentet. Det undersøkes hvorvidt samme kjønnsmønstre forekommer i fordelingen av rapporter og antall rapportører. Det undersøkes også hvorvidt sannsynligheten for tildelingen av rapportøroppdrag øker for kvinner i sosial- og velferds kategorien og minker i økonomi/teknikk kategorien, slik som vist i komitétildeelingen. Dette vil dermed kunne belyse om hvorvidt det er forskjeller også i aktivitetsnivået og arbeidsdelingen langs kontinuumet.

Tidligere funn på rapporttildeling

Forskning på tildelingen av rapportøroppdrag har ikke ført til mer konsensus rundt hvem som er rapportskrivere enn forskningen på tildelingen av komitéplasser. I likhet med denne forskningen har forskningen på rapporttildeling gitt ulike resultater for ulike analysetidspunkt. Rapportskriving, er som vi har sett, en av de viktigste individuelle oppdragene en kan ha i Europaparlamentet. Det er rapporten som legger grunnlaget for hva komiteen foreslår til plenum angående et lovforslag. Fordelingen av rapporter skal reflektere proporsjonalt plenumsforsamlingens partigrupper og nasjonale partidelegasjoner. I studier av rapporttildelingen har det dog kommet frem at rapporter tildeles til noen privilegerte aktører. Hvem disse privilegerte aktørene er, avhenger av i hvilken periode studien er utført (Yordanova, 2011b, s.602). Forskningen undersøker både kriterier ved MEPene og kriterier ved partigruppene. Nedenfor oppsummeres den viktigste forskningen på rapporttildeling og hvilke funn som foreligger. Det legges her vekt på forskning på partigruppe, land og individuelle karakteristika og ikke funn på sammenhengen mellom nasjonale parti og rapportskriving, da denne sammenhengen ikke undersøkes nærmere.

Til støtte for den partipolitiske tilnærmingen har det til enhver tid vært noe disproporsjonalitet i forholdet mellom partigruppetørrelse og tildeling av rapporter (Yordanova, 2011b, s.606). I det tredje til femte parlamentet var de største partigruppene,

EPP-ED og S¹⁶ noe overrepresentert og de minste partigruppene underrepresentert (Benedetto, 2005; Hausemer, 2006; Kaeding, 2005; Mamadouh og Raunio, 2003; Yordanova, 2011b). Jo lengre unna den største partigruppen på venstre-høyreaksen i politikkpreferanser, jo mindre sannsynlig er det at MEPer fra denne partigruppen får en viktig rapport (Hausemer, 2006, s.519-521). Det finnes også et klart skille mellom partigrupper som er for og imot integrasjon, der partigrupper imot integrasjon er underrepresentert i rapportskriving (Kaeding, 2005, s.93). Ytterligere finnes det ulikheter i tildelingen av ulike typer rapporter til partigruppene. I tildelingen av medbestemmelsesrapporter, den typen rapporter som anses for å være viktigst, var de grønne overrepresentert i det fjerde og femte parlamentet (Benedetto, 2005, s.80-81; Yordanova, 2011b, s.606). I det sjette parlamentet var det medlemmer fra EPP-ED og ALDE som skrev flest medbestemmelsesrapporter (Yordanova, 2011a, s.116; Yordanova, 2011b, s.606). Basert på disse tidligere funnene utledes følgende hypotese:

Hypotese 6: Andelen rapporter er høyest blant EPP-ED, ALDE og Sosialistene.

I dataene på representasjonen av kvinner langs venstre-høyreaksen fant jeg, i tråd med tidligere studier, at kvinner er bedre representert av partiene på venstresiden av den politiske skalaen. Dette videreføres i antagelsene om rapporttildeling og følgende hypotese fremsettes:

Hypotese 7: Partigruppene til venstre på den partipolitiske skalaen er flinkere til å representere kvinner i rapportskrivingen enn partigruppene til høyre på aksen.

I fordelingen blant de nasjonale delegasjonene tegner det seg et lignende bilde som i fordelingen blant partigruppene; hovedsakelig proporsjonal tildeling, med noen forskjeller. Britiske, tyske og nederlandske MEPer var noe overrepresentert i både det tredje og det fjerde parlamentet. Belgiske MEPer var overrepresentert i det tredje parlamentet, og spanske, irske og luxemburgske MEPer i det fjerde parlamentet (Mamadouh og Raunio, 2003, s.347). Ut fra en studie utført på det fjerde og det femte parlamentet finner en at det er stor disproporsjonalitet mellom nasjonale partidelegasjonenes størrelse og tildeling av rapportoppdrag. Denne studien støtter også opp om tyskere og nederlendere som overrepresentert i rapportskrivingen (Kaeding, 2005, s.87). Det kan dermed se ut til å være en disproporsjonalitet blant medlemslandene, det antas at denne også gjelder i det sjette parlamentet. Følgende hypotese undersøkes:

¹⁶ Den gangen het partigruppen *The Party of European Socialists* (PSE), dette tilsvarer sosialistene i det sjette parlamentet.

Hypotese 8: Det er en disproporsjonal fordeling av rapportene blant de nasjonale delegasjonene.

Tidligere i denne oppgaven vises det en variasjon i kvinnerepresentasjon blant nasjonale delegasjoner, dermed kan det også forventes at det videre vil være en ulik representasjon av kvinner i rapportskrivningen blant de nasjonale delegasjonene. Det forventes at de delegasjonene som er flinkest til å representere kvinner også er flinkest til å representere kvinner i rapportøroppdrag:

Hypotese 9: De nasjonale delegasjonene som har høyest kvinneandel er flinkere til å representere kvinner i rapportskrivning enn partigrupper med lav kvinneandel.

Den partipolitiske tilnærmingen underbygges videre av funn som indikerer at partigruppene benytter rapportskrivning som et middel til å kontrollere medlemmene, og at det er en negativ sammenheng mellom ideologisk avstand fra partigruppen og tildeling av rapportøroppdrag. Jo lenger avstand, jo mindre sannsynlig er det å bli tildelt rapportøroppdrag (Yoshinaka et al., 2010, s.472). Gruppekoordinatorene tillater de mest lojale medlemmene (Hausemer, 2006, s.525; Yordanova, 2011a, s.115,117) og MEPer fra mindre nasjonale parti å få rapporter som er viktigst for dem (Hausemer, 2006, s.525). En slik kontroll fra partigruppelederne viser seg å være et relativt nytt fenomen, der et skille oppstår før og etter det fjerde parlamentet (Kreppel gjengitt i Yordanova, 2011b, s.606).

Ekspertise innenfor komiteens politiske område har en positiv sammenheng med sannsynligheten for å få rapportøroppdrag (Yoshinaka et al., 2010, s.472). Dette viser seg for konsultasjonsrapporter og ikke medbestemmelsesrapporter (Yordanova, 2011a, s.115). Dette er med på å understøtte informasjonstilnærmingen i rapporttildelingen. Interesser gjør seg også gjeldene i rapporttildelingen. Det har vist seg at medlemmer fra partigrupper med høyt fokus på miljø har større sannsynlighet for å tildeles rapportøroppdrag i miljøkomiteen, enn medlemmer fra partigrupper som ikke har dette fokuset (Kaeding, 2004, s. 363-366). Dette kan taler for distribusjonstilnærmingen. Videre er sannsynligheten større for at en komitéleder får rapportøroppdrag enn andre medlemmer. De MEPene som er aktive i parlamentet har større sannsynlighet for å skrive rapporter enn medlemmer med høyt fravær. I likhet med partigrupper er MEPenes positive holdninger til integrasjon og antall rapporter positivt korrelert. MEPer som er negativt innstilt til integrasjon blir ekskludert fra rapportøroppdrag (Yoshinaka et al., 2010, s.472-475).

Effekten av ansiennitet i Europaparlamentet på rapportskriving er uavklart. Enkelte finner ingen sammenheng mellom ansiennitet og tildelingen av rapportøroppdrag (Yoshinaka et al., 2010, s.474), mens andre finner en sterk positiv sammenheng mellom ansiennitet i komité og antall medbestemmelsesrapporter. Ansiennitet har vist seg å være et mål på en spesialisering av parlamentet. De senere funnene kan dermed støtte opp om at rapporttildeling skjer på bakgrunn av informasjonsperspektivet (Yordanova, 2011a, s.116).

Altså er det mange ulike funn, i forskningen på rapporttildelingen, som peker i retning av både distribusjon-, informasjon- og det partipolitiske perspektivet. De ulike resultatene gir et vanskelig utgangspunkt for å teste eventuelle ulikheter mellom menn og kvinners representasjon og hva som kan ha forårsaket disse. Eventuelle kjønnsforskjeller i tildelingen av rapporter må til enhver tid testes opp mot bakenforliggende faktorer. Kongressteorien og tidligere nevnte funn utgjør slike faktorer. Det er derfor viktig å være klar over hva disse funnene innebærer, og til enhver tid benytte funnene nærmest mulig den sjette parlamentsperioden, slik at det tas hensyn til periodiske ulikheter i funnene, basert på kongressteori. For å undersøke om det finnes kjønnsforskjeller også i rapporttildeling benyttes vertikal og horisontal representasjon, også i disse analysene.

Forventninger til sammenheng mellom komitéplassering og fordelingen av rapporter

Det vil være interessant å undersøke kjønnsforskjeller i rapporttildelingen i lys av Yordanova sin inndeling, fordi, som tidligere vist, er det en forskjell i andelen kjønn i komiteene etter denne inndelingen. Kvinner er overrepresentert i komiteer med mye lovgivende makt. Det kan antas at dette også gjør seg gjeldene i fordelingen av rapporter blant kjønnene. Altså, at det finnes en større andel av rapportene skrevet av kvinner i komiteer med mye lovgivende makt. Følgende hypotese fremsettes:

Hypotese 10: Kvinner skriver flere rapporter i komiteene med mye lovgivende makt enn i komiteene med lite lovgivende makt. Andelen rapporter skrevet av kvinner i komiteer med mye lovgivende innflytelse er høyere enn andelen rapporter skrevet av menn.

Reproduksjons-produksjonskontinuumet antas å gjøre seg gjeldene også i fordelingen av antall rapporter blant kjønnene. Som følge av antagelsen om flere kvinner i reproduksjonsdelen av kontinuumet antas det at andelen rapporter skrevet av kvinner er synkende, når en beveger seg fra venstre til høyre langs kontinuumet. På sammen måte

forventes motsatt effekt av antallet rapporter skrevet av menn. Disse forventningene fremstilles i følgende hypotese:

Hypotese 11: Andelen av rapportene skrevet av kvinner er høyest i sosial- og velferdskategorien og lavest i økonomi/teknikk kategorien. Andelen rapporter skrevet av menn er høyest i økonomi/teknikk kategorien og lavest i sosial- og velferdskategorien.

I det påfølgende undersøkes forholdet mellom ulike deler av parlamentet, andelen rapporter og fordelingen av disse mellom kjønnene.

Tildelingen av rapporter til kvinner¹⁷

Av datasettet fremkommer det at 1359 rapporter ble skrevet i det sjette parlamentet. 45 prosent (414 av 923) av medlemmene skrev en eller flere rapporter. Av rapportørene er det 38 prosent kvinner. Sammenlignet med andelen kvinner i parlamentet og andelen rapportører er kvinner overrepresentert. Det interessante er at over halvparten, 55 prosent, av alle kvinnene skriver en eller flere rapporter. Til sammenligning skriver 40.5 prosent av alle mennene en eller flere rapporter.

Av det totale antallet rapporter skrevet, skriver rapportørene gjennomsnittlig 3.26 rapporter hver. Av de mennene som skriver rapporter, skrives det gjennomsnittlig 3.4 rapporter per mannlig rapportør. De kvinnelige rapportørene skriver i gjennomsnitt litt i underkant av 3 rapporter hver. Selv om kvinner er noe overrepresentert som rapportører i forhold til antallet kvinner i parlamentet, skriver de gjennomsnittlig færre rapporter. Dette bekreftes ytterligere ved å se på det totale antallet rapporter og fordelingen blant kjønn. Av de 1359 rapportene er 453 skrevet av kvinner, dette tilsvarer en prosentandel på 33.3. Sammenlignet med andelen i parlamentet er dermed overrepresentasjonen ikke særlig stor. Av rapportørene som har skrevet de viktigste rapportene, medbestemmelsesrapportene, er 36.5 prosent kvinner. Av det totale antallet medbestemmelsesrapporter har kvinner skrevet 42 prosent. Kvinner er dermed, sammenlignet med sin andel, overrepresentert hva gjelder skrivingen av medbestemmelsesrapporter. Det ser ut til at kvinnene i parlamentet kompensere noe for sin underrepresentasjon. Det er ikke grunnlag for å si at kvinner marginaliseres med hensyn til rapportoppdrag i det sjette parlamentet. Det er uklart hva som

¹⁷ Disse dataene er basert på alle tre datasettene; uten partiduplikater, uten komitéduplikater og uten begge.

er årsaken(e) til at kvinner er mer aktive som rapportører, i forhold til sin andel i parlamentet, enn menn. Det kan være bakenforliggende faktorer som avgjør tildelingen av rapporter, slik som: Hvilket land medlemmet representerer eller hvilken partigruppe en sitter i. Nedenfor undersøkes fordelingen av rapportører i partigruppene, i medlemslandenes delegasjoner og i komiteene, sett i lys av kjønn.

Rapporter, partigrupper og kvinner

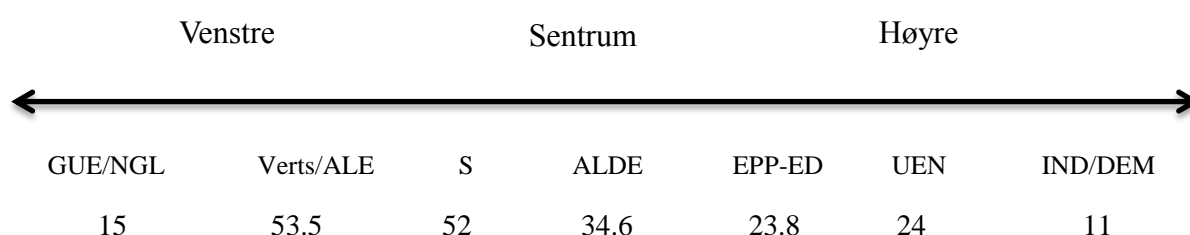
De tre største partigruppene har flest rapportører, dette stemmer så å si overens med proporsjonal representasjon i forhold til partienes størrelse. Dette underbygges av at de samme partiene har høyest andel gjennomsnittlige rapporter per rapportørskriver. Dermed kan hypotese 6 bekreftes. Sammenlignes prosentandelen av medlemmene og prosentandelen av rapportene, finner vi støtte for at rapportene ikke er proporsjonalt fordelt. Det viser seg, som i tidligere funn (Yordanova, 2011b), at EPP-ED er overrepresentert i antall rapporter sammenlignet med antallet seter. I motsetning til i det tredje til femte parlamentet (Benedetto, 2005; Hausemer, 2006; Kaeding, 2005; Mamadouh og Raunio, 2003; Yordanova, 2011b) er ikke sosialistene overrepresentert, men har en noe lavere prosentandel av rapportene enn av setene. ALDE er overrepresentert i rapportskrivningen, mens alle de små partigruppene er underrepresentert. Dette er med unntak av de grønne, som har en liten overrepresentasjon sammenlignet med antallet seter i parlamentet.

Noe av det samme bildet viser seg i fordelingen av medbestemmelsesrapporter, der EPP-ED fortsatt er overrepresentert med en høyere andel medbestemmelsesrapporter enn andelen seter. Denne overrepresentasjonen viser seg også gjeldende i det totale antallet rapporter. I motsetning til underrepresentasjonen i det totale antall rapporter er sosialistene overrepresentert i medbestemmelsesrapportene sammenlignet med andelen av setene. ALDE, som viste seg overrepresentert i antallet rapporter, er underrepresentert i antallet medbestemmelsesrapporter. Verts/ALE har økt sin overrepresentasjon, mens de små partigruppene fortsatt er underrepresentert.

Kjønnsfordelingen i partigruppene er noe varierende. Verts/ALE er den eneste partigruppen som har flere kvinnelige rapportører enn menn, 65 prosent er kvinner. Sosialistene har en relativt jevn fordeling av sine rapporter, med 52 prosent menn og 48 prosent kvinner. NI har ingen kvinnelige rapportører. Et interessant bilde viser seg når kjønnsandelen sammenlignes med antallet rapporter per rapportør: I EPP-ED og GUE/NGL er det ikke bare flere menn som skriver rapporter, men de skriver også et mye høyere antall

rapporter enn kvinner. Det motsatte er tilfellet for sosialistene. Trass en jevnere fordeling av rapportører blant kjønnene, skriver kvinner flere rapporter enn menn. I verts/ALE er det en lavere andel menn enn kvinner blant rapportskriverne, men de skriver et relativt jevnt antall rapporter. I ALDE og UEN er det en ujevn fordeling av mannlige og kvinnelige rapportører, som ikke jevnes ut ved å se på antallet rapporter. MEPer fra IND/DEM har skrevet 18 rapporter, hvorav to er skrevet av kvinner. Undersøkes andelen av rapporter skrevet av kvinner langs høyre-venstreaksen bekreftes hypotese 7, om at partigruppene på venstresiden har flere kvinnelige rapportører enn partigruppene på høyresiden av aksens.

Figur 10 Prosentandel rapporter skrevet av kvinner i partigrupper langs høyre-venstreaksen

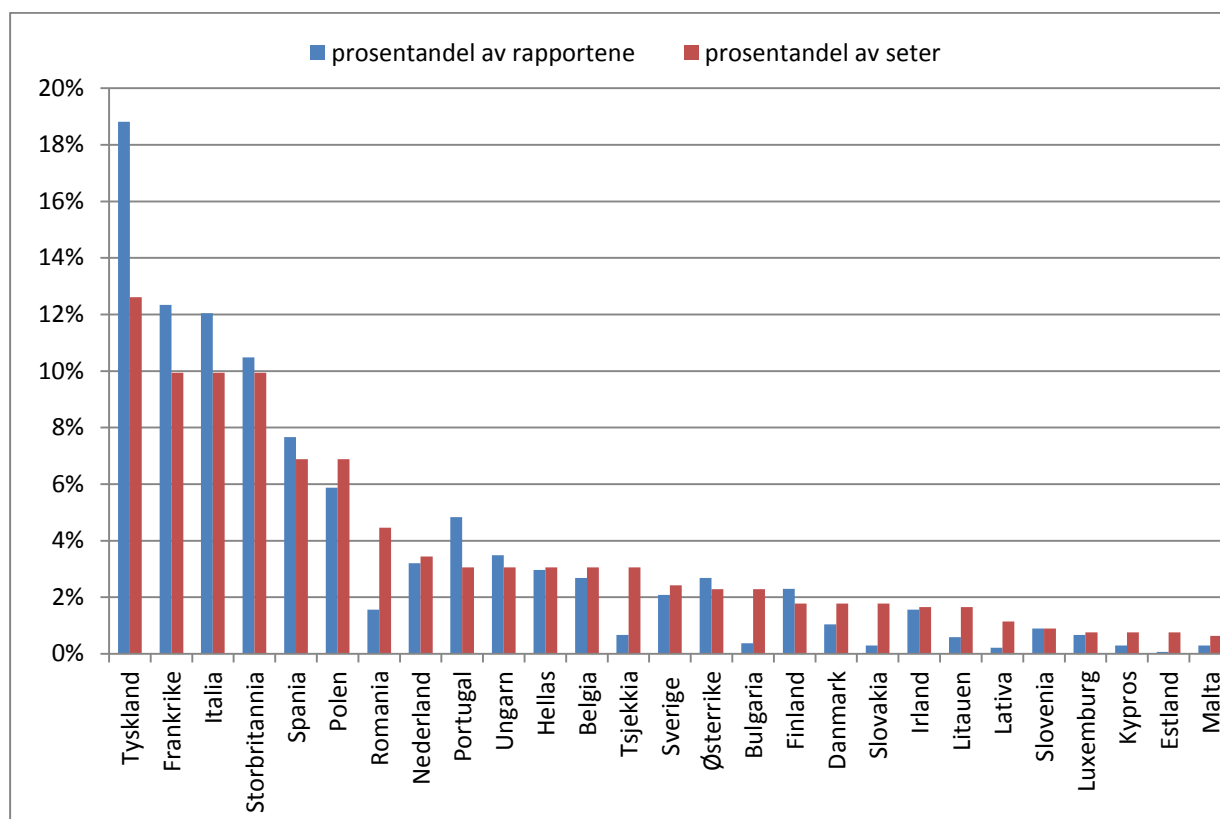


Figur 10 viser fordelingen av antallet rapporter skrevet av kvinner i partigruppen fordelt langs høyre-venstreaksen. Slik som vist i figuren er kvinneandelen høyest når en beveger seg fra sentrum mot venstre. Partistørrelse ser også ut til å ha en effekt på kvinneandelen.

Rapporter, medlemsland og kvinner

Fordelingen av rapportører på medlemslandene viser at alle landene er representert i rapportskrivingen. De fire største landene har flest rapportører, noe som kan tyde på proporsjonal representasjon. Undersøkes prosentandelen av setene (basert på den faktiske fordelingen i 2004/7) og antall rapportører, er ikke antallet helt proporsjonalt fordelt blant medlemslandene. Tyskland har for eksempel en høyere prosentandel rapportører enn andelen seter, det samme gjelder Portugal. Dette betyr ikke at rapportene ikke er proporsjonal fordelt. Utforskes det totale antallet rapporter fordelt på landene viser det seg at det ikke er en proporsjonal fordeling av antall rapporter. Sammenlignet med antallet seter i parlamentet (2004/07), er noen land svært overrepresentert. Det kan dermed konkluderes med at det er en stor disproporsjonalitet mellom nasjonale partidelegasjoners størrelse og tildeling av rapportoppdrag. Dette er i samsvar med tidligere funn om rapportfordelingen (Kaeding, 2005, s.87), og hypotese 8 bekreftes følgelig.

Figur 11 Forholdet mellom prosentandel seter og prosentandel av rapportene



Slik det fremgår av figur 11, skriver de landene med flest seter flest rapporter. Av det totale antallet rapporter har Tyskland skrevet flest, deretter følger Frankrike, Italia, Storbritannia og Spania. Tyskland er svært overrepresentert i antallet rapporter sammenlignet med antallet seter. Frankrike, Storbritannia, Italia og Spania er noe overrepresentert. Det ser ut til at de store medlemslandene er overrepresentert i antallet rapporter. Videre skriver Portugal et høyere antall rapporter enn hva antallet seter i parlamentet skulle tilsi. Romania, Tsjekkia, Bulgaria, Slovakia, Litauen, Latvia og Estland er svært underrepresentert i antallet rapportert i forhold til andel seter. Dette er alle land som ble medlem av unionen i 2004/2007. Det kan dermed se ut til å være et skille i rapportskrivning mellom nye og gamle medlemsland. Det kan dog være andre forklaringer på hvorfor det oppstår et skille mellom nettopp disse landene.

Luxemburg er, slik som vist, det eneste landet med likt antall menn og kvinner i parlamentet. Av de seks MEPene som sitter for Luxemburg, har tre skrevet rapporter. To av disse er kvinner, og de har skrevet omtrent 78 prosent av rapportene for Luxemburg. Kvinner ser dermed ut til å være overrepresentert i rapportarbeidet i Luxemburg sin nasjonale delegasjon. Sverige har 48 prosent kvinner, 12 menn og 11 kvinner, i sin delegasjon. Av de elleve rapportskriverne er 6 kvinner og 5 menn. 54 prosent av rapportene er skrevet av

kvinner. Det ser dermed ut til å være en relativt jevn fordeling av rapportskrivingen i den svenske delegasjonen.

I delegasjonen fra Romania, med en kvinneandel på kun 28 prosent, er fire av syv rapportører kvinner. I denne delegasjon, i det sjette parlamentet, er 11 av 21 rapporter skrevet av kvinner. Slovenia er representert med 37 prosent kvinner, halvparten av rapportørene er kvinner og disse har skrevet halvparten av rapportene. I delegasjonene fra Romania og Slovenia er kvinnene overrepresentert, i forhold til sin andel i delegasjonene, med hensyn til rapportskriving. Estland har 42 prosent kvinner i delegasjonen, ingen av disse har skrevet rapporter. Fra Italia er det få kvinner i delegasjonen, få kvinnelige rapportører og kvinner har skrevet et mindretall av rapportene. Med unntak av de overnevnte tilfeller ser fordelingen av antallet rapporter ut til å være jevnt med fordelingen av kjønn i delegasjonene. Disse unntakene gjør at hypotese 9, om at de landene med høyest kvinneandel også har høyest representasjon av kvinner angående rapportskrivingen, avkreftes.

Rapporter, komiteer og kvinner

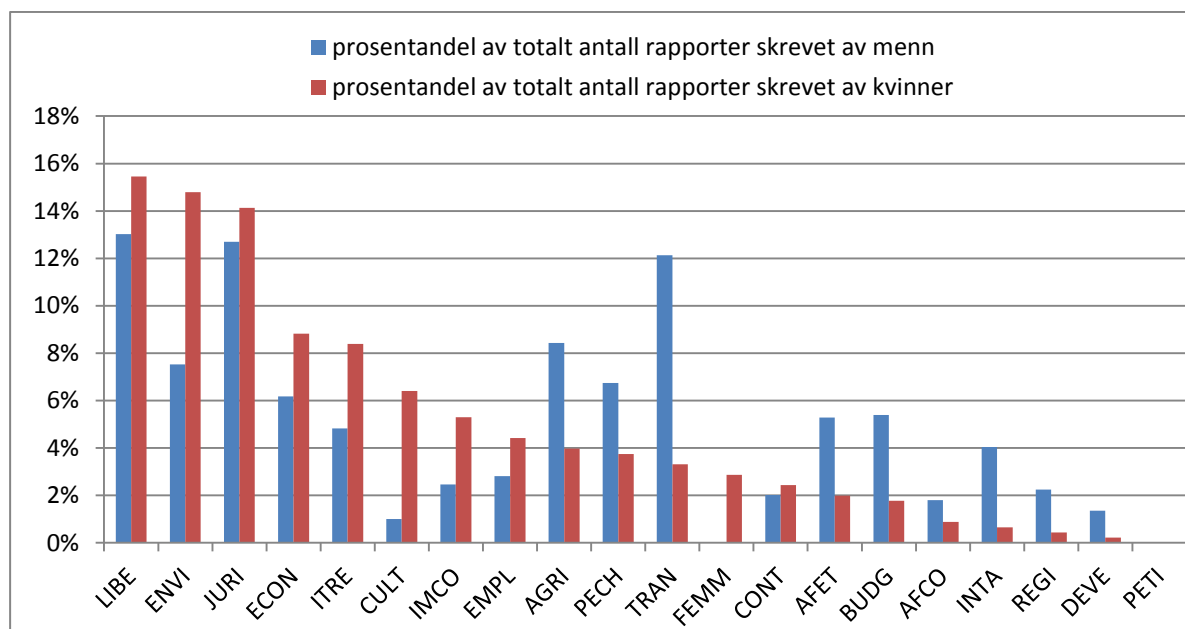
For å finne ut av sammenhengen mellom rapporter og komiteer brukes datasettet uten komitéduplikater. Siden jeg ønsker å belyse det totale antallet rapporter skrevet innenfor hver komite, har jeg valgt å ta med rapportører som ikke er fullt medlem av komiteen. Datasettet består dermed av 1392 *MEP i komité*. Rapportørene, som ikke er fullt medlem, kan dog ikke være med på å belyse alle aspekter av komité og rapporter, og holdes derfor utenfor deler av de følgende analyser.

Av de 1392 *MEP i komité* har 479 skrevet en eller flere rapporter, 38 prosent av disse er kvinner. Nok en gang er kvinner overrepresentert i forhold til sin andel i parlamentet. De fleste av *rapportører i komité* befinner seg i LIBE. Komiteene for anmodninger (PETI) er den eneste komiteen det ikke er skrevet noen rapporter i. Den største andelen av kvinnelige rapportører befinner seg i LIBE, ENVI og ITRE, med henholdsvis 14, 13 og 11 prosent av de kvinnelige rapportørene. Den største andelen av mannlige rapportører i komité befinner seg i LIBE, TRAN og ECON, med henholdsvis 12, 9.5 og 8.5 prosent av mannlige rapportører.

I figur 12 illustrerer forholdet mellom den totale prosentandelen av rapporter skrevet av hvert kjønn innen hver komité. Figuren leses fra venstre mot høyre, og er sortert etter prosentandel rapporter skrevet av kvinner. Det vises at det totale antallet rapporter er høyt for

begge kjønn i LIBE og JURI. Kvinner har i tillegg en svært høy andel av sine rapporter i miljø- og offentlig helsekomiteen (ENVI).

Figur 12 Prosentandel rapporter skrevet av hvert kjønn i komiteer



Menn har en høy andel av sine rapporter i transport- og turismekomiteen (TRAN). Dette kommer av at Paolo Costa (id nummer 4747), som er det medlemmet som har skrevet flest rapporter i hele parlamentet, har skrevet alle sine 51 rapportene i nettopp denne komiteen. Det er verdt å merke seg, at det generelt ser ut til å være et kjønnsmonster i rapportoppdragene.

Undersøkes andelen medbestemmelsesrapporter på kjønn i komité fremkommer følgende resultat: Miljøkomiteen, rettsutvalget og transportkomiteen er de komiteene hvor det skrives flest medbestemmelsesrapporter. I kvinnerettighetskomiteen har kvinner skrevet alle medbestemmelsesrapportene. I kultur- og utdanningskomiteen har kvinner skrevet over 80 prosent av disse rapportene. Miljøkomiteen, økonomikomiteen, forbrukerrettighetskomiteen og utenrikskomiteen har så å si lik fordeling av medbestemmelsesrapporter blant kjønnene, men kvinner har en noe høyere andel, av disse rapportoppdragene, i de tre førstnevnte komiteen. I komiteene for konstitusjonelle anliggender, budsjett, internasjonal handel, fiskeri, og regional utvikling har mennene skrevet alle medbestemmelsesrapportene.

Fordeling av rapporter langs vertikale og horisontale linjer

Som vi har sett er kvinner noe overrepresentert i antall rapportører i forhold til sin andel, men i antallet skrevne rapporter er kvinnene representert så å si i tråd med sin andel i parlamentet. Videre har det vist seg at kvinner er overrepresentert i antallet medbestemmelsesrapporter. I et forsøk på å forklare disse forskjellene vil jeg trekke linjer mellom dette og komitésammensetninger. Siden komiteene tildeles rapportøroppdrag, og kvinner er overrepresentert i rapportskrivingen, kan det tenkes at en høy andel av kvinnene sitter i komiteer med mange rapportoppdrag.

Kjønnsfordelingen av rapporter i komiteene med mye og lite lovgivende innflytelse viser, i samsvar med forventningene i hypotese 10, at kvinner er overrepresentert i rapportskrivingen i komiteer med mye lovgivende innflytelse, der 38 prosent av rapportene er skrevet av kvinner. Ytterligere bekreftes hypotesen ved at 83 prosent av alle rapporter skrevet av kvinner er skrevet i komiteer med mye lovgivende makt. Dette til sammenligning med 68 prosent av alle rapporter skrevet av menn. Nok en gang ser teorien om de *krympende institusjoner* ut til å være avkreftet i Europaparlamentets tilfelle.

Fordelingen av rapporter langs reproduksjon-produksjonslinjen gjenspeiler samme kjønnsmonster som i fordelingen av komiteer. Hypotese 12 bekreftes følgelig. Tabell 11 viser fordelingen av kjønn både i forhold til antallet rapportører og antallet rapporter. Midt i tabellen er det lagt inn et felt som viser fordelingen av antallet rapporter langs kontinuumet, uavhengig av kjønn. Av tabellen fremgår det at 58 prosent av de kvinnelige rapportørene (30 prosent i sosial velferd + 28 prosent i kultur/juss) sitter i komiteer i sosial velferd og kultur/juss kategoriene. Dette sammenlignet med 42 prosent av mennenes rapportskrivere i de aktuelle kategoriene. Den høye representasjonen av kvinner i disse komiteene kan være med på å forklare det høye antallet kvinnelige rapportører.

Undersøkes antallet rapporter skrevet langs reproduksjon-produksjonslinjen ser en snarere at færrest antall rapporter er skrevet i sosial- og velferds kategorien, altså den kategoriene av komiteer det finnes flest kvinner i. Kultur/juss kategorien er de komiteene med nest høyest andel av kvinnene. Det er også her en tredjedel av alle rapportene skrives. Økonomi/teknikk kategorien er den kategorien hvor det nest høyest antallet rapporter skrives. Kvinner er underrepresentert i denne kategorien i forhold til sin andel i parlamentet. Dette til

tross, utgjør kvinner 33 prosent av rapportørene i kategorien økonomi/teknikk, de skriver dog kun 29 prosent av rapportene i kategorien.

Tabell 11 Andel rapporter fordelt på kjønn langs kontinuumet¹⁸

	Sosial velferd		Kultur/juss		Basisfunksjoner		Økonomi/ Teknikk	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
Prosentandel rapportører av kjønn	14	30	28	28	26	16	32	26
Prosentandel rapportører	43	57	62	38	73	27	67	33
Antall rapporter	230		452		290		387	
Prosentandel av rapporter	44	56	63	37	83	17	71	29
Prosentandel av totalt antall rapporter skrevet av kjønn	11	28	31	36	27	11	31	25

Fordelingen av antallet rapporter langs kontinuumet viser samme kjønnsmonster som tidligere. Den høyeste andelen rapporter skrevet av både menn og kvinner befinner seg i kultur/juss kategorien. Menn har lik andel rapporter i kultur/juss og økonomi/teknikk. Selv om det er antydninger til kjønnsmonstre også i rapportoppdragene, avkreftes hypotese 11, da det ikke er et synkende mønster i andelen rapporter. Sammenlignes fordelingen av medbestemmelsesrapporter med reproduksjons-produksjonslinjen, er det også her et klart mønster blant kvinnene, med færrest medbestemmelsesrapporter i kategoriene nærmest produksjon og flest i kategoriene nærmest sosial velferd. Bildet av menn langs kontinuumet er mindre entydig, da det høyeste antallet rapporter skrives i kultur/ juss og økonomi/teknikk kategoriene.

Tildeling av rapportøroppdrag - en overrepresentasjon av kvinner basert på komitéplassering?

For å undersøke hva som avgjør tildelingen av rapportøroppdrag langs vertikale og horisontale linjer utføres en logistisk analyse med rapportøroppdrag som avhengig variabel.

¹⁸ Dataene i denne tabeller er basert på alle rapportene skrevet i kategoriene, også av medlemmer som ikke er fullt medlem av komiteene.

Kontinuumet vil, på samme måte som tidligere, bli benyttet for å belyse om det er ulike kriterier for tildelingen av rapportoppdrag i de ulike kategoriene. Ved å undersøke kategoriene hver for seg, kan en få et innblikk i hva som forårsaker tildeling av rapportøroppdrag i de bestemte kategoriene. Effekten av kjønn kan altså isoleres. Som tidligere vist har menn en høyere andel rapportører i økonomi/teknikk og kvinner en høyere andel rapportører i sosial velferd. Det kan dermed undersøkes om kjønn utgjør en effekt når rapportoppdrag skal utdeles, sammenlignet med de andre i gruppen av komiteer. Da holdes kun de andre medlemmene av gruppen som kontrollgruppe. Dette vil også gi et riktig bilde av tildelingen av rapporter, da komitétdelingen skjer før rapportene utdeles.

Faktisk tildeling av et eller flere rapportøroppdrag, i det sjette parlamentet, undersøkes langs kontinuumet. Det vil bli utført en multippel logistisk regresjonsanalyse for tildeling av rapportoppdrag, og samme variabler som i forrige analyse vil bli benyttet. Den avhengige variabelen er, om medlemmet har skrevet en eller flere rapporter i kategori kontra alle andre som ikke har skrevet rapport i kategorien. Rapportørene som ikke er fullt medlem av komiteene inkluderes i denne analysen, dette gir både et mer korrekt bilde av tildeling av rapportøroppdrag og øker antall enheter i analysen. I tabellen på neste side gjengis resultatene av analysen.

Den eneste kategorien som viser signifikante resultater av kjønn på tildeling av rapportøroppdrag er i økonomi/teknikk kategorien. Det viser seg at halvparten av kvinnene i denne kategorien skriver en eller flere rapporter. Dette er særlig interessant sammenlignet med tidligere funn om at kvinner er underrepresentert i denne kategorien og at kjønn har negativ effekt på tildelingen av plasser til denne gruppen komiteer. På individnivå kan det dermed se ut til at kvinner, når de først kommer inn i økonomi/teknikk kategorien gjør mer, i form av rapporter, enn menn. Det er viktig å understreke at dette ikke innebærer at kvinner tildeles flere rapporter, men at det er en større andel kvinnelige rapportører i denne gruppen komiteer enn andelen menn.

Tabell 12 Logistisk regresjonsanalyse av tildeling av rapportøroppdrag langs kontinuumet

Rapportør	Sosialvelferd	Kultur/juss	Basisfunksjoner	Økonomi/teknikk
Kjønn	0,33 (0,30)	0,24 (0,24)	0,19 (0,27)	0,78* (0,26)
Komiteerfaring	0,54** (0,30)	0,48* (0,23)	0,47** (0,30)	0,007 (0,24)
Aldersgruppe	-0,002 (0,15)	0,06 (0,11)	-0,20** (0,12)	-0,06 (0,12)
Terminer	-0,77 (0,83)	0,20 (0,49)	0,91** (0,54)	0,33 (0,58)
EP5	0,99 (0,97)	0,31 (0,58)	-0,96 (0,65)	-0,54 (0,69)
Komite EP5	1,64* (0,52)	0,02 (0,35)	0,65** (0,38)	0,93* (0,38)
Innenriks	-0,01 (0,24)	-0,10 (0,18)	-0,29 (0,19)	0,44* (0,17)
Samme partigruppe EP6	2,35* (1,08)	0,88** (0,51)	0,57 (0,58)	1,11* (0,55)
Ledelsen i partigruppen	1,03 (0,65)	0,27 (0,41)	0,16 (0,49)	-0,55 (0,42)
EPP-ED	0,49 (0,42)	0,47 (0,36)	0,71* (0,34)	-0,16 (0,33)
ALDE	0,36 (0,52)	1,15* (0,42)	1,00* (0,42)	-0,23 (0,43)
S	0,57 (0,44)	0,66** (0,37)	0,58 (0,37)	-0,35 (0,36)
Konstant	-4,10* (1,13)	-2,68* (0,53)	-1,77* (0,61)	-1,72* (0,60)
-2LL	-142,90294	-239,98576	-216,85265	-236,79206
N	264	408	393	380

*signifikant på fem prosents nivå **signifikant på ti prosents nivå

Distribusjons/informasjonsperspektivet ser ut til å gjøre seg gjeldene i form av signifikante resultater av både komitéerfaring og tidligere medlemskap av komiteen, i tre av fire av kategoriene. Dette kan være med på å støtte opp om at det skjer en spesialisering i parlamentet. Dette underbygger Yoshinaka et al. (2010) sine funn. Denne analysen inneholder ikke sammen typen mål på det partipolitiske perspektivet som tidligere studier, men det finnes partipolitiske innslag også her: Både via signifikante resultater for partigrupper i basisfunksjoner og kultur/juss kategorien, men også i form av å ha sittet i samme partigruppe i det sjette parlamentet. De øvrige resultatene ser ikke ut til å gi klare signifikante mønster.

Resultatet av analysen på tildeling av rapportøroppdrag langs kontinuumet ser dermed ikke ut til å forklare hvorfor kvinner er overrepresentert i antall rapportører. Det kan derimot tenkes at overrepresentasjonen kan komme av tildelingen av plasser langs lovgivende og ikke lovgivende komiteer. På samme måte som tidligere kan tildelingen av rapportøroppdrag undersøkes innad i grupperingen av komiteer. I tabell 13 vises resultatene fra den logistiske analysen av rapporttildeling i komiteer med mye og lite lovgivende makt. Det kjøres to separate analyser, der de avhengige variablene er rapportør i komiteer med mye lovgivende makt versus de som ikke har skrevet rapporter i disse komiteene; og rapportører i komiteer med lite lovgivende innflytelse versus de som ikke har skrevet rapporter i disse komiteene.

Når alle komiteer med lite lovgivende innflytelse tas ut av analysene og tildelingen av rapportøroppdrag deretter undersøkes viser det seg også her en signifikant positiv effekt. Der vi ser at oddsen for å tildeles rapportøroppdrag, i komiteer med mye lovgivende makt, øker dersom medlemmet er kvinne, har sittet i samme komité i både det femte og det sjette parlamentet, og ikke har byttet partigruppe i løpet av det sjette parlamentet.

Dersom tildelingen av rapportøroppdrag undersøkes i komiteene med lite lovgivende innflytelse, har kjønn derimot ikke signifikante resultater. Det er heller partigruppertilhørighet, komitéerfaringer og samme komité, både i det femte og i det sjette parlamentet, som har positiv effekt på tildelingen av rapportøroppdrag.

Tabell 13 Logistisk regresjonsanalyse: Rapportøroppdrag i komiteer delt inn etter lovgivende makt

Lovgivende	Tildeling av rapportøroppdrag i komiteer med mye lovgivende makt	Tildeling av rapportøroppdrag i komiteer med lite lovgivende makt
Kjønn	0,52* (0,16)	0,003 (0,21)
Komiteerfaring	0,21 (0,15)	0,48* (0,21)
Aldersgruppe	0,01 (0,07)	-0,15 (0,09)
Terminer	0,17 (0,41)	0,50 (0,39)
EP5	0,24 (0,47)	-0,49 (0,50)
Komité EP5	0,55* (0,25)	0,81* (0,30)
Innenriks	0,10 (0,11)	-0,14 (0,16)
Samme partigruppe EP6	1,22* (0,36)	0,81 (0,50)
Ledelsen i partigruppen	0,05 (0,28)	0,11 (0,39)
EPP-ED	0,25 (0,22)	0,60* (0,29)
ALDE	0,25 (0,27)	0,79* (0,37)
S	0,25 (0,24)	0,58** (0,31)
Konstant	-2,28* (0,39)	-2,44* (0,53)
-2LL	-502,89591	-326,35699
N	792	655

Ut fra de to analysene ser det tilsynelatende ut til at overrepresentasjon av kvinner som rapportører ikke uten videre kan forklares av det eksisterende horisontale kj nnsm nsteret i komitétildelingen. Derimot ser det ut til at overrepresentasjonen av kvinner i komiteer med mye lovgivende makt kan forklare noe av overrepresentasjonen, da det er høyere odds for at en kvinne får tildelt en rapport i disse komiteene, enn at en mann f r det. Dette underbygges ytterligere av usignifikante resultater av kjønn i analysen av tildelingen av rapporter i komiteer med lite lovgivende innflytelse. Dette er trolig ikke det eneste som kan forklare overrepresentasjonen av kvinner i antall rapportører. Det er nok en gang viktig å understreke at kvinners overrepresentasjon i antall rapporter ikke er tilsvarende stor, kvinner skriver 33 prosent av alle rapportene, og de utgjør 30 prosent av medlemmene.

En alternativ analyse av rapporttildelingen kunne vært en tellemodell (*count*). Andre faktorer enn komitéplassering kan ha påvirket kvinners høye andel rapportøroppdrag, dette kan blant annet være aktivitetsnivå og karriereveier. Det kan tenkes, som følge av resultatene i mine analyser, at det er ulikheter i menn og kvinners aktivitetsnivå. Dette kan igjen henge sammen med valg av Europaparlamentet som karrierevei. Dersom Europaparlamentet fremstår som en politisk karriere og ikke en *steg på karrierestigen* for videre nasjonal eller internasjonal karriere, vil dette også trolig føre til økt aktivitet, følgelig flere rapportoppdrag. Det kunne derfor vært interessant å undersøke forskjeller i menn og kvinners intensjoner med medlemskap i Europaparlamentet. Dette er et lite utforsket området av Europaparlamentet (Scarrow, 1997). Det kan videre antas at det er en forskjell i forventningene til menn og kvinner. I intervjuene gjort av Vallance og Davies (1986) kommer det frem at forventningene, fra motsatt kjønn og valgkretsene, er høyere til kvinner enn menn (1986, s. 63-64). Vallance og Davies fortsetter denne tankerekken med ideen om at kvinner er mer pliktoppfyllende og flittige enn menn:

«From the beginning, the odds are against her; and given an equivalent woman and man, a selection committee will tend to choose the man. To overcome this, a woman has to present them with no choice, by being clearly the best candidate. The argument goes the women, brought up in this hard school, will continue to make more effort than their male equivalents and that this will be reflected in their performance in Parliament» (Vallance og Davies, 1986, s.65).

Dersom dette stemmer kan det være en medvirkende faktor på kvinners aktive rolle som rapportører. Det kan også forklare den høyere prosentandelen kvinner i datasettet uten komitéduplikater, da dette viser at kvinner sitter i flere komiteer enn menn.

Det viser seg dermed at de sammen mønstrene som i komitétildelingen gjør seg gjeldene i fordelingen av arbeidsoppgavene i komiteene. Kvinner viser seg overrepresentert i andelen rapporter i komiteer med mye lovgivende makt, noe som taler imot en marginalisering. Videre fremstår det klare kjønns mønstre også i fordelingen av rapporter langs reproduksjon-produksjonslinjen. Kvinner skriver flere rapportert på reproduksjonssiden og menn på produksjonssiden. Det viser seg ingen entydige forklaringer på dette i den logistiske analysen. Det kan se ut til at kvinners overrepresentasjon i antall rapportører heller kan forklares med overrepresentasjon i antallet medlemmer i komiteer med mye lovgivende makt, enn at plassering langs kontinuumet forklarer overrepresentasjonen i antallet rapportører.

Kapittel 8: Kvinner i Europaparlamentet,

- en konklusjon

I denne oppgaven har jeg belyst kvinners posisjon i det sjette Europaparlamentet (2004-2009), jeg har gradvis forsøkt å besvare problemstillingen min. Det første spørsmålet i problemstillingen blir besvart gjennomgående i hele oppgaven;

«1) Hvordan er kjønnsfordelingen i partigruppene, komiteene og blant rapportørene i Europaparlamentet, og hvordan kan disse fordelingene forklares?»

Kjønnsfordelingen i partigruppene og komiteene illustreres allerede i kapittel 2. De åtte partigruppene i Europaparlamentet består av flere nasjonaliteter og ulike partier fra medlemslandene. Disse organiseres langs den sosioøkonomiske høyre-venstreaksen på samme måte som i nasjonale parlamenter. Andelen kvinner i partigruppene ser ikke ut til å ha sammenheng med partigruppestørrelse, men det ser ut til å være en sammenheng mellom kvinneandel og plassering av partiene langs høyre-venstreaksen. Miljøpartiet er det partiet som har høyest andel kvinner, med 45,5 prosent. Dette partiet er også et av de minste i det sjette parlamentet. I de øverste stillingene i partigruppene er kvinner noe underrepresentert sammenlignet med sin andel i parlamentet. Kvinner viser seg også mer trofaste til de europeiske partigruppene i det sjette parlamentet, da de sjeldnere enn menn bytter partigruppe. De blir også gjennomsnittlig lengre i partigruppen, målt i gjennomsnittlig antall måneder.

I kapittel to legger jeg frem hvordan komiteene fungerer i Europaparlamentet. Det finnes 20 permanente komiteer i det sjette parlamentet og komiteenes sammensetning skal være tildelte proporsjonalt med plenumsforsamlingen. Komiteenes viktigste arbeid er rapportskriving. Deretter belyses første del av problemstillingen: Hvordan er kjønns sammensetningen i komiteene? Jeg viser at komiteene med høyest andel av kvinnene og høyest andel av mennene ikke viser seg å være de samme. I kun en av de fire komiteene med høyest kvinneandel er det også en tilsvarende høy andel menn. Komiteene for kvinners rettigheter og likhet mellom kjønnene (FEMM) har den høyeste andelen av kvinnene, mens utenrikskomiteen (AFET) har den høyeste andelen av mennene, i det sjette parlamentet. Blant komiteenes øverste ledelse viser kvinneandelen seg å være noe lavere enn den totale

kvinneandelen i parlamentet. De to komiteene med kun kvinnelige ledere er FEMM og ECON, de resterende komiteene har enten hatt både mannlige og kvinnelige ledere, eller kun mannlige. Det viktigste som fremgår om komiteer og kjønn i kapittel to er derfor at det ser ut til å være en ujevn fordeling av kjønn i de ulike komiteene. Dette bringer oss over til spørsmål to av problemstillingen:

2) To vanlige forventninger om kvinners forekomst i parlamenter er vertikale og horisontale kjønnsmonster:

2a) Vertikale kjønnsmonstre er en teori med forventninger om at kvinner marginaliseres i de viktigste plassene i parlamentet: «jo mer makt, jo færre kvinner» er gjennomgående i et slikt tankesett. Bekreftes en slik marginalisering av kvinner i komitéplasseringen i det sjette parlamentet, og hva kan forklare resultatet?

2b) En vanlig antagelse er at kvinner søker seg til, eller plasseres i, posisjoner innen "sosiale" eller "myke" politiske områder, mens menn konsentreres innenfor "harde" politiske områder, som utenrikspolitikk og økonomi. Bekreftes eller avkreftes denne antagelsen for Europaparlamentets del, og hva kan forklare resultatet?

De vertikale kjønnsmonstrene i komitétildelingen viser seg fraværende i Europaparlamentet. Ved å benytte en foreliggende inndeling av komiteer med mye og lite lovgivende makt, basert på det sjette parlamentet (Yordanova, 2009), testes Harriet Holters teori om *krympende institusjoner*. Ifølge denne vil kvinner presses ut av komiteer med mye lovgivende makt, det viser seg, tvert imot, at kvinner er overrepresentert i komiteer med mye lovgivende makt. Altså finnes det ikke grunnlag for å si at kvinner marginaliseres i komité sammensetningen, i det sjette Europaparlamentet. Ytterligere finner jeg støtte for et horisontalt kjønnsmonster i det sjette Europaparlamentet. Et slikt mønster fremkommer når jeg plasserer komiteene i Europaparlamentet langs et kontinuum basert på reproduksjon-produksjonsoppgaver i samfunnet. Denne inndelingen består av fire kategorier: Sosial velferd, kultur/juss, basisfunksjoner og økonomi/teknikk. Sosial velferd og økonomi/teknikk fremstår som ytterpunkter, og det forventes at det er her kjønnsulikhetene er størst. En slik distinksjon er en klarere inndeling av komiteene enn en inndeling basert på oppfatninger om «myke» og «harde» porteføljer (Wängnerud, 1998). Det gjenspeiles altså tradisjonelle kjønnsmonstre i det sjette Europaparlamentets funksjonelle inndeling, der kvinneandelen er høyest i komiteene

som driver med reproduksjon. En sammenlikning med tidligere resultater i Europaparlamentet, viser at samme kjønnsmønstre som fremsto for tretti år siden også fremstår i det sjette parlamentet.

For å undersøke hva som kan ha ført til forekomsten og fraværet av slike mønstre blir det fremlagt et teoretisk rammeverk. I dette rammeverket har jeg sammenfattet både teorier om komitétildeling og teorier om hva som kan forårsake kjønnsmønstre. Kongressteori, som er mye brukt på Europaparlamentet, setter distribusjon/informasjonsforklaringer opp mot partipolitiske forklaringer. Teorier som søker å forklare kjønnsmønstre baserer seg på system- versus strategiorienterte forklaringer. I begge teoriene fremstår to ytterpunkter; et maktperspektiv i forhold til parti og et perspektiv der egeninteresser styrer. Ved å utføre logistiske analyser på tildeling av komitéplass både til komiteer med mye lovgivende makt og tildeling av plasser langs kontinuumet, undersøkes det hvorvidt det finnes belegg for noen av disse teoretiske perspektivene i tildelingen av komitéplasser. I tildelingen av plasser til komiteer med mye lovgivende makt viser ikke kjønnsvariabelen seg signifikant. Det er dermed ikke belegg for å si at kvinner tildeles slike komiteer oftere enn menn. Den eneste signifikante variabelen i analysen er komitéerfaring. Oddsen for tildeling av komitéplass i komiteer med mye lovgivende makt er dermed høyere dersom en har tidligere erfaringer innen komiteenes portefølje. Dette kan se ut til å støtte opp om strategiorienterte forklaringsmodeller og distribusjon/informasjonsperspektivet innen det teoretiske rammeverket. Tildelingen av komitéplasser langs kontinuumet bekrefter at oddsen for at en kvinne tildeles komitéplass i sosial- og velferds kategorien er høyere enn for menn. I motsatt ende av kontinuumet er oddsen for at en mann tildeles plassen høyere enn kvinner. Tildelingen av komiteplasser gir dermed signifikante resultater i hvert sitt ytterpunkt. Komitéerfaring og tidligere komitémedlemskap viser seg signifikante, men har motsatte fortegn. Dette kommer trolig av at komiteene grupperes. Det er dermed ikke grunnlag for å si at dette støtter opp om distribusjon/informasjonsperspektivet og strategiorienterte forklaringer. De andre variablene i analysen viser seg ikke gjennomgående signifikante, det er dermed heller ikke grunnlag for å støtte opp om det partipolitiske perspektivet og systemorienterte forklaringer. Ut fra den logistiske analysen finnes det dermed ingen klare forklaringer på hvorfor menn og kvinner grupperes i ulike komiteer.

I den siste delen av oppgaven søker jeg å besvare siste del av spørsmål en i problemstillingen: *«hvordan er kjønnsfordelingen blant rapportørene i Europaparlamentet, og hvordan kan denne fordelingen forklares?»*, og spørsmål tre av problemstillingen:

3) Dersom det viser seg slike kjønnsmønstre i Europaparlamentet, viser disse seg også i fordelingen av komiteenes arbeidsoppgaver, altså rapportene?»

Kjønnsfordelingen blant antallet rapportører viser at kvinner er overrepresentert i forhold til sin andel av parlamentet. Dersom dette jamstilles med antallet rapporter viser det seg at kvinner skriver færre gjennomsnittlige rapporter enn menn, og sammenlignet med sin andel, totalt antall skrevne rapporter, viser ikke overrepresentasjonen seg særlig stor. Det interessante aspektet her er at over halvparten, 55 versus 40 prosent av mennene, av Europaparlamentets kvinner skriver en eller flere rapporter. I partigruppene viser det seg at venstresiden er flinkere til kvinnerepresentasjon, da andelen rapporter skrevet av kvinner er høyest her. I de nasjonale delegasjonene er det forskjeller i representasjonen av kvinner i rapportskrivingen. Andelen kvinner i delegasjonene ser ikke ut til å kunne forklare disse forskjellene. Prosentandelen av det totale antallet rapporter skrevet i komiteer viser at menn og kvinners aktivitet sentreres i ulike komiteer. Sett i sammenheng med horisontal representasjon, viser det seg at samme mønster forekommer i arbeidsdelingen av rapporter. Den høyeste andelen rapporter skrevet av menn befinner seg på produksjonssiden og den høyeste andelen rapporter skrevet av kvinner befinner seg på reproduksjonssiden. I en logistisk analyse, for å forklare forskjellene i tildelingen av rapportøroppdrag, viser kjønn kun signifikante resultater i en av kategoriene. Det interessante er at dette er i økonomi/teknikk kategorien. Altså viser det seg at selv om kvinner har mindre odds for å tildeles komitéplass i denne kategorien, har de større odds enn menn for å tildeles rapportøroppdrag, når de først er kommet inn i komiteene i denne kategorien. Videre viser analysen innslag av både spesialisering og partiloyalitet. Komitéerfaring har positiv effekt på tildeling av rapportoppdrag, det samme gjelder hvis medlemmet har sittet i samme partigruppe i hele det sjette parlamentet, unntakene er henholdsvis i økonomi/teknikk og basisfunksjoner.

Siden kvinners overrepresentasjon som rapportører ikke ser ut til å la seg forklare av plassering langs kontinuumet, undersøkes tildeling av rapportøroppdrag i komiteer med mye og lite lovgivende makt. Det viser seg her at kvinner har større odds enn menn for å tildeles rapportøroppdrag i komiteer med mye lovgivende makt. Det ser dermed ut til at kvinners overrepresentasjon som rapportører kan forklares av deres høye andel blant medlemmene i komiteer med mye lovgivende makt.

For å oppsummere viser det seg at kvinner ikke marginaliseres i tildeling av hverken komitéplasser eller rapportøroppdrag. Det fremgår dog kjønnsmønstre i det sjette Europaparlamentet som vanskelig lar seg forklare av distribusjon/informasjonsperspektivet og strategiorienterte forklaringer versus den partipolitiske tilnærmingen og systemorienterte forklaringer. Det ser ut til å være innslag av begge. Distribusjon/informasjon og strategiorienterte forklaringer er oftere gjennomgående signifikante enn partimålene inkludert i denne analysen. Jeg heller derfor mot å si at menn og kvinner har ulike interesser, og at dette kan gi utslag i kjønnsmønstre i det sjette parlamentet. Hva som forårsaker slike ulikheter gir ikke denne oppgaven klare svar på. I både kapittel seks og syv blir det trukket frem mulige forklaringer. En av forklaringene er at kvinners posisjon, som minoritet, fører til en økt mobilisering for å komme inn i komiteer som er viktige for dem. En slik forklaring forutsetter en sterk bevissthet om kjønn blant parlamentsmedlemmene. En annen forklaring er prestisje og komitéønsker. Tradisjonelt sett er ikke kvinnelige politiske områder ansett som prestisjefylte. Også dette argumentet ender i en sirkelargumentasjon, der det er vanskelig å finne ut om det er systemorienterte eller strategiorienterte forklaringer som fører til kjønnsmønstre (Kolberg, 2000; Wängnerud, 1998). I sammenheng med dette fremstår en tredje forklaring, medlemmenes ulike karriereveier (Scarrow, 1997). Der det kan tenkes at kvinner i større grad enn menn satser på en politisk karriere i Europaparlamentet, og at dette svarer for den høye andelen kvinnelige rapportører. En fjerde forklaring kan være at det er andre forventninger til kvinnelige politikere enn til mannlige. Dette både i form av en forventning om at kvinnelige medlemmer skal representere kvinnelige interesser, og i form av høyere forventninger til resultater frembåret av kvinnelige parlamentarikere (Vallance og Davies, 1986). Disse forklaringene kan være med på å nyansere bildet av kjønnsmønstre.

Jeg konkluderer med at kvinner, i det sjette Europaparlamentet, er hverken marginalisert i komitétildelingen eller tildelingen av rapporter. Tvert imot er kvinner overrepresentert i komiteer med mye lovgivende innflytelse og i de viktigste rapportoppdragene, medbestemmelsesrapportene. Det viser seg tradisjonelle kjønnsmønstre i arbeidsdelingen langs reproduksjons-produksjonslinjen, i det sjette parlamentet. Det ser ut til å være medlemmenes erfaringer og interesser som påvirker en slik inndeling. Dataene gir dog ikke entydige svar på dette, og som følge av proporsjonalitetsføringer fra de interne prosedyrene kommer en heller ikke utenom en viss partipolitisk effekt på tildelingen av hverken rapporter eller komitéplasser, i det sjette parlamentet.

Litteraturliste

- Benedetto, Giacomo, 2005. "Rapporteurs as legislative entrepreneurs: the dynamics of the codecision procedure in Europe's parliament". *Journal of European Public Policy*, 12, 67-88.
- Bergqvist, Christina, 1994. *Mäns makt och kvinnors intressen*. Uppsala University Press.
- Bowler, Shaun og Farrell, David M., 1995. "The Organizing of the European Parliament: Committees, Specialization and Co-Ordination". *British Journal of Political Science*, 25, 219-243.
- Corbett, Richard; Jacobs, Francis og Shackleton, Michael, 2007. *The European Parliament*, London, John Harper Publishing.
- Dahlerup, Drude, 1988. "From a Small to a Large Minority: Women in Scandinavian Politics". *Scandinavian Political Studies* 11, 275-298.
- Dahlerup, Drude og Haavio-Mannila, Elina, 1983. "Oppsummering" i: Haavio-Mannila, Elina, Dahlerup, Drude, Eduards, Maud Landby, Gudmundsdóttir, Esther, Halsaa, Beatrice, Hernes, Helga Maria, Hänninen-Salmelin, Eva, Sigmundsdóttir, Bergthora, Sinkkonen, Sirkka og Skard, Torild (red.) *Det uferdig demokratiet. Kvinner i nordisk politikk*. Nordisk ministerråd, Oslo
- Eduards, Maud Landby, 1988. "Att studera politik ur ett könsperspektiv". *Statsvetenskaplig tidskrift*, 91, 207-221.
- Egeberg, Morten, 2006. "The institutional Architecture of the EU and the Transformation of European Politics" i: Egeberg, Morten (red.) *Multilevel Union Administration – the Transformation of Executive Politics in Europe*. Palgrave MacMillan, UK
- Europa.eu, 2012. *Decision-making in the European Union*. Europa.eu. URL: http://europa.eu/about-eu/basic-information/decision-making/index_en.htm [09. mai 2012].
- Europaparlamentet, 2009. *Rules of Procedure*. Brussel. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=EN&reference=TOC> [15. januar 2012].
- Europaparlamentet, 2011a. *Committees*. URL: <http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?id=53&pageRank=7&language=EN> [16. september 2011].
- Europaparlamentet, 2011b. *Composition of the Parliament*. Europaparlamentet. URL: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/004a50d310/Composition-of-Parliament.html> [26. august 2011].
- Europaparlamentet, 2011c. *Distribution of men and women*. Europaparlamentet. URL: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00622bc71a/Distribution-of-men-and-women.html> [07. september 2011].

- Europaparlamentet, 2011d. *Political groups*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=45&pageRank=4> [18. oktober 2011].
- Europaparlamentet, 2012a. *Consent*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0087a559c8/Consent.html> [09. mai 2012].
- Europaparlamentet, 2012b. *Consultation procedure*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00c5e7159b/Consultation.html> [09. mai 2012].
- Europaparlamentet, 2012c. *Legislative initiative procedure*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00cff90800/Legislative-initiative-procedure.html> [09. mai 2012].
- Europaparlamentet, 2012d. *Legislative power*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/006ff89b2c/Introduction.html> [09. mai 2012].
- Europaparlamentet, 2012e. *Number of Members per Member State*. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0005bfb6b/Number-of-Members-per-Member-State.html> [17. april 2012].
- Europaparlamentet, 2012f. *Ordinary legislative procedure*. Europaparlamentet. URL:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0080a6d3d8/Ordinary-legislative-procedure.html> [09. mai 2012].
- Freedman, Jane, 2002. "Women in the European Parliament". *Parliamentary Affairs*, 55, 179-188.
- Fuller, Andy 2009. Women in European politics - time for action Europakommisjonen, Europakommisjonen, Luxemburg
- Hallberg, Nina Charlotte, 2003. *Kvinner i norsk topp-politikk 1945-2002*. Hovedoppgave, Universitetet i Bergen
- Halsaa, Beatrice, 2001. "Uferdige eller likestilte demokratier? Historiografiske refleksjoner om nordisk statsvitenskapelig kvinneforskning". *GEP-tekstserie - Forskningsprogram om køn, magt og politik*, 5-29.
- Hausemer, Pierre, 2006. "Participation and Political Competition in Committee Raport Allocation: Under What Conditions Do MEPs Represent Their Constituents?". *European Union Politics*, 7, 505-530.
- Hayes-Renshaw, Fiona og Wallace, Helen, 2006. *The Council of Ministers*, UK, Palgrave MacMillan.
- Heath, Roseanna Michelle; Schwindt-Bayer, Leslie A. og Taylor-Robinson, Michelle M., 2005. "Women on the Sidelines: Women's Representation on Committees in Latin American Legislatures". *American Journal of Political Science*, 49, 420-436.

- Hernes, Helga Maria, 1991. *Welfare state and women power*, Milano, Vindicacion.
- Hirdman, Yvonne, 1988. *Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*, Uppsala, Maktutredningen.
- Hix, Simon og Høyland, Bjørn, 2011. *The Political System of the European Union*, Basingstoke, Palgrave MacMillian.
- Hix, Simon; Noury, Abdul G. og Roland, Gérard, 2007. *Democratic Politics in the European Parliament*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Hobolt, Sara B. og Høyland, Bjørn, 2011. "Selection and Sanctioning in European Parliamentary Elections". *British Journal of Political Science*, 41, 477-498.
- Holter, Harriet 1981. "Om kvinneundertrykkelse, mannsundetrykkelse, og hersketeknikker" i: Andenæs, Kristian, Johansen, Tom og Mathiesen, Thomas (red.) *Maktens ansikter*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo
- Høyland, Bjørn, 2011. Count models. *Forelesninger i Stata*. Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- Høyland, Bjørn; Hix, Simon og Indraneel, Sircar, 2009. "An Automated Database of the EP". *European Union Politics*, 10, 143-152.
- ipu.org, 2012. *Women in national parliaments, situation as of 30. June 2004* IPU. URL: <http://www.ipu.org/wmn-e/arc/classif300604.htm> [23. februar 2012].
- Kaeding, Michael, 2004. "Rapporteurship Allocation in the European Parliament: Information or Distribution?". *European Union Politics*, 5, 353-371.
- Kaeding, Michael, 2005. "The World of Committee Reports: Rapporteurship Assignment in the European Parliament". *The Journal of Legislative Studies*, 11, 82-104.
- Kauppi, Niilo, 1999. "Power or Subjection? French Women Politicians in the European Parliament". *The European Journal of Women's Studies*, 6, 329-340.
- Kenworthy, Lane og Malami, Melissa, 1999. "Gender Inequality in Political Representation: A Worldwide Comparative Analysis". *Social Forces*, 78, 235-268.
- Kolberg, Lars Christoffer, 2000. *Kvinner i Stortingets komitéhierarki: en studie av systematisk skjev sosial sammensetning innen Stortinget*. Mastergrad Hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Mamadouh, Virginie og Raunio, Tapio, 2003. "The Committee System: Powers, Appointments and Report Allocation". *Journal of Common Market Studies*, 41, 333-351.
- Marshall, David, 2010. "Who to lobby and when: Institutional determinants of interest group strategies in European Parliament committees". *European Union Politics*, 11, 553-575.
- McElroy, Gail, 2006. "Committee Representation in the European Parliament". *European Union Politics*, 7, 5-29.

- McElroy, Gail, 2008. "Committees and Party Cohesion in the European Parliament". *Osterreichische Zeitschrift fuer Politikwissenschaft*, 37, 357-373.
- McElroy, Gail og Benoit, Kenneth, 2007. "Party Group and Policy Positions in the European Parliament". *Party Politics*, 13, 5-28.
- Neuhold, Christine og Settembri, Pierpaolo, 2007. "The role of European Parliament committees in the EU policy-making process" i: Christiansen, Thomas og Larsson, Torbjörn (red.) *The Role of Committees in the policy-Process of the European Union*. Edward Elgar Publishing, Cheltenham
- Nugent, Neill, 1999. *The government and the Politics of the European Union*, Macmillan.
- Raaum, Nina C., 1995. "Politisk representasjon " i: Raaum, Nina C. (red.) *Kjønn og politikk* Tano,
- Raunio, Tapio, 2002. "Political Interests: The EP's Party Groups" i: Peterson, John og Shackleton, Michael (red.) *The Institutions of the European Union*. Oxford University Press, New York
- Ringe, Nils, 2010. *Who Decides, and How? Preferences, Uncertainty, and Policy Choice in the European Parliament*, New York, Oxford University Press.
- Scarrow, Susan E., 1997. "Political Career Paths and the European Parliament". *Legislative Studies Quarterly*, 22, 253-263.
- Scully, Roger, 2007. "The European Parliament" i: Cini, Michelle (red.) *European Union Politics*. 2 ed. Oxford University Press, New York
- Shackleton, Michael, 2002. "The European Parliament" i: Peterson, John og Shackleton, Michael (red.) *The Institutions of the European Union*. Oxford University Press, New York
- Skard, Torild og Haavio-Mannila, Elina, 1983. "Kvinner i parlameter" i: Haavio-Mannila, Elina, Dahlerup, Drude, Eduards, Maud Landby, Gudmundsdóttir, Esther, Halsaa, Beatrice, Hernes, Helga Maria, Hänninen-Salmelin, Eva, Sigmundsdóttir, Bergthora, Sinkkonen, Sirkka og Skard, Torild (red.) *Det uferdige demokratiet. Kvinner i Nordisk politikk*. Nordisk ministerråd, Oslo
- Skjeie, Hege, 1992. *Den politiske betydningen av kjønn, -en studie av norsk topp-politikk*, Oslo, Institutt for Samfunnsforskning.
- Skog, Ole Jørgen, 2004. *Å forklare sosiale fenomener, en regresjonsbasert tilnærming*, Oslo, Gyldendal Akademisk.
- Thomas, Sue, 1994. *How Women Legislate*, New York, Oxford University Press.
- Thomas, Sue og Welch, Susan, 1991. "The Impact of Gender on Activities and Priorities of State Legislators". *The Western Political Quarterly*, 44, 445-456.
- Tufte, Per Arne, 2000. *En intuitiv innføring i logistisk regresjon*, Arbeidnotat nr.8-2000, Statens institutt for forbruksforskning; SIFO. Oslo. URL:

<http://people.plan.aau.dk/~mortenn/courses/statistik1BEM042010/Literatur/Tufte%20%282000%29%20En%20intuitiv%20innf%F8ring%20i%20logistisk%20regresjon.pdf>

- Vallance, Elizabeth og Davies, Elizabeth, 1986. *Women of Europe – women MEPs and equality policy* Cambridge, Cambridge University Press.
- Wallace, Helen, 2010. "An Institutional Anatomy and Five Policy Modes" i: Wallace, Helen, Pollack, Mark A. og Young, Alasdair R. (red.) *Policy-Making in the European Union*. 6 ed. Oxford University Press, New York
- Whitaker, Richard, 2001. "Party Control in a Committee-Based Legislature? The Case of the European Parliament". *The Journal of Legislative Studies*, 7, 63-88.
- Whitaker, Richard, 2005. "National Parties in the European Parliament". *European Union Politics*, 6, 5-28.
- Wängnerud, Lena, 1996. "Intressen kontra stereotyper. Varför finns det kvinnliga och manliga politikområden i riksdagen?". *Statsvetenskaplig tidskrift*, 99, 129-149.
- Wängnerud, Lena, 1998. *Politikens andra sida. Om kvinnorepresentation i Sveriges Riksdag*. Ph.D Gøteborg Universitet.
- Wängnerud, Lena, 2009. "Women in Parliaments: Descriptive and Substantive Representation". *Annual Review of Political Science*, 12, 51-69.
- Yordanova, Nikoleta, 2009. "The Rationale behind Committee Assignment in the European Parliament: Distributive, Informational and Partisan Perspectives". *European Union Politics*, 10, 253-280.
- Yordanova, Nikoleta, 2011a. "Inter-institutional Rules and Division of Power in the European Parliament: Allocation of Consultation and Co-decision Reports". *West European Politics*, 34, 97-121.
- Yordanova, Nikoleta 2011b. "The European Parliament: In need of a theory". *European Union Politics* 12, 597-617.
- Yoshinaka, Antoine; McElroy, Gail og Bowler, Shaun, 2010. "The Appointment of Rapporteurs in the European Parliament". *Legislative Studies Quarterly*, 4, 457-486.

Vedlegg

Tabell 14 Andel kvinner i nasjonale parlamenter (30. juni 2004)¹⁹

Land	Andel kvinner i prosent
Sverige	48,8
Danmark	38
Finland	37,5
Nederland	36,7
Spania	36
Belgia	35,3
Østerrike	33,9
Tyskland	32,2
Bulgaria	26,2
Latvia	21
Polen	20,2
Luxemburg	20
Slovakia	19,3
Portugal	19,1
Estland	18,8
UK	17,9
Tsjekkia	17
Hellas	14
Irland	13,3
Frankrike	12,2
Slovenia	12,2
Italia	11,5
Kypros	10,7
Romania	10,6
Litauen	10,6
Ungarn	9,8
Malta	9,2

¹⁹ Hentet fra ipu.org (2012)

Komiteenes ansvarsområder

- Komiteen for utenriksanliggender (AFET) har ansvar for den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken i EU (CFSP) og den Europeiske sikkerhet- og forsvarspolitikken (ESDP). Dette gjøres i samarbeid med underkomiteen for sikkerhet og forsvar. Komiteen har ansvar for oppfølging og kontakt med tredjeparter (andre EU-institusjoner, internasjonale organisasjoner, land utenfor samarbeidet etc.), samt arbeide med søknadsland. Komiteens andre underkomité tar for seg menneskerettigheter, beskyttelse av minoriteter og promotering av demokrati i land utenfor samarbeidet. (Europaparlamentet, 2009, s. 137).
- Utviklingskomiteen (DEVE) har ansvar for politisk dialog, utviklingshjelp, observere valg og fremme demokratiske verdier ovenfor utviklingsland (Europaparlamentet, 2009, s.137).
- Komiteen for internasjonal handel (INTA) behandler saker som omhandler eksterne økonomiske forhold (Europaparlamentet, 2009, s.138).
- Budsjettkomiteen (BUDG) behandler saker angående budsjettet til parlamentet (Europaparlamentet, 2009, s.138).
- Budsjettkontrollkomiteen har kontroll over parlamentets budsjettutgifter (Europaparlamentet, 2009, s.138-139).
- Økonomi- og valutakomiteen (ECON) behandler saker omhandlende den økonomiske og monetære union (ØMU), skatt, konkurranse og kontroll med finansmarkedet (Europaparlamentet, 2009, s.139).
- Komiteen for ansettelser- og sosiale anliggender (EMPL) har ansvaret for arbeidspolitikk, fri flyt av mennesker, samt sosiale anliggende slik som det Europeiske sosialfondet (Europaparlamentet, 2009, s.139-140).
- Miljø-, offentlig helse- og matsikkerhetskomiteen (ENVI) har ansvaret for saker omhandlende miljøvern, offentlig helse (helsetiltak, farmasøytiske og kosmetiske produkter osv.) og matsikkerhet (inkludert veterinærpraksis) (Europaparlamentet, 2009, s.140).
- Industri-, forskning- og energikomiteen (ITRE) behandler saker om industriell politikk og teknologi, unionens forskningspolitikk, politikk om verdensrommet, energisikkerhet, transeuropeiske energisamarbeid og transeuropeiske telekommunikasjonsarbeid (Europaparlamentet, 2009, s.141).

- Komiteen for det indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) har ansvaret for koordinering av nasjonal lovgivning på det indre marked- og tollunionen (Europaparlamentet, 2009, s.141).
- Transport- og turistkomiteen (TRAN) arbeider med saker angående felles politikk for utvikling av jernbane, vei, vannveier og luftveier. Videre har komiteen ansvar for posttjenester og turisme (Europaparlamentet, 2009, s.141-142).
- Regionalutviklingskomiteen (REGI) har ansvaret for regional- og samhørighetspolitikk, med ansvar for regionalutvikling- og samhørighetsfondet (*cohesion fund*) (Europaparlamentet, 2009, s.142).
- Fiskerikomiteen (PECH) har ansvaret for felles innføring og gjennomføring av fiskeripolitikk, bevaring av fiskeriressurser, felles organisering av fiskeriprodukter og internasjonale fiskeriattaler (Europaparlamentet, 2009, s.142-143).
- Kultur- og utdanningskomiteen (CULT) behandler unionens kulturelle aspekter, som bevaring og spredning av informasjon om ulike kulturer, unionens utdanningspolitikk (inkludert høyere utdanning) og promotering av det europeiske skolesystemet. Videre har komiteen ansvar for sport, informasjon- og mediepolitikk, og politikk rettet mot unge (Europaparlamentet, 2009, s.143).
- Rettsutvalget (JURI) arbeider med tolkning, forenkling og bruk av EU-lover, tolkning av internasjonale lover som berører EU, juridisk beskyttelse av parlamentets rettigheter, også i saker ovenfor ECJ. Videre har JURI ansvar for sanksjoner mot miljøkriminalitet, etiske spørsmål knyttet til ny teknologi, vedtekter for medlemmer og ansatte av EU, samt vedtekter og organisering av ECJ (Europaparlamentet, 2009, s.143-144).
- Borgerrettigheter, rettferdighet og indre anliggender (LIBE) har ansvaret for beskyttelse av menneskerettigheter og minoriteter innen EUs territorium; innføre de tiltakene som trengs for å hindre diskriminering av kjønn, på arbeidsplasser og i arbeidsmarkedet; etablering og utvikling av frihet, sikkerhet og rettferdighet innen EUs territorium (slik som politi- og justissamarbeid) (Europaparlamentet, 2009, s.144).
- Konstitusjonelle anliggender (AFCO) har ansvaret for det institusjonelle aspektet ved integrasjonsprosessen slik som forberedelser til konvensjoner og mellomstatlige konferanser, institusjonelle konsekvenser for en utvidet union og mellominstitusjonelle forhold. AFCO har også ansvaret for politiske partier på Europeisk nivå (uten å gå inn på byråets oppgaver), og utførelse av de interne prosedyrene (inkludert nye forslag) (Europaparlamentet, 2009, s.144-145).

- Komiteen for kvinners rettigheter og likhet mellom kjønnene (FEMM) har ansvaret for å fremme, beskytte og definere kvinners rettigheter i Unionen og i land utenfor EU, skape like muligheter mellom kjønnene i arbeidsmarkedet og på arbeidsplassen. Fjerne all diskriminering basert på kjønn som følge av internasjonale avtaler og konvensjoner om kvinners rettighet (Europaparlamentet, 2009, s.145).
- Komiteen for anmodninger (PETI) har ansvar for anmodninger og kontakt med den europeiske ombudsmannen (Europaparlamentet, 2009).

Beskrivende statistikk

Tabell 15 Beskrivende statistikk: Avhengige variabler

Kontinuum								
Komitétildeling						Rapportør		
	Medlem		Ikke-medlem		Totalt	Ja	Nei	Totalt
Sosial velferd	254 (19)		1111 (81)		1365 (100)	98 (37)	166 (63)	264 (100)
Kultur/juss	372 (27)		993 (73)		1365 (100)	135 (33)	273 (67)	408 (100)
Basisfunksjoner	378 (28)		987 (72)		1365 (100)	109 (28)	284 (72)	393 (100)
Økonomiteknikk	361 (26)		1004 (74)		1365 (100)	144 (38)	236 (62)	361 (100)
Lovgivende innflytelse								
Rapportør						Komitémedlemskap		
Mye			Lite					
Ja	Nei	Totalt	Ja	Nei	Totalt	Lite	Mye	Totalt
340	452	792	146	509	655	633	732	1365
(43)	(57)	(100)	(22)	(78)	(100)	(46)	(54)	(100)

Tabell 16 Beskrivende statistikk: Uavhengige variabler

Kjønn		Aldersgruppe						Totalt 1365 (100)	
Mann	Kvinne	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80		
946	419	52	190	359	522	211	31		
(69)	(31)	(4)	(14)	(26)	(38)	(15)	(2)		
Komitéerfaring		Tidligere innenriksposisjon							
Ja	Nei	Statsminister/ Visestatsminister/ Minister		Partileder/ Nestleder/ Medlem av parlament		Ingen/ Regional/ Lokal			
514	851	139		427		799			
(38)	(62)	(10)		(31)		(59)			
Partigruppe ledelse		Partigruppe							
Ja	Nei	Medlem			Ikke-medlem				
100	1265	S			374				
(7)	(93)	ALDE			168				
		EPP-ED			489				
					876				
					(36)				
					(64)				
Medlem i EP5		Antall terminer			Samme komité i EP5		Samme partigruppe i EP6		
Ja	Nei	0-1	1.5-4	4.5-7	Ja	Nei	Ja		Nei
506	859	853	472	40	259	1106	1231		134
(37)	(63)	(62)	(35)	(3)	(19)	(81)	(90)		(10)

Tabell 17 Multinomisk logistisk regresjonsanalyse, med kultur/juss som referansekategori

Referansekategori: Kultur/juss	Sosial velferd	Basisfunksjoner	Økonomi/teknikk
Kjønn	0.78* (0.18)	-0.50* (0.17)	-0.41* (0.17)
Komitéeerfaring	0.43* (0.17)	-0.45* (0.16)	-0.41* (0.17)
Aldersgruppe	0.11 (0.08)	-0.01 (0.07)	0.05 (0.07)
Terminer	0.39 (0.41)	0.13 (0.36)	0.21 (0.36)
EP5	-1.42* (0.50)	-0.34 (0.41)	-0.84* (0.42)
Komité EP5	1.31* (0.30)	0.76* (0.24)	0.97* (0.25)
Innenriks	-0.22** (0.13)	0.05 (0.11)	-0.06 (0.11)
Samme partigruppe EP6	0.47 (0.31)	0.72* (0.27)	0.52** (0.27)
Ledelsen i partigruppen	-0.55 (0.36)	-0.25 (0.29)	0.19 (0.27)
EPP-ED	-0.31 (0.24)	-0.18 (0.21)	0.17 (0.21)
ALDE	-0.33 (0.30)	-0.24 (0.27)	0.07 (0.27)
S	-0.55* (0.26)	-0.26 (0.22)	0.01 (0.23)
Konstant	-0.99* (0.35)	-0.20 (0.29)	-0.36 (0.30)
-2LL	-606.80244	-789.13613	-777.2956
N	1365	1365	1365

*signifikant på fem prosents nivå **signifikant på ti prosents nivå.

Endringer i signifikans fra den binomiske modellen er markert i fett skrift